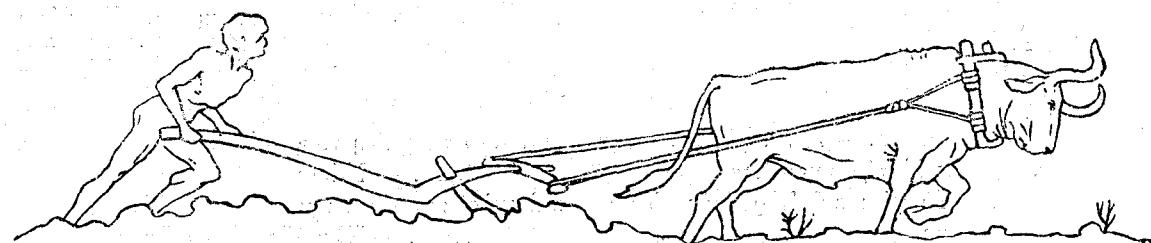

ΣΑΛΩΜΗ

ΤΗΟ ΣΜΟΥΤΕΛΕΡ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ Ζ' 30
ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1907

ΣΑΛΩΜΗ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΗΡΩΔΗΣ ΑΝΤΙΠΑΣ, Τετράρχης τῆς Ιουδαίας.
ΙΩΧΑΝΑΝ, ὁ Προφήτης.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ, ἑκατόνταρχος τῆς φρουρᾶς.
ΤΙΓΕΛΛΙΝΟΣ, νέος Ρωμαῖος.

Ο ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ.

Ο ΝΟΥΒΑΙΟΣ.

Α' ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ.

Β' ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ.

ΤΟ ΠΑΙΔΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΗΡΩΔΙΑΔΟΣ.

ΙΟΥΔΑΙΟΙ, ΝΑΖΑΡΗΝΟΙ, ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ, ΣΑΛΔΟΥΚΑΙΟΙ.

ΕΝΑΣ ΣΚΛΑΒΟΣ.

ΝΑΙΜΑΝ, ὁ Δήμιος.

ΗΡΩΔΙΑΣ.

ΣΑΛΩΜΗ.

ΣΚΛΑΒΕΣ ΤΗΣ ΣΑΛΩΜΗΣ.

ΣΚΗΝΗ

"Ἐνα μεγάλο δῶμα στὸ παλάτι τοῦ Ἡρώδη, ἐπάνω ἀπὸ τὴν αἴθουσα τοῦ συμποσίου. — Μερικοὶ στρατιῶτες στέκονται σκυμμένοι στὸν ἔξωστη. — Δεξιά, μιὰ γιγάντια σκάλα, καὶ ἀριστερά, στὸ βάθος, μιὰ παλιὰ στέρνα, περιφραγμένη μὲ τούχο ἀπὸ πράσινον δρειχαλκο. — Σεληνόφωτο.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Τί ὥραία ποὺ εἰν' ἀπόψε
ἡ Σαλώμη, ἡ Βασιλοπούλα!

ΤΟ ΠΑΙΔΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΗΡΩΔΙΑΔΟΣ — Κύτταξε
τὴ Σελήνη! Τί ἀλλόκοτη ποὺ φαίνεται ἡ Σελήνη! Εἶνε σὰ γυναίκα ποὺ σηκώνεται ἀπὸ μνῆμα! Εἶνε σὰν πεθαμένη γυναίκα. Σὲ κάνει νὰ φαντάζεσαι πὼς κυττάζει νὰ δῇ πράματα πεθαμένα.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — "Ἐχει ἀλλόκοτην ὅψη. Εἶνε
σὰ μικρὴ βασιλοπούλα, ποὺ φορεῖ κίτρινο πέπλο καὶ τὰ πόδια τῆς εἰν' ἀσημένια. Εἶνε σὰ

βασιλοπούλα, ποὺ γιὰ πόδια ἔχει λευκὰ περιστεράκια. Σὲ κάνει νὰ φαντάζεσαι σὰν νὰ χορεύῃ.

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — Εἶνε σὰ γυναίκα,
ποὺ εἶνε πεθαμένη. Πολὺ ἀργὰ προβαίνει.

[Οχλοβοή ἀπὸ τὴν αἴθουσα τοῦ συμποσίου.]

Α' ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ — Τί χλαοί! Τί εἰν' αὐτὰ τάγριμα π' οὐρλιάζουν;

Β' ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ — Οἱ Ιουδαῖοι. Τέτοιοι πάντα εἶνε αὐτοί. Φιλονεικοῦντες γιὰ τὴ θρησκεία τους.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Καὶ γιατί φιλονεικοῦντες γιὰ τὴ θρησκεία τους;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Δὲν τὸ ξέρω. Πάντα αὐτὸ κάνουντες. Οἱ Φαρισαῖοι, λόγου χάρη, λένε πῶς ὑπάρχουν ἄγγελοι, κ' οἱ Σαδδουκαῖοι βεβαιώνουν πῶς ἄγγελοι δὲν ὑπάρχουν.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Εἶνε γελοῖο, θαρρῶ, νὰ φιλονεικοῦντες γιὰ τέτοια πράματα.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Τί ὥραία ποὺ εἰν' ἀπόψε
ἡ Σαλώμη, ἡ Βασιλοπούλα!

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — "Ολο καὶ τὴν κυττάζετε. Παραπολὺ τὴν κυττάζετε. Εἶνε κίνδυνος νὰ κυττάζῃ κανεὶς τὸν ἀνθρώπους μὲ τέτοιον τρόπο. Κάτι τρομερὸ μπορεῖ καὶ νὰ συμβῇ.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Εἶνε πολὺ ὥραία ἀπόψε.

Α' ΣΤΡΑΤ. — "Ο Τετράρχης ἀπόψε ἔχει τὴν ὅψη σκοτεινή.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Ναί, — ἔχει σκοτεινὴ τὴν ὅψη.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Κάτι κυττάζει.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Κάποιονε κυττάζει.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Ποιὸν νὰ κυττάζῃ;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Δὲν ξέρω νὰ σοῦ πῶ.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Τί χλωμή ποὺ εἶνε ἡ Βασιλοποῦλα! Ποτέ μου δὲν τὴν εἶδα τόσο χλωμή. Εἶνε σὰν τὸν ἥσκιο ἀσπρού τριαντάφυλλου σ' ἀργυρό καθρέφτη.

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — Δὲν πρέπει νὰ τὴν κυττάζετε. Παραπολὺ τὴν κυττάζετε.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Τὸ γέμισε ἡ Ἡρωδιάς τὸ ποτῆρι τοῦ Τετράρχη.

Ο ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ — Εἶν' ἡ ἐκείνη ἡ Βασιλισσα ἡ Ἡρωδιάς, αὐτὴ ποὺ φορεῖ μιὰ μίτρα μαύρη, κεντημένη μὲ μαργαριτάρια, κ' εἶνε τὰ μαλλιά της πασπαλισμένα μὲ στάχτη γαλάζια;

Α' ΣΤΡΑΤ. — Ναὶ αὐτὴν ἡ Ἡρωδιάς, τοῦ Τετράρχη ἡ γυναίκα.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Ο Τετράρχης τρελαίνεται γιὰ κρασί. "Εχει τριῶ λογιῶν κρασί. "Ενα ποὺ τὸ φέρονουν ἀπ' τὸ νησὶ τῆς Σαμοθράκης, κ' εἶνε καταπόρφυρο σὰν τὴ χλαμύδα τοῦ Καίσαρος.

Ο ΚΑΠΠ. — Έγώ ποτέ μου δὲν εἶδα τὸν Καίσαρα.

Β' ΣΤΡΑΤ. — "Εν' ἄλλο ποὺ ἔρχεται ἀπὸ μιὰ πολιτεία ποὺ τὴ λένε Κύπρο, κ' εἶνε κίτρινο σὰν τὸ χρυσάφι.

Ο ΚΑΠΠ. — Τάγαπω ἔγω τὸ χρυσάφι.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Καὶ τὸ τρίτο εἶνε κρασὶ τῆς Σικελίας. Αὐτὸ τὸ κρασὶ εἶνε κόκκινο σὰν αἷμα.

Ο ΝΟΥΒΑΙΟΣ — Οἱ θεοὶ τῆς πατρίδας μου τρελαίνονται γιὰ αἷμα. Δυὸ φορὲς τὸ χρόνο θυσιάζουμε σ' αὐτοὺς παληκάρια καὶ κοπέλλες πενήντα παληκάρια, κ' ἐκατὸ κοπέλλες. Φαίνεται δῆμος πῶς δὲν τοὺς δίνουμε ποτὲ δσο πρέπει, γιατ' εἶνε πολὺ ἄπονοι σ' ἐμᾶς.

Ο ΚΑΠΠ. — Στὴν πατρίδα μου δὲν ἀπομεῖνανε θεοί. Τοὺς διώχανε οἱ Ρωμαῖοι. Λένε μερικοί, πῶς ἔχουνε κρυφτῇ στὰ δόρη, μὰ ἔγω δὲν τὸ πιστεύω. Τρεῖς νύχτες ἔμεινα ἔγω στὰ δόρη, παντοῦ γυρεύοντάς τους. Δὲν τοὺς βρῆκα. Καὶ στὸ τέλος τοὺς φρόναξα μὲ τὰ δόνματά τους, κι' αὐτοὶ δὲν ἀκουσαν νάρθουνε. Θαρρῶ πῶς εἶνε πενθαμένοι πιά.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Οἱ Ίουδαῖοι λατρεύουν ἔνα Θεὸ ποὺ δὲν μπορεῖτε νὰ τόνε δῆτε.

Ο ΚΑΠΠ. — Δὲν τὸ καταλαβαίνω αὐτό.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Αληθινά, αὐτὸ πιστεύουνε μονάχα σὲ πράματα ποὺ δὲν μπορεῖ κανένας νὰ τὰ δῆ.

Ο ΚΑΠΠ. — Αὐτὸ δὰ κι' ἀν μοῦ φαίνεται γελοῦ.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ. — Πίσω μου ἔρχεται δυνατώτερός μου. Έγὼ δὲν εἶμαι ἀξιού λύσω τὰ λουριὰ τῶν ὑποδημάτων του. "Οταν αὐτὸς ἔρθῃ, οἱ ἔρημοι τόποι θὰ γεμίσουνε

χαρά. Θάνθησουν σὰν τὰ κρῖνα. Τὰ μάτια τῶν τυφλῶν θὰ δοῦνε τὴν ἡμέρα, καὶ τῶν κωφῶν ταῦτια θάνοιχτοῦνε. Τὸ νεογέννητο παιδί τὸ χέρι του θὰ βάλῃ στῶν δρακόντων τὴ σπηλιά, ἀπὸ τὴ χαίτη τους θὰ σύρῃ τὰ λιοντάρια.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Κάντε τὸν νὰ σωπάσῃ. "Όλο καὶ γελοῖα πράματα κάθεται καὶ λέγει.

Α' ΣΤΡΑΤ. — "Οχι, δχι! Εἶν' ἄγιος ἀνθρώπος αὐτὸς. Εἶνε καὶ πολὺ εὐγενικός. Κάθε μέρα, ἅμα τοῦ δίνω νὰ φάῃ, μοῦ λέει εὐχαριστῶ.

Ο ΚΑΠΠ. — Ποιός εἶν' αὐτὸς;

Α' ΣΤΡΑΤ. — "Ἐνας προφήτης.

Ο ΚΑΠΠ. — Ποιό εἶνε τονομά του;

Α' ΣΤΡΑΤ. — 'Ιωχανάν.

Ο ΚΑΠΠ. — 'Απὸ ποὺ ἔρχεται;

Α' ΣΤΡΑΤ. — 'Απὸ τὴν ἔρημο, δπου εἶχε θροφή του ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριο. Εἴτανε ντυμένος μὲ καμηλότριχες, καὶ γύρω στὰ νεφρά του εἶχε δερμάτινο ζωνάρι. Εἴτανε τρομερώτατος νὰ τόνε δῆς. Πλήθος πολὺ τὸν ἔπαιρνε ἀπὸ πίσω. Εἶχε καὶ μαδητάδες.

Ο ΚΑΠΠ. — Καὶ τ' εἰν' αὐτὰ ποὺ λέει;

Α' ΣΤΡΑΤ. — Δὲν ξέρω, δὲν τὰ νοιώθω. Κάποτε λέγει τρομερὰ πράματα, μὰ εἶν' ἀδύνατο νὰ νοιώσῃς καὶ τί λέει.

Ο ΚΑΠΠ. — Μπορεῖ κανεὶς νὰ τόνε δῆ;

Α' ΣΤΡΑΤ. — "Οχι. Ο Τετράρχης τὸ ἔχει ἐμποδισμένο.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Ή Βασιλοποῦλα ἔκουψε μὲ τὸ οιτίδι της τὸ πρόσωπό της! Τὰ λευκά της χεράκια φτερούγιαζουν σὰν περιστέρια ποὺ πετοῦνε κατὰ τὸν περιστεριῶνα. Εἶνε σὰν ἀσπρες πεταλοῦδες. Εἶνε σωστὰ σὰν ἀσπρες πεταλοῦδες.

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — Καὶ τί σᾶς μέλει εσᾶς; Γιατί νὰ τὴν κυττάζετε; Δὲν πρέπει νὰ τὴν κυττάζετε... Καὶ τρομερὸ μπορεῖ καὶ νὰ συμβῇ.

Ο ΚΑΠΠ. [Δείχνοντας τὴ στέρνα]: — Τί ἀλλόκοτη φυλακή!

Β' ΣΤΡΑΤ. — Εἶνε παλιὰ στέρνα.

Ο ΚΑΠΠ. — Παλιὰ στέρνα! Θὰ εἶνε βέβαια γεμάτη μ' ἀρρώστιες.

Β' ΣΤΡΑΤ. — "Ω, δχι! Νὰ δηλαδή, δ ἀδερφός τοῦ Τετράρχη, δ μεγαλύτερος ἀδερφός του, δ πρῶτος ἀντρας τῆς Βασίλισσας, τῆς Ἡρωδιάδος, εἴτανε φυλακισμένος ἔκει δώδεκα χρόνια. Κι' αὐτὸ δὲν τόνε σκότωσε. Στὸ τέλος τῶν δώδεκα χρόνων ἔγειν' ἀνάγκη νὰ πάῃ στραγγαλισμένος.

Ο ΚΑΠΠ. — Στραγγαλισμένος; Ποιός νὰ τὸ κάνῃ τόλμησε αὐτό;

Β' ΣΤΡΑΤ. [Δείχνοντας τὸν Δήμιο, ἔναν ψηλὸν

ἀράτη]: — Κεῖνος ἔκει δ ἀνθρωπος, δ Ναιμάν.

Ο ΚΑΠΠ. — Καὶ δὲ φοβήθηκε αὐτός;

Β' ΣΤΡΑΤ. — "Ω, δχι! Ο Τετράρχης τοῦ στειλεῖ τὸ δαχτυλίδι.

Ο ΚΑΠΠ. — Ποιό δαχτυλίδι;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Τὸ δαχτυλίδι τοῦ θανάτου. Κ' ἔτσι δὲ φοβήθηκε.

Ο ΚΑΠΠ. — "Ομως εἶνε τρομερό, νὰ στραγγαλίζεις ἔνα βασιλέα.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Γιατί; Οι βασιλιάδες ἔναν ἔχουνε λαιμό, δπως κ' οι ἄλλοι ἀνθρωποι.

Ο ΚΑΠΠ. — Έγὼ τὸ κρίνω τρομερό.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Σηκώνεται ἡ Βασιλοποῦλα! Φεύγει ἀπὸ τὸ τραπέζι! Φαίνεται πολὺ ταραγμένη! "Α! ἔρχεται πρὸς τὰ ἔδω. Ναὶ, ἔρχεται στὸ μέρος τὸ δικό μας. Πῶς εἶνε χλωμή! Ποτέ μου δὲν τὴν εἶδα τόσο πολὺ χλωμή.

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — Μήν τὴν κυττάζετε. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴν τὴν κυττάζετε.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Εἶνε σὰν περιστέρα ποὺ ἔχασε τὸ δρόμο... Εἶνε σὰν τὸν νάρκισσο ποὺ τρέμει στὸν ἀέρα... Εἶνε σὰν ἀργυρό λουλούδι.

[Εἰσέρχεται ἡ Σαλώμη.]

ΣΑΛΩΜΗ — Δὲ θέλω νὰ μείνω. Δὲν μπορῶ νὰ μείνω ἔκει. Γιατί νὰ μὲ κυττάζῃ ἐμένα δ Τετράρχης, δηλη τὴν ὁρα, μὲ μάτια τυφλοπόντικα μέσ' ἀπὸ τὰ δλότρεμα τὰ ματόφυλλά του; Εἶνε παράξενο γιατί δ ἀντρας τῆς μητέρας μου ἔτσι νὰ μὲ κυττάζῃ. Δὲν ξέρω τί σημαίνει αὐτό. Μὰ τὴν ἀλήθεια, ναί, τὸ ξέρω.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Τώρα σηκωθήκατε ἀπ' τὸ συμπόσιο, Βασιλοποῦλα μου;

ΣΑΛΩΜΗ — Τί γλυκὸ ποὺ εἶν' ἔδω τὰέρι! Εδῶ μπορῶ καὶ παίρνω τὴν ἀναπνοή μου.

'Εκεὶ μέσα εἶν' Εβραῖοι ἀπὸ τὴν Ιερουσαλήμ, ποὺ γίνονται κομμάτια γιὰ τὶς ἀνόητες τελετές των, καὶ βάρβαροι ποὺ πίνουν κι' δλο πίνουν, καὶ φαίνουν τὸ κρασί τους ἀπάνω στὸ πλακόστρωτο, κ' Ἐλληνες ἀπὸ τὴ Σμύρνη μὲ βιαμένα μάτια καὶ βαμένα μάγουλα, καὶ σγουρὰ μαλλιὰ κλωσμένα σὲ στρημμένους πλοκαμούς, καὶ σιγαλοί, παμπόνηροι Αἰγύπτιοι, μὲ μακροὺς καρφίτσες μὲ νεφρίτες, καὶ φοῦσες χλαμύδες, καὶ Ρωμαῖοι χοντρόστομοι κι' ἀξεστοί, μὲ τὰ ξενόλαλα τὰ κορακίστικα τους. "Αχ! πῶς τοὺς σιχαίνομαι τοὺς Ρωμαίους! Εἶνε χωριάτες καὶ πρόστυχοι, καὶ καμαρώνουν μὲ τὸν ἀέρα εὐγενικῶν ἀρχόντων.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Θέλετε νὰ καθήσετε, Βασιλοποῦλα μου;

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — Γιατί τῆς μιλᾶτε;

Γιατί νὰ τὴν κυττάζετε; "Ω! κάτι τρομερὸ θὰ γείνη.

ΣΑΛΩΜΗ — Τί καλό, νὰ βλέπης τὴ σελήνη! Εἶνε σὰ νόμισμα μικρό, θαρρεῖς καὶ εἶνε ἀνθάπιδα σημένιο. Εἶνε κρύα καὶ ἀγνή ἡ Σελήνη. Ελμαιραι βέβαιη πῶς εἶνε παρθένα, ἔχει παρθένας δμορφιά. Ναί, εἶνε παρθένα. Αὐτὴ ποτὲ δὲ ντρόπιασε τὸν ἑαυτό της. Ποτὲ δὲν ἔπεισε σ' ἀνθρώπου ἀγκαλιά, δπως οἱ ἄλλες θέαινες.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — "Ηρθεν δ Κύριος. Ο Υἱὸς τοῦ Ανθρώπου ήρθε. Οι κένταυροι κρυφτήκανε μέσα στὰ ποτάμια, κ' οι σειρῆνες ἀφῆκαν τὰ ποτάμια, καὶ κοίτονται ἀποκάτω στὰ φύλλα τοῦ δάσους.

ΣΑΛΩΜΗ — Ποιός εἶτανε αὐτὸς πὸν φώναζε;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Ο προφήτης, Βασιλοποῦλα μου.

ΣΑΛΩΜΗ — "Α! δ προφήτης! Αὐτὸς πὸν τόνε φοβᾶται δ Τετράρχης;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Εμεῖς γ' αὐτὸς δὲν έρουμε τίποτα, Βασιλοποῦλα μου. Εἴτανε δ προφήτης 'Ιωχανάν πὸν ἔκραξε κ' ἐφώναξε.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Σᾶς δρέσει νὰ προστάξω νὰ φέρουν τὸ φορεῖο σας, Βασιλοποῦλα μου;

Εἶτανε δ προφήτης ιητοῦ. ΣΑΛΩΜΗ — Λέγει τρομερὰ πράματα γιὰ τὴ μητέρα μου, — δὲν εἶν' ἔτσι;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Εμεῖς πὸτε δὲν καταλαβαίνουμε τί λέγει, Βασιλοποῦλα μου.

ΣΑΛΩΜΗ — Ναὶ λέγει τρομερὰ πράματα γιὰ τὴ μητέρα μου.

[Εἰσέρχεται ἡ Σκλάβος.]

Ο ΣΚΛΑΒΟΣ — Βασιλοποῦλα μου, δ Τετράρχης πᾶς παρακαλεῖ νὰ ξαναφῆτε στὸ συμπόσιο.

ΣΑΛΩΜΗ — Δὲ θέλω νὰ ξαναφῶθω.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Μὲ συγχωρεῖτε, Βασιλοποῦλα μου, δην δημοσίως δὲν πάτε πάλι ἔκει, κατποια συμφορὰ μπορεῖ νὰ συμβῇ.

ΣΑΛΩΜΗ — Εἶνε γέρος, αὐτὸς δ προφήτης;

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Βασιλοποῦλα μου, καλύτερα θὰ εἶτανε νὰ ξαναπάτε. Αφῆστε νὰ σᾶς δοηγήσω ἔγω.

ΣΑΛΩΜΗ — Αὐτὸς δ προφήτης... εἶνε γέρος;

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — Μήν εὐφρανθῆς, ὃ γῆ τῆς Παλαιστίνης, ποὺ ἔσπασεν ἡ ὁρβός ἑκείνου ποὺ σὲ πάταξε. Γιατὶ ἀπ' τὸ σπέρμα τοῦ φειδιοῦ θάναστημῆ ἔνας βασιλίσκος, καὶ τὸ γέννημα αὐτουνοῦ θὰ καταφάγῃ τὰ πουλιά.

ΣΑΛΩΜΗ — Τί παράξενη φωνή! "Ηθελα νὰ μιλούσα μαζί του.

Α΄ ΣΤΡΑΤ. — Φοβοῦμαι εἶνε ἀδύνατο αὐτό, Βασιλοπούλα μου. Δὲ θέλει ὁ Τετράρχης κανένας νὰ μιλᾷ μ' αὐτόν. Δὲν ἀφήστη τὸν ἀρχιερέα νὰ μιλήσῃ μαζί του.

ΣΑΛΩΜΗ — Τόχω καημὸ μαζί του νὰ μιλήσω.

Α΄ ΣΤΡΑΤ. — Εἶνε ἀδύνατο, Βασιλοπούλα μου.

ΣΑΛΩΜΗ — Θέλω μαζί του νὰ μιλήσω.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Δὲ θάτανε καλύτερα νὰ πάτε πάλι στὴν εὐωχία;

ΣΑΛΩΜΗ — Φέρτε τὸν ἐδῶ, αὐτὸν τὸν προφήτη.

[Ἐξέρχεται ὁ Σκλάβος.]

Α΄ ΣΤΡΑΤ. — Δὲν τολμοῦμε, Βασιλοπούλα μου.

ΣΑΛΩΜΗ [Πλησιάζει στὴ στέρνα καὶ κυττάζει κάτω] — Τί μαυρίλα ποὺ εἶν' ἔκει κάτω! Θὰ εἶνε βέβαια τρομερό, νὰ βρίσκεται κανεὶς σὲ τόσο μαῦρο λάκκο! Εἶνε σὰν τάφος... [Στοὺς στρατιώτες.] Δὲ μ' ἀκούσατε; Φέρτε τὸν ἔξω τὸν προφήτη. 'Επιθυμῶ νὰ τόνε 'δῶ.

Β΄ ΣΤΡΑΤ. — Βασιλοπούλα μου, σᾶς παρακαλῶ μὴν τὸ ἀπαίτετε ἀπὸ μᾶς αὐτό.

ΣΑΛΩΜΗ — Μὲ κάνετε καὶ περιμένω!

Α΄ ΣΤΡΑΤ. — Βασιλοπούλα μου, ἡ ζωή μας εἶνε δική σας, δὲν μποροῦμε δύως νὰ κανούμε αὐτὸν ποὺ μᾶς ζητήσατε. Καί, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν ἔπρεπε ἀπὸ ἐμάς νὰ τὸ ζητᾶτε αὐτὸν τὸ πρᾶμα.

ΣΑΛΩΜΗ [Κυττάζοντας τὸν νέο Σύρο]: — "Α!

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — "Ω! τί μέλλεταινὰ γείνη; Εἴμαι βέβαιος πῶς κάποια συμφορὰ θὰ γείνη.

ΣΑΛΩΜΗ [Πηγαίνει πρὸς τὸν νέο Σύρο]: — Θὰ τὸ κάνετε αὐτὸν γιὰ μένα, ἡ μήπως ὅχι, Ναρραβώθ; Θὰ τὸ κάνετε γιὰ μένα αὐτὸν τὸ πρᾶμα. Πάντα εἴμουν καλὴ σὲ σᾶς ἔγω. Θὰ τὸ κάνετε γιὰ μένα. Δὲν ἥθελα ἄλλο πάρα νὰ δῶ αὐτὸν τὸν ἀλλόκοτο προφήτη. Εἴπανε γι' αὐτὸν τόσα πολλὰ οἱ ἀνθρώποι. "Έχω ἀκούση τὸν Τετράρχη συχνὰ γι' αὐτὸν νὰ λέγῃ. Νομίσω, τὸν φοβᾶται ὁ Τετράρχης. Μήπως, καὶ σεῖς ἀκόμα, τὸν φοβᾶστε, Ναρραβώθ;

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Δὲν τὸν φοβοῦμαι, Βασιλοπούλα μου· δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπος ποὺ νὰ τὸν φοβοῦμαι ἔγω. "Ο Τετράρχης δύως καθαρὰ τὸ ἐμπόδισε, νὰ σηκώσῃ ἀνθρώπος τὸ σκέπασμα ἀπὸ τοῦτο τὸ πηγάδι.

ΣΑΛΩΜΗ — Θὰ τὸ κάνετε γιὰ μένα αὐτὸν τὸ πρᾶμα, Ναρραβώθ, καὶ αὔριο, ποὺ θὰ περνῶ μὲ τὸ φορεῖο μου κάτω ἀπὸ τὴ στοὰ τῶν εἰδωλοπαλῶν, θάφήσω νὰ πέσῃ γιὰ σᾶς ἔνα λουλοῦδι, ἔνα πράσινο μικρὸ λουλοῦδι.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Βασιλοπούλα μου, δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ.

ΣΑΛΩΜΗ [Τοῦ χαμογελᾶ]: — Θὰ τὸ κάνετε αὐτὸν γιὰ μένα, Ναρραβώθ. Τὸ ἔρετε πῶς θὰ τὸ κάνετε γιὰ μένα αὐτὸν τὸ πρᾶμα. Καὶ αὔριο, ποὺ θὰ περνῶ μὲ τὸ φορεῖο μου, ἀπ' τὸ γεφύρι τῶν εἰδωλοπαγοδασῶν, θὰ φέγγω σ' ἔσας τὴ ματιά μου, μέσ' ἀπὸ τὰ πέπλα τάχινόφαντα, θὰ φέγγω σ' ἔσας τὴ ματιά μου, Ναρραβώθ, ίσως καὶ σᾶς χαμογελάσω. Γυρίστε νὰ μὲ δῆτε, Ναρραβώθ, γυρίστε νὰ μὲ δῆτε. "Α! τὸ ἔρετε πῶς θὰ τὸ κάνετε αὐτὸν ποὺ σᾶς ζητῶ ἔγω. Τὸ ἔρετε καλά... Ἐγὼ τὸ ἔρετε πῶς θὰ τὸ κάνετε αὐτὸν τὸ πρᾶμα.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ [Κάνει νόημα στὸν τρίτο στρατιώτη]: — "Ἄς ἔβγη ἔξω ὁ προφήτης... Ή Σαλώμη, ἡ Βασιλοπούλα, ποθεὶ νὰ τόνε δῆ.

ΣΑΛΩΜΗ — "Αχ!

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — "Ω! τί ἀλλόκοτη ποὺ φάνεται ἡ σελήνη! Θαρρεῖς κ' εἶνε τὸ χέρι γυναίκας πεθαμένης, ποὺ γυρεύει νὰ σκεπαστῇ μὲ σάβανο.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — "Έχει ἀλλόκοτη δψη! Εἶνε σὰ μικρὴ βασιλοπούλα, ποὺ τὰ μάτια τῆς εἶνε μάτια κεχριμπαρένια. Μέσ' ἀπὸ τὰ σύννεφα τάχινόφαντα χαμογελᾶ, σὰ μικρὴ βασιλοπούλα.

[Ο προφήτης προβαίνει ἀπὸ τὴ στέρνα. "Η Σαλώμη τὸν κυττάζει καὶ ἀργοτραβιέται πίσω.]

ΙΩΧΑΝΑΝ — Ποῦ εἶν' αὐτὸς ποὺ τὸ ποτῆρι τῶν ἀνομιῶν του γεμάτο εἶνε τώρα; Ποῦ εἶν' αὐτὸς ποὺ μ' ἀργυρὸ χιτῶνα μιὰ μέρα θὰ πεθάνῃ ἀγνάντια σ' δόλο τὸ λαό; Καλέστε τὸν ἔξω νάρθη γιὰ νάκουσῃ τὴ φωνὴ κεινοῦ ποὺ βόησε στὶς ἐρημιές καὶ στὰ δώματα τῶν βασιλέων.

ΣΑΛΩΜΗ — Γιὰ ποιὸν τὰ λέγει;

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Ποτὲ δὲ θὰ τὸ βρήτε, Βασιλοπούλα μου.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Ποῦ εἶν' αὐτὴ, ποὺ ἄμα εἶδε τὶς εἰκόνες τῶν ἀνδρῶν στὸν τοίχον γραμμένες, τὶς εἰκόνες τῶν Χαλδαίων μὲ χρώματα ίστορημένες, παραδόθηκε στὸν πόθο τῶν ματιῶν της, κ' ἔστειλε ἀποσταλμένους πέρα στὴ Χαλδαία;

ΣΑΛΩΜΗ — Γιὰ τὴ μητέρα μου τὰ λέγει.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — "Ω, ὅχι, Βασιλοπούλα μου.

ΣΑΛΩΜΗ — Ναΐ· γιὰ τὴ μητέρα μου τὰ λέγει.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Ποῦ εἶν' αὐτὴ ποὺ παραδόθηκε στοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀσσυρίων, ποὺ εἶνε ξωσμένοι μὲ ζῶνες στὰ νεφρά τους, καὶ φοροῦνε στὰ κεφάλια τους πολύχρωμες τιάρες; Ποῦ εἶν' αὐτὴ ποὺ παραδόθηκε στοὺς νεανίσκους τῆς Αἰγύπτου, ποὺ εἶνε ντυμένοι μὲ βύσσο καὶ πορφύρα, κ' εἶνε χρυσὲς οἵ ἀσπίδες τους, εἶνε τὰ κράνη τους ἀσημένια, καὶ τὰ κορμιά τους εἶνε δυναμωμένα; Κράξτε της νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὴν κλίνη τῶν ἀνομιῶν της, ἀπὸ τὴν κλίνη τῆς αἰμομιξίας, γιὰ νάκουσῃ τὰ λόγια κεινοῦ ποὺ ἔτοιμαζει τὸ δρόμο τοῦ Κυρίου, γιὰ νὰ μετανοιώσῃ ἀπὸ τὸ τάμαρτηματά της. "Άν καὶ ποτὲ αὐτὴ δὲ θὰ μετανοιώσῃ, ἀλλὰ σφιχτὰ θὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸν τάνομηματά της κράξτε την νάρθη, γιατὶ κρατεῖ στὸ χέρι του ὁ Κύριος τὰνεμιστῆρι του!

ΣΑΛΩΜΗ — "Α! μὰ αὐτὸς εἶνε τρομερός, εἶνε τρομερός!

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Μὴ μένετε ἐδῶ, Βασιλοπούλα μου, σᾶς παρακαλῶ θερμά.

ΣΑΛΩΜΗ — Κ' ἐπάνω ἀπ' ὅλα, τὰ μάτια του εἶνε τρομερά. Εἶνε σὰ μαῦρες τρύπες καμμένες μὲ δαυλοὺς σὲ τάπητα τῆς Τύρου. Εἶνε σὰ μαῦρα σπήλαια ποὺ κατοικοῦν δράκοντες. Εἶνε σὰν τὰ μαῦρα σπήλαια τῆς Αἰγύπτου, ὅπου οἱ δράκοντες κάνονται τὶς φωλιές τους. Εἶνε σὰ μαῦρες λίμνες, μὲ φανταστὰ φεγγάρια θιλωμένες... Λέτε νὰ μιλήσῃ πάλε.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Μὴ μένετε ἐδῶ, Βασιλοπούλα μου. Σᾶς παρακαλῶ, μὴ μένετε ἐδῶ.

ΣΑΛΩΜΗ — Τί φημαγμένος ποὺ εἶνε! Εἶνε σὰν ἄγαλμα λιγνὸ ἐλεφαντένιο. Εἶνε σὰν ἀσημένια εἰκόνα. Εἶμαι βέβαιη πῶς εἶν' ἀγνός, δπως ἡ σελήνη. Εἶνε σὰν φεγγαριοῦ ἀχτῖνα, σὰν κλῶνος ἀργυρός. Ή σάρκα του θὰ εἶνε δροσάτη σὰν ἐλεφαντόδοντο. "Ηθελα νὰ τὸν κυττάξα ἀπὸ πιὸ σιμά.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — "Οχι, ὅχι, Βασιλοπούλα μου.

ΣΑΛΩΜΗ — Πρέπει νὰ τὸν κυττάξω ἀπὸ πιὸ σιμά.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Βασιλοπούλα μου! Βασιλοπούλα μου!

ΙΩΧΑΝΑΝ — Ποια εἶν' αὐτὴ ἡ γυναίκα ποὺ ἔμένα κυττάζει; Δὲ θέλω αὐτὴ νὰ μὲ κυττάξῃ ἔμένα. Γιατὶ νὰ μὲ κυττάζῃ αὐτὴ μὲ τὰ χρυσά της μάτια, μέσ' ἀπὸ τὰ ματόφυλλα τὰ χρυσωμένα; Δὲν τὴ γνωρίζω ποιά εἶνε. Δὲν ποθῶ νὰ μάρω ποιά εἶνε. Προστάξτε την νὰ φύγῃ. Δὲν εἴτανε μ' αὐτή, ποὺ ἥθελα νὰ μιλήσω.

ΣΑΛΩΜΗ — 'Εγώ' μαι ἡ Σαλώμη, ἡ κόρη τῆς Ηρωδιάδος, Βασιλοπούλα τῆς Ιουδαίας.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Πίσω, κόρη τῆς Βαβυλῶνος! Μὴ ζυγώσῃς τὸν ἔκλεκτὸ τοῦ Κυρίου! "Εχεις γιομίσῃ ἡ μάννα σου τὴ γῆ μὲ τὸ κρασὶ τῶν ἀνομιῶν της, καὶ ἡ κραυγὴ τῶν ἀμαρτιῶν της ἀνέβηκε ὡς τὴν ἀκοὴν τοῦ Θεοῦ!

ΣΑΛΩΜΗ — Μῆλησε πάλε, Ιωχανάν. Εἶνε κρασὶ γιὰ μένα ἡ φωνή σου.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Βασιλοπούλα μου! Βασιλοπούλα μου!

ΣΑΛΩΜΗ — Μῆλησε πάλε! Μῆλησε πάλε, Ιωχανάν, καὶ λέγε μου τί πρέπει ἔγω νὰ κάνω.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Κόρη τῶν Σοδόμων, μὴν ἔχεσαι κοντά μου! Παρὰ σκέπασε τὴ μορφή σου μὲ πέπλο, καὶ σκόρπισε στάχτη στὴν κεφαλή σου ἀπάνω, καὶ πήγαινε στὴν ζηρμό, καὶ ζήτησε νὰ βρῆς τὸν Υἱὸν τοῦ Ανθρώπου.

ΣΑΛΩΜΗ — Ποιός εἶν' αὐτός, ὁ Υἱὸς τοῦ Ανθρώπου; Εἶνε τόσον ώραῖος, δπως εἶσύ σαι, Ιωχανάν;

ΙΩΧΑΝΑΝ — "Υπαγε δπίσω μου! 'Ακούω μέσα στὸ παλάτι τὴν ἀντάρᾳ ἀπ' τὰ φτερούγια τοῦ ἀγγέλου τοῦ θανάτου.

Ο ΝΕΟΣ ΣΥΡΟΣ — Βασιλοπούλα μου, σὲ ξορκίζω, πήγαινε μέσα.

ΙΩΧΑΝΑΝ — "Αγγελε Κυρίου τοῦ Θεοῦ, ἐδῶ τί θέλεις μὲ τὴ φομφαία σου; Ποιόν αναζητᾶς ἔδω σ' αὐτὸν τὸ μιαρὸ παλάτι; Ή μέρα κεινοῦ ποὺ θὰ πεθάνῃ, ντυμένος μ' ἀργυρὸ χιτῶνα, δὲν ἔφτασεν ἀκόμα.

ΣΑΛΩΜΗ — Ιωχανάν!

ΙΩΧΑΝΑΝ — Ποιός μῆλησε;

ΣΑΛΩΜΗ — Ιωχανάν, — φλογισμένη μ' ἔρωτα εἶμαι γιὰ τὸ κορμί σου! Τὸ κορμί σου εἶνε λευκὸ σὰν τὰ κοῖνα τῶν κοιλάδων, ποὺ δὲν τὰ θέρισε ποτὲ ὁ θεριστής. Τὸ κορμί σου εἶνε λευκὸ σὰν τὰ χιόνια ποὺ κοίτονται ἀπάνω στὰ βιουνά τῆς Ιουδαίας, καὶ κατεβαίνουν κάτω στὴν κοιλάδα. Τὰ ρόδα π' ἀνθοῦνε στὸν κῆπο τῆς Βασιλισσας τῆς Αραβίας δὲν εἶνε τόσο λευκὰ σὰν τὰ χιόνια ποὺ κοίτονται στὰ βιουνά τῆς Ιουδαίας, καὶ κατεβαίνουν κάτω στὴν κοιλάδα. Τὰ ρόδα π' ἀνθοῦνε στὸν κῆπο τῆς Βασιλισσας τῆς Αραβίας, τὸ μυρωμένο κῆπο μὲ τὰρδώματα τῆς Βασιλισσας τῆς Αραβίας, οὔτε τὰ πόδια τῆς χαραυγῆς ὅταν φεγγοπεξεύουν ἀπάνω στὰ φύλλα, οὔτε τὸ στήθος τῆς σελήνης ὅταν πλαγιάζῃ ἀπάνω στῆς θάλασσας τὸ στήθος... Δὲν εἶνε τίποτα στὸν κόσμο τόσο λευκὸ σὰν τὸ κορμί σου. "Ασε μενάγγιξω τὸ κορμί σου.

δὲν ἀκούω παρὰ τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ.

ΣΑΛΩΜΗ — Τὸ κορμί σου εἶνε βδελυρό. Εἶνε σὰν τὸ κορμί τοῦ λεπροῦ. Εἶνε σὰν ἀσβεστωμένος τοῖχος, δπου τρυπώσαν δχεντρες σὰν ἀσβεστωμένος τοῖχος, δπου χτίσαν τὴν φωλιά τους οἱ σκορπιοί. Εἶνε σὰν ἀσπρισμένο μνῆμα, γεμάτο δυσωδία. Εἶνε φριχτό, τὸ κορμί σου εἶνε φριχτό... Μὲ τὰ μαλλιά τῆς κόμης σου εἶμαι ἔδωτευμένη, Ιωχανάν. Τὰ μαλλιά σου εἶνε σὰν τὰ τσαμπιά τῶν σταφυλιῶν, σὰν τὰ τσαμπιά τῶν μαύρων σταφυλιῶν, ποὺ κρέμουνται στὸ ἀμπελοκήματα τῆς Ἐδώμ, στὴ χώρα τῶν Ἐδωμιτῶν. Τὰ μαλλιά σου εἶνε σὰν τὰ κέδρα τοῦ Λιβάνου, σὰν τὰ μεγάλα κέδρα τοῦ Λιβάνου, ποὺ ρίχνουν τὴν σκιά τους στὰ λιοντάρια καὶ στοὺς κλέφτες, ποὺ κρύβουντ' ἐκεῖ τὴν ἡμέρα. Οἱ μεγάλες μαῦρες νύχτες, ἀμαρτία σελήνη κρύβῃ τὸ πρόσωπό της, ἀμαρτία εἶνε φοβισμένα τάστρα, δὲν εἶνε τόσο μάυρες. Ἡ σιγαλιὰ ποὺ κατοικεῖ στὸ δάσος, δὲν εἶνε τόσο μαύρη. Δὲν εἶνε τίποτα στὸν κόσμο τόσο μαύρο σὰν τὰ μαλλιά σου... "Ασε με νάγγιξω τὰ μαλλιά σου.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Πίσω, κόρη τῶν Σοδόμων! Μὴ μάγγιξης. Μὴ μολύνης τὸ ναὸν Κυρίου τοῦ Θεοῦ.

ΣΑΛΩΜΗ — Τὰ μαλλιά σου εἶνε φρικώδη. Εἶνε σκεπασμένα μὲ βούρκο καὶ μὲ κορνιαχτό. Εἶνε σὰν ἄγκαθινο στεφάνι, ποὺ σοῦ βάλανε στὸ μέτωπό σου. Εἶνε σὰν κόμπος ἀπὸ μαῦρα φεδία, τυλιγμένα στὸ λαιμό σου. Δὲν τἀγαπῶ τὰ μαλλιά σου... Τὸ στόμα σου ἔγω ποθῶ, Ιωχανάν. Τὸ στόμα σου εἶνε σὰν ἄλικα ζῶσμα σὲ πύργον ἑλεφάντινο. Εἶνε σὰν ωδῆ κομμένο μὲ ἑλεφάντινο μαχαῖρι. Τάνθια τῆς φωδιάς π' ἀνθοῦνε στὸ περιβόλια τῆς Τύρου, κ' εἶνε πιὸ κόκκινα παρὰ τὰ ωδᾶ, δὲν εἶνε τόσο κόκκινα. Οἱ κόκκινες βουεὶς τῶν σαλπίγγων, ποὺ διαλαλοῦν τὸν ἔρχομὸ τῶν βασιλέων, καὶ κάνουν τὸν ὀχτρὸ καὶ τρέμει, δὲν εἶνε τόσο κόκκινες. Τὸ στόμα σου εἶνε πιὸ κόκκινο παρὰ τὰ πόδια αὐτῶν ποὺ πατῶνε τὸ κρασὶ στὸ ληνό. Τὸ στόμα σου εἶνε πιὸ κόκκινο παρὰ τὰ πόδια τῶν περιστερῶν, ποὺ τριγγροῦνε στοὺς ναοὺς καὶ τὰ θρέφουν οἱ παπάδες. Εἶνε πιὸ κόκκινο παρὰ τὰ πόδια κεινοῦ ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὰ δάσος, δπου σκότωσε λιοντάρι κ' εἶδε τίγρες χευσομάλλες. Τὸ στόμα σου εἶνε σὰν κλωνὶ ἀπὸ κοράλλι, ποὺ τὸ βρήκανε ψαράδες στὸ θαμπόφωτο τῆς θάλασσας, τὸ κοράλλι ποὺ φυλάγουν γιὰ τοὺς βασιλιάδες!... Εἶνε σὰν τὸ κιννάβαρι, ποὺ οἱ Μώαριτες βρίσκουν στὰ λαγού-

μια τῆς Μωάβ, τὸ κιννάβαρι ποὺ παίρνουν ἀπὸ αὐτοὺς οἱ βασιλιάδες. Εἶνε σὰν τὸ δοξάρι τοῦ βασιλέα τῆς Περσίας, τὸ βαμμένο μὲ κιννάβαρι κι' ἀκροδεμένο μὲ κοράλλι. Δὲν εἶνε τίποτα στὸν κόσμο τόσο κόκκινο σὰν τὸ στόμα σου... "Ασε με νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Ποτέ! κόρη τῆς Βαβυλῶνος! Κόρη τῶν Σοδόμων! Ποτέ!

ΣΑΛΩΜΗ — Θέλω νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου, Ιωχανάν. Θέλω νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου.

Ο ΝΕΟΣ ΣΤΡΙΟΣ — Βασιλοπούλα, Βασιλοπούλα μου, ἐσύ ποὺ εἶσαι σὰν περιβόλι σμύρνας, ἐσύ τὸ περιστέρι ἀπὸ δλα τὰ περιστέρια, μὴν τὸν κυττάζης αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, μὴν τὸν κυττάζης! Μὴν τοῦ μιλᾶς μὲ τέτοια λόγια. Δὲν μπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω... Βασιλοπούλα, Βασιλοπούλα μου, μὴν τὰ λές αὐτὰ τὰ λόγια.

ΣΑΛΩΜΗ — Θέλω νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου, Ιωχανάν.

Ο ΝΕΟΣ ΣΤΡΙΟΣ — "Αχ! [Σκοτώνεται καὶ πέφτει ἀνάμεσα στὴ Σαλώμη καὶ τὸν Ιωχανάν.]

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — 'Ο νέος Σύρος σκοτώθηκε μοναχός του! 'Ο νέος ἐκατόνταρχος σκοτώθηκε μοναχός του! Σκοτώθηκε αὐτὸς ποὺ εἴτανε φίλος μου! 'Εγὼ τοῦδωκα ἔνα κουτάκι γεμάτο μ' ἀρώματα, καὶ σκουλαρίκια ἀσημοσκαλισμένα, καὶ τώρα αὐτὸς σκοτώθηκε! "Αχ! μὴ δὲν τὸ λεγε αὐτός, πῶς κάποια συμφορὰ θὰ γείνη; 'Εγώ, κ' ἔγὼ τὸ εἶπα ἀπὸ πρόν, κ' ἔγεινε. Καλὰ τὸ λερα ἔγὼ πῶς ή σελήνη γύρευε κάτι πεθαμένο, δημως δὲν τὸ λερα πῶς αὐτὸς εἴτανε, ποὺ αὐτὴ ἀναζητοῦσε! "Αχ! γιατί νὰ μὴν τὸν κρύψω ἀπὸ τὴ σελήνη; "Άν τὸν είχα κρυμμένο μέσα σὲ καμιὰ σπηλιά, αὐτὴ δὲν θὰ τὸν ἔβλετε.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Βασιλοπούλα μου, δὲν νέος ἐκατόνταρχος σκοτώθηκε μόνος του αὐτὴ τὴ στιγμή.

ΣΑΛΩΜΗ — "Ασε με νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου, Ιωχανάν.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Δὲ φοβᾶσαι ἐσύ, κόρη τῆς Ηρωδιάδος; Μὴ δὲ σου εἶπα πῶς εἰχε ἀκούση μέσα στὸ παλάτι τὴν ἀντάρα ἀπὸ τὰ φτερούγια τοῦ ἀγγέλου τοῦ θανάτου, καὶ μὴ δὲν ἥρθε αὐτός, δὲν ἔγειλος τοῦ θανάτου;

ΣΑΛΩΜΗ — "Ασε με νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Κόρη τῆς μοιχείας, δὲν εἶναι ἄλλος παρὰ εἶνας ποὺ μπορεῖ νὰ σὲ σώσῃ εἶναι Αὐτὸς ποὺ γι' Αὐτὸν ἔγὼ ἔχω λαλήση. Πήγαινε νὰ Τόνε βρῆς. Εἶναι Αὐτὸς σ' ἔνα καράβι, στὴ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, καὶ μιλάει στοὺς μαθητές του. Πέσε στὰ γόνατα στὸ περιγιάλι, καὶ κράξε Τον μὲ τόνομά Του." Οταν ἔρθη Αὐτὸς σὲ σένα (καὶ σ' ὅλους ποὺ Τὸν κράζουν ἔρχεται

Αὐτός), βάλε στὰ πόδια Του μετάνοια καὶ ζήτησε τὴν ἄφεση τῶν ἀμαρτιῶν σου.

ΣΑΛΩΜΗ — "Ασε με νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Καταραμένη νάσαι! κόρη μάννας αἰμομήχτος, νάσαι καταραμένη!

ΣΑΛΩΜΗ — Θέλω νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου, Ιωχανάν.

ΙΩΧΑΝΑΝ — Δὲν τὸ ἐπιθυμῶ νὰ γυρίσω νὰ σὲ δῶ. Δὲν θέλω τὰ μάτια μου ἀπάνω σου νὰ φέρω. Εἶσαι καταραμένη, Σαλώμη, εἶσαι καταραμένη. [Κατεβαίνει μέσα στὴ σέρνα.]

ΣΑΛΩΜΗ — Θέλω νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου, Ιωχανάν θέλω τὸ στόμα σου νὰ φιλήσω.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Πρέπει νὰ πᾶμε τὸ σῶμα καὶ πούνον τὸν ἀλλοῦ. Δὲν ἔχει δρεξῆ δι Τετράρχης νὰ βλέπῃ κορμιὰ πεθαμένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ κορμιὰ ποὺ δὲν ιδιος ἔχει σφάξη.

ΤΟ ΠΑΙΔ. ΤΗΣ ΗΡΩΔ. — Εἴταν αὐτὸς ἀδεօφός μου καὶ πιὸ στενός μου φίλος κι' ἀπὸ ἀδεօφό. 'Εγὼ τοῦδωκα ἔνα κουτάκι γεμάτο μ' ἀρώματα, κ' ἔνα δαχτυλίδι μ' ἀχάτη, ποὺ τὸ φοροῦσε στὸ χέρι του πάντα. Τὸ βράδυ συχνὰ περπατούσαμε κοντὰ στὸ ποτάμι, ἀνάμεσα στὶς μυγδαλιές, καὶ μοῦ λεγε γιὰ τὴν πατρίδα του. Εἴτανε σιγόλαος πάντα. Εἴταν δὲν ήχος τῆς φωνῆς του σὰν τὸν ἥχο τοῦ αὐλοῦ, τοῦ μουσικοῦ μὲ τὸν αὐλό. Πολὺ ἀγαποῦσε κι' δλα νὰ κυττάζῃ τὴ μορφή του μέσα στὸ ποτάμι. 'Εγὼ συχνὰ τὸν μάλωνα γι' αὐτό.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Δίκιο ἔχετε πρέπει νὰ τὸ κρύψουμε τὸ σῶμα. Ο Τετράρχης δὲν πρέπει νὰ τὸ δῆ. **Α' ΣΤΡΑΤ.** Δὲν θάρη δι Τετράρχης σ' αὐτὸς ἔδω τὸ μέρος. Ποτέ του δὲν ἔρχεται ἀπάνω στὸ δῶμα. Παραπολὺ φοβᾶται τὸν προφῆτη.

[Εἰσέρχονται δι Ηρωδης, δι Ηρωδιάς, καὶ δλη δι Αὐλή]

ΗΡΩΔΗΣ — Ποῦ εἶνε δι Σαλώμη; Ποῦ εἶνε δι Βασιλοπούλα; Γιατί δὲν ἥρθε πάλε στὸ συμπόσιο, δπως τῆς παράγγειλα; "Ά! νά την, ἔδω εἶνε!

ΗΡΩΔΙΑΣ — Δὲν πρέπει νὰ τὴν κυττάζετε! "Όλο κι' αὐτὴν κυττάζετε!

ΗΡΩΔΗΣ — Η σελήνη ἔχει ἀλλόκοτην δψη ἀπόψε. Δὲν ἔχει ἀλλόκοτην δψη; Εἶνε σὰν τρελὴ γυναίκα, γυναίκα τρελὴ ποὺ ψάχνει γι' ἀγαπητικοὺς παντοῦ. Εἶνε καὶ γυμνὴ κι' δλα. Εἶνε διλόγυντη. Τὰ σύννεφα γυρεύουν νὰ ντύσουν τὴ γύμνια της, μ' αὐτὴ δὲν θέλει νὰ τὰφήσῃ. Δείχνει τὸ κορμί της γυμνὸ στὰ οὐράνια. Τρεκλίζει μέση στὰ σύννεφα, σὰ γυναίκα μεθυσμένη.. Εἴμαι βέβαιος πῶς κυττάζει ναῦρη ἀγαπητικούς. Δὲν τρεκλίζει σὰ μεθυσμένη γυναίκα; Εἶνε σὰν τρελὴ γυναίκα, — δὲν εἶνε;

ΤΙΓΕΛΛΙΝΟΣ — Εἶνε μερικοὶ ποὺ σκοτώνονται μόνοι τους, βασιλιά μου. Κι' αὐτοὶ εἶνε οι Στωϊκοί. Οι Στωϊκοὶ εἶνε ἀξεστοί ἀνθρωποι. Εἶνε γελοϊοι. 'Εγὼ δὲν ιδιος της Ρώμη είναι ἀληθινὰ γελοϊοι.

ΗΡΩΔΗΣ — Κ' ἔγω τὸ ίδιο. Εἶνε γελοϊο νὰ σκοτώνεται κανεὶς μοναχός του.

ΤΙΓΕΛΛΙΝΟΣ — "Ολοι στὴ Ρώμη γελοῦνε μαζί τους. Ο Αὐτοκράτωρ ἔγραψε μιὰ σάτυρα γι' αὐτούς. Τὴν ἀπαγγέλλουν σὲ κάθε μέρος.

ΗΡΩΔΗΣ — "Α! ἔγραψε μιὰ σάτυρα γι' αὐτούς; Φοβερὸς εἶν' δι Καίσαρ. Μπορεῖ καὶ κάνει τὸ καθετέι.. Εἶνε παράξενο, γιατὶ νὰ σκο-

τε λήνη, αὐτὸ καὶ μόνο. "Ας πᾶμε μέσα... Δὲν ἔχετε τίποτα, νὰ κάνετε ἔδω.

ΗΡΩΔΗΣ — Θέλω νὰ μείνω! Μανασσῆ, στρῶσε ἔδω τὰ στρωσίδια. 'Ανάγψτε λαμπάδες, φέρτε ἔξω τὰ ἑλεφάντινα τραπέζια, τὰ ίαστινα τραπέζια. Ο ἀέρας εἶνε διλόγυνος ἔδω. Θέλω νὰ πιῶ κι' ἄλλο κρασὶ μὲ τοὺς καλεσμένους μου. Πρέπει νὰ κάνουμε κάθε τιμὴ στοὺς ἀποσταλμένους τοῦ Καίσαρος.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Δὲν εἶνε γι' αὐτοὺς καὶ μόνο, ποὺ μένετε ἔδω.

ΗΡΩΔΗΣ — Ναι! δι ἀέρας διλόγυνος εἶνε. "Ελα, Ήρωδιάς μου, οἱ καλεσμένοι μας ἐμᾶς περιμένουν." Αχ! γλύστρησα! Γλύστρησα μέσα σ' αἴμα! Εἶνε κακὸς οἰωνός. Γιὰ ποιό λόγο εἶνε χυμένο αἴμα 'δω πέρα;... κι' αὐτὸ τὸ σῶμα, τί γυρεύει ἔδω αὐτὸ τὸ σῶμα; Θαρρεῖτε πῶς εἰμὶ ἔγω σὰν τὴς Αἰγύπτου τὸ Βασιλιά, ποὺ δὲν ξεφαντώνει μὲ τοὺς καλεσμένους του, χωρὶς νὰ τοὺς δεῖξῃ κι' ἔνα λείφανο; Ποιανοῦ εἶν' αὐτό; Δὲν θέλω νὰ τὸ κυττάξω.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Εἰν' δι ἐκατόνταρχός μας, βασιλιά μου. Εἶνε δι νέος Σύρος ποὺ τὸν κάνατε ἐκατόνταρχο, δὲν εἶν' οὔτε τρεῖς μέρες.

ΗΡΩΔΗΣ — 'Εγὼ δὲν ἔδωκα καμμιὰ διαταγὴ γιὰ νὰ τόνε σκοτώσουν.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Σκοτώθηκε μοναχός του, βασιλιά μου.

ΗΡΩΔΗΣ — Γιὰ ποιά αἴτια; 'Εγὼ τὸν είχα κάνη ἐκατόνταρχο.

Β' ΣΤΡΑΤ. — Δὲν ξέρουμε, βασιλιά μου. Σκοτώθηκε διμως μοναχός του.

ΗΡΩΔΗΣ — Αὐτὸ μοῦ φαίνεται παράξενο. "Ελεγα πῶς μόνο οἱ Ρωμαῖοι φιλόσοφοι εἴτανε ποὺ κόβανε μόνοι τους τὴ ζωὴ τους. Εἶν' ἀλήθεια, Τιγέλλινε, πῶς της παράγγειλα; "Ά! νά την, ἔδω εἶνε!

ΗΡΩΔΙΑΣ — Δὲν πρέπει νὰ τὴν κυττάζετε! "Όλο κι' αὐτὴν κυττάζετε!

ΗΡΩΔΗΣ — Η σελήνη ἔχει ἀλλόκοτην δψη ἀπόψε. Δὲν ἔχει ἀλλόκοτην δψη; Εἶνε σὰν τρελὴ γυναίκα, γυναίκα τρελὴ ποὺ ψάχνει γι'

τωθή μονάχος του δέ νέος Σύρος. Πικραίνομαι πολύ γιατί είταν δμορφος νά τόνε βλέπατε. Είτανε μάλιστα πολὺ δμορφος. Είχε μάτια πολὺ λιγωμένα. Θυμοῦμαι τὸν εἶδα ποὺ κύτταζε μὲ λιγωμένα μάτια τῇ Σαλώμῃ. 'Αληθινά, μού φάνηκε σὰν νὰ τὴν κύτταζε παραπολύ.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Είνε κι' ἄλλοι ποὺ τὴν κυττάζουν παραπολύ.

ΗΡΩΔΗΣ — Ό πατέρας του είτανε βασιλέας. 'Εγὼ τὸν ἔδιωξα ἀπ' τὸ βασίλειο του. Καὶ σεῖς τὴν κάνατε σκλάβα τῇ μητέρᾳ του, ποὺ είτανε βασίλισσα, Ήρωδιάς μου. Γ' αὐτὸν ἔμενε ἔδω σὰν καλεσμένος μου, ἀληθινά, καὶ γι' αὐτὸν τὸ λόγο τὸν ἔκανα κ' ἐκατόνταρχο. Πικραίνομαι ποὺ πέθανε. Αλλ, σεῖς! γιατί τάφησατε ἔδω τὸ σῶμα του; Δὲ θέλω νὰ τὸ βλέπω—πάρτε τὸ ἀπ' ἔδω. [Παίρνουν τὸ σῶμα ἔξω.] Είνε ψύχρα ἔδω. "Ενας ἄνεμος φυσάει. Δὲν είνε ἄνεμος καὶ φυσάει;

ΗΡΩΔΙΑΣ — "Οχι, δὲ φυσᾶ κανένας ἄνεμος.

ΗΡΩΔΗΣ — Σᾶς λέγω πῶς είνε ἄνεμος καὶ φυσάει... Καὶ ἀκούω στὸν ἀέρα κάτι ποὺ μοιάζει σὰν ἄντάρα ἀπὸ φτερούγια, σὰν νὰ φτερούγιαζουνε μεγάλες φτερούγες. 'Εσεῖς δὲν τάκοῦτε;

ΗΡΩΔΙΑΣ — 'Εγὼ δὲν ἀκούω τίποτα.

ΗΡΩΔΗΣ — Κ' ἔγω δὲν τάκούω πιά. Τὸ ἄκουσα δμως. Είτανε τὸ φύσημα τοῦ ἄνεμου, χωρὶς ἄλλο. Πέρασε καὶ πάει. Μὰ δχι, τάκούω πάλι. 'Εσεῖς δὲν τάκοῦτε; Είνε ἀκριβῶς σὰν ἄντάρα ἀπὸ φτερούγια.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Σᾶς λέγω δὲν είνε τίποτα. Είστε ἀρρωστος. Πάμε μέσα!

ΗΡΩΔΗΣ — Δὲν είμαι ἀρρωστος ἔγω. 'Η κόρη σας είνε ἀρρωστη. 'Εχει τῇ θωριὰ τοῦ ἀρρωστου. Ποτέ μου δὲν τὴν εἶδα τόσο χλωμή.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Σᾶς ἔχω πῆ νὰ μήν τὴν κυττάζετε.

ΗΡΩΔΗΣ — Κεράστε με κρασί. [Τοὺ φέρνουν κρασί].—Σαλώμῃ, ἔλα νὰ πιῆς λίγο κρασὶ μαζί μου. 'Έχω ἔδω ἔνα ἔξαιρετο κρασί. Μοῦ τό-

χει σταλμένο δὲν ιδιος δὲν Καΐσαρ. Βρέξε σ' αὐτὸν τὰ κόκκινα χειλάκια σου, γιὰ νὰ στραγγίξω ἔγω τὸ ποτῆρι.

ΣΑΛΩΜΗ — Δὲ διψῶ, Τετράρχη μου.

ΗΡΩΔΗΣ — Τάκοῦτε πῶς μοὺ ἀπαντᾷ, αὐτὴν κόρη ἡ δική σας;

ΗΡΩΔΙΑΣ — Καλὰ κάνει. Γιατί δὲν καὶ σ' αὐτὴ στυλώνετε τὰ μάτια σας;

ΗΡΩΔΗΣ — Φέρτε μου ὕδιμους καρπούς. [Τοὺ φέρνουν καρπούς].—Σαλώμῃ, ἔλα νὰ φᾶς διπωρικὰ μὲ ἔμενα. Μὲ ἀρέσει νὰ βλέπω στὸν καρπὸ τὸ σημάδι ἀπ' τὰ δοντάκια σου. Δάγκασε λιγάκι

ἀπ' αὐτὸν τὸπωρικό, κ' ὑστερα νὰ φάω ἔγω αὐτὸν ποὺ θάπομεινη.

ΣΑΛΩΜΗ — Δὲν πεινῶ, Τετράρχη μου.

ΗΡΩΔΗΣ [Πρὸς τὴν Ήρωδιάδα.] — Βλέπετε πῶς τὴν ἔχετε ἀναθρεμένη τὴν κόρη σας.

ΗΡΩΔΙΑΣ — 'Η κόρη μου κ' ἔγω εἴμαστε ἀπὸ βασιλικὸ γένος. "Οσο γιὰ σένα, δὲν πατέρας σου είτανε καμηλάρης! Είτανε καὶ ληστής!

ΗΡΩΔΗΣ — Ψέματα λέσ!

ΗΡΩΔΙΑΣ — Τὸ ἔρεις καλὰ πῶς εἰν' ἀλήθεια.

ΗΡΩΔΗΣ — Σαλώμῃ, ἔλα καὶ κάθησε κοντά μου. Θέλω σὲ σένα νὰ δώσω τὸ θρόνο τῆς μητέρας σου.

ΣΑΛΩΜΗ — Δὲν είμαι κουρασμένη, Τετράρχη μου.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Τὸ βλέπετε, τί ἴδεα ἔχει γιὰ σᾶς.

ΗΡΩΔΗΣ — Φέρτε μου, — τ' είνε ποὺ ποθῶ; Τὸ ἔχασα. "Α! ἄ! θυμοῦμαι.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — Δῆτε! ἔφτασε δὲν καιρός! "Ο, τι σᾶς προφήτεψα ἔγω, ἔφτασε καὶ γένηκε, λέγει Κύριος δὲν θεός. Δῆτε! ἥρθε δὲν μέρα, ποὺ σᾶς ἔλεγα ἔγω.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Προστάξτε τὸν νὰ σωπάσῃ. Δὲ θέλω νάκούω τὴ φωνή του. Αὐτὸς δὲν ἄνθρωπος πάντα βρισκεὶς ἔσρονται ἐνάντια σ' ἔμενα.

ΗΡΩΔΗΣ — Δὲν είπε τίποτα κακὸ γιὰ σᾶς. Χώρια ἀπ' αὐτό, είνε πολὺ μεγάλος προφήτης.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Δὲν πιστεύω ἔγω σὲ προφήτες. Μπορεῖ ἄνθρωπος νὰ πῇ τί μέλλεται νὰ γείνῃ; Αὐτὸς κανένας δὲν τὸ ἔρει. Χώρια ποὺ αὐτὸς πάντα μὲ βρίζει ἔμενα. Θαρρῶ δμως πῶς τὸν φοβᾶστε... Τὸ ἔρει καλὰ πῶς τὸν φοβᾶστε.

ΗΡΩΔΗΣ — 'Εγὼ δὲν τὸν φοβοῦμαι. Κανένας δὲ φοβοῦμαι ἔγω.

ΗΡΩΔΙΑΣ — 'Εγὼ σᾶς λέγω, τὸν φοβᾶστε. "Αν δὲν τὸν φοβᾶστε, γιατί δὲν τὸν παραδίνετε στοὺς Ιουδαίους, ποὺ ἔξη μῆνες τώρα γι' αὐτὸν δὲν φωνάζουν;

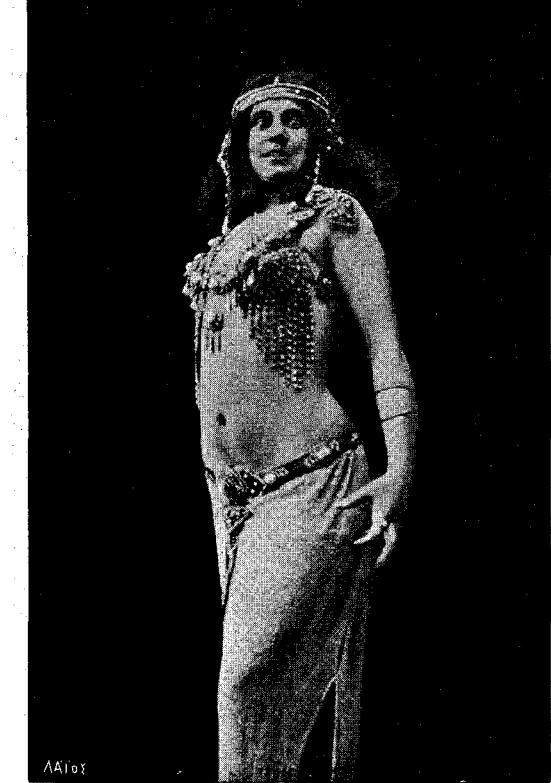
ΕΝΑΣ ΙΟΥΔΑΙΟΣ — 'Αλήθεια, δέσποιά μου, καλύτερα θὰ εἴτανε τὸν παραδίνατε στὰ δικά μας χέρια.

ΗΡΩΔΗΣ — Φτάνουν τὰ λόγια σ' αὐτὸν τὸ ζήτημα! Σᾶς ἔχω δῶσῃ πιὰ τὴν ἀπάντηση μουν. Δὲ θέλω νὰ τὸν παραδώσω στὰ χέρια τὰ δικά σας. Είνε ἄγιος ἄνθρωπος αὐτὸς. Είν' ἄνθρωπος ποὺ εἶδε τὸ θεό.

ΕΝΑΣ ΙΟΥΔΑ — Δὲν είνε κανεὶς ποὺ νὰ εἶδε τὸ θεό ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ προφήτη Ήλία. Αὐτὸς είτανε δὲν τελευταῖς ἄνθρωπος ποὺ εἶδε τὸ θεό. Στὶς μέρες τὶς δικές μας δὲ φανερώνεται δὲν θεός. Μένει κρυμμένος. Γι' αὐτὸν μεγάλες συφορεὶς πλακώσανε στὴ γῆ.

Η ΔΙΣ ΘΥΓΑ ΕΜΙΛΙΑΝ ΛΑΡΣΕΝ ΩΣ ΣΑΛΩΜΗ ΕΙΣ ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

Β' ΙΟΥΔΑ — Μὰ τὴν ἀλήθεια, κανένας δὲν έρει δὲν δημως δὲν ιδιος δὲν θεός. "Ο, τι προφήτης εἶδε στὸν οἶκον τοῦ Ηλία. Ισως καὶ νὰ μὴν εἶδε πάρα τὸν ήσπιο τοῦ θεοῦ.

Γ' ΙΟΥΔΑ — Ο θεός ποτὲ δὲν είνε κρυμμένος. Φανερώνεται σὲ κάθε καιρὸ καὶ στὸ κάθε τί. Ο θεός είνε σ' δὲν θεός, τι κακό, καθώς είνε καὶ σ' δὲν θεός, τι καλό.

Δ' ΙΟΥΔΑ — Αὐτὸν δὲν είπε σωστὸ νὰ λέγεται. Είνε πολὺ ἐπικίνδυνο δόγμα. Είνε δόγμα ποὺ ἔρχεται ἀπ' τὶς σχολές τῆς Αλεξανδρείας, δῆπον μερικοὶ διδάσκουν τὴ φιλοσοφία τῶν Ελλήνων. Καὶ οἱ Ελληνες είνε Εθνικοί: Δὲν είνε καὶ οὔτε περιτομισμένοι.

Ε' ΙΟΥΔΑ — Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πῇ πῶς κάνει τὰ ἔργα Του δὲν θεός. Οι δρόμοι Του είνε μυστήρια. Μπορεῖ τὰ πράματα ποὺ ἔμεις λέμε κακὰ νὰ είνε καλά, καὶ τὰ πράματα ποὺ λέμε καλὰ νὰ είνε κακά. Μάθηση γιὰ τίποτα καμιαὶ δὲν ὑπάρχει. 'Εμεὶς εἰν' ἀνάγκη στὸ κάθε τὶ νὰ σκύβουμε κεφάλι, γιατὶ δὲν θεός είνε πολὺ δυνατός. Συντρίβει κομμάτια τὸ δυνατὸ μέρα, μὲ τὸν δύνατο, γιατὶ δὲν νοιάζει γιὰ κανέναν δὲν θεό.

ΗΡΩΔΗΣ — Μὰ ἔχω ἀκούση νὰ λένε πῶς δὲν ιδιος δὲν θεός δὲν ηδιος εἰν' δὲν προφήτης σας Ήλίας.

Ο Α' ΙΟΥΔΑ — Δὲ γίνεται αὐτὸς. Είνε παραπάνω ἀπὸ τρακόσια χρόνια. ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ζοῦσε δὲν προφήτης Ήλίας.

ΗΡΩΔΗΣ — Είνε μερικοὶ ποὺ λένε πῶς δὲν θεός είνε δὲν προφήτης Ήλίας.

ΕΝΑΣ ΝΑΖΑΡΗΝΟΣ — Εγὼ είμαι βέβαιος πῶς αὐτὸς είνε δὲν προφήτης Ήλίας.

Ο Α' ΙΟΥΔΑ — Μὰ δχι! δὲν είν' αὐτὸς δὲν προφήτης Ήλίας.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — Κ' ἔτσι δημητρίει τὸν θεόν του Κυρίου, καὶ ἀκούω ἀπάνω στὰ βουνὰ τὰ πόδια αὐτοῦ ποὺ θάπομεινη.

ΗΡΩΔΗΣ — Τί σημαίνει αὐτό; — 'Ο Λυτρωτής τοῦ κόσμου.

ΤΙΓΕΛΛΙΝΟΣ — Εἶνε τίτλος, ποὺ τὸν ἔχει ὁ Καῖσαρ.

ΗΡΩΔΗΣ — Μὰ ὁ Καῖσαρ δὲν ἔρχεται στὴν Ἰουδαία. Χθὲς ἀκόμα ἔλαβα γράμματά του ἀπὸ τὴν Ρώμη. Δὲν εἴχανε τίποτα γ' αὐτὸ τὸ ζῆτημα. Καὶ σεῖς, Τιγέλλινέ, ποὺ μένατε στὴν Ρώμη τὸν χειμῶνα, δὲν ἀκούσατε τίποτα γ' αὐτὸ τὸ ζῆτημα, δὲν εἰν' ἔτσι;

ΤΙΓΕΛΛΙΝΟΣ — Βασιλιᾶ μου, τίποτα δὲν ἀκούσα γ' αὐτό. Ἐγὼ τὸν τίτλο ἔξηγούσα. Εἶνε κι' αὐτὸς ἔνας ἀπὸ τοὺς τίτλους τοῦ Καίσαρος.

ΗΡΩΔΗΣ — 'Ο Καῖσαρ ὅμως δὲν μπόρει νάρθη. Εἶν' ὅλος πιασμένος ἀπὸ τὴν ποδάργα. Λένε πῶς τὸ πόδι του εἶνε σὰν τὸ πόδι τοῦ ἐλέφαντος. Εἶνε ἀκόμα καὶ λόγοι τοῦ Κράτους. 'Ο ποιος φεύγει ἀπὸ τὴν Ρώμη χάνει τὴν Ρώμη. Δὲν εἶνε γιὰ νάρθη. 'Ως τόσο ὁ Καῖσαρ εἰν' ὁ κύριος, καὶ θάρρη ἀν τὸ ἐπιθυμῆ. Καὶ μόλατα, δὲ μοῦ φαίνεται πῶς θὰ θελήσῃ νάρθη.

Ο Α' ΝΑΖ. — Δὲν τάλεγε γιὰ τὸν Καίσαρα δὲν Προφήτης αὐτὰ τὰ λόγια, βασιλιᾶ μου.

ΗΡΩΔΗΣ — 'Οχι γιὰ τὸν Καίσαρα;

Ο Α' ΝΑΖ. — 'Οχι, βασιλιᾶ μου.

ΗΡΩΔΗΣ — Γιὰ ποιόν τότε μιλοῦσε;

Ο Α' ΝΑΖ. — Γιὰ τὸ Μεσσία ποὺ ἥρθε.

ΕΝΑΣ ΙΟΥΔ. — 'Ο Μεσσίας δὲν ἥρθε ἀκόμα. Ο Α' ΝΑΖ. — 'Ηρθε καὶ κάνει παντοῦ τὰ δάματά του.

ΗΡΩΔΗΣ — Χώ! χώ! θάματα! Ἐγὼ δὲν πιστεύω στὰ θάματα. 'Εχω δῆ πάρα-πολλά. [Πρὸς τὸ παιδάριον:] — Τὸ ωιπίδι μου.

Ο Α' ΝΑΖ. — Αὐτὸς ὁ 'Ανθρωπος κάνει ἀληθινὰ θάματα. 'Ετσι σ' ἔνα γάμο ποὺ γένηκε σὲ μιὰ μικρὴ πολιτεία τῆς Γαλιλαίας, σὲ μιὰ πολιτεία κάπως σημαντική, ἄλλοξε σὲ κρασὶ τὸ νερό. 'Ανθρωποι ποὺ εἴταν παρόντες μοῦ τὸ δηγηθῆκανε. Γιάτρεψε καὶ δυὸ λεπρούς ποὺ εἴταν καθισμένοι μπροστά στὴν Πύλη τῆς Καπερναούμ, μόνο ποὺ τοὺς ἀγγίξε.

Β' ΝΑΖ. — Μὰ ὅχι, εἴτανε τυφλοὶ αὐτοὶ ποὺ τοὺς γιάτρεψε στὴν Καπερναούμ.

Ο Α' ΝΑΖ. — "Α! ὅχι! εἴτανε λεπροί. Γιάτρεψε ὅμως καὶ τυφλούς, καὶ Τὸν εἴδανε σ' ἔνα βουνὸ ἀπάνω ποὺ μιλοῦσε μ' ἀγγέλους.

ΕΝΑΣ ΣΑΔΔΟΥΚΑΙΟΣ — 'Αγγελοι δὲν ὑπάρχουν.

ΕΝΑΣ ΦΑΡΙΣΑΙΟΣ — 'Υπάρχουν ἀγγέλοι, μὰ ἔγὼ δὲν πιστεύω νὰ μίλησε μαζί τους αὐτὸς ὁ 'Ανθρωπος.

Ο Α' ΝΑΖ — Τὸν εἴδανε, πλήθος πολύ, ποὺ μιλοῦσε μ' ἀγγέλους.

Ο ΣΑΔΔ. — "Οχι μ' ἀγγέλους.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Πῶς μὲ κουράζουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι! Εἶνε γελοῖο! [Πρὸς τὸ παιδάριον:] — "Ελα λοιπόν! τὸ ωιπίδι μου! [Τὸ παιδάριον τῆς δίνει τὸ ωιπίδι.] — Φαίνεσαι σὰν ὀνειροπαραμένος δὲν πρέπει νὰ ὀνειρεύεσαι. Οἱ ἀρωστοὶ μονάχα ὀνειρεύονται. [Χτυπᾷ τὸ παιδάριον μὲ τὸ ωιπίδι της.]

Ο Β' ΝΑΖ. — Εἶνε καὶ τὸ θάμα τῆς κόρης τοῦ Ιαείρου.

Ο Α' ΝΑΖ. — Ναί, αὐτὸ εἶνε βεβαιωμένο. Κανένας δὲν μπορεῖ νὰ τάρνηθῇ.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶνε τρελοί. Εχουνε κυττάξῃ παραπολὺ τὴ σελήνη. Προστάξετε τους νὰ σωπάσουν.

ΗΡΩΔΗΣ — Τί εἶνε τὸ θάμα τῆς κόρης τοῦ Ιαείρου;

Ο Α' ΑΝΑΖ. — 'Η κόρη τοῦ Ιαείρου εἴτανε νεκρή. Κι' Αὐτὸς τὴν ἀνάστησε ἀπὸ νεκρή...

ΗΡΩΔΗΣ — Κι' ἀναστάίνει Αὐτὸς τοὺς νεκρούς;

Ο Α' ΝΑΖ. — Ναί, βασιλιᾶ μου, ἀναστάίνει τοὺς νεκρούς.

ΗΡΩΔΗΣ — Δὲ μ' ἀρέσει ἔμένα νὰ κάνῃ αὐτὸ τὸ πρᾶμα. Τοῦ ἀπαγορεύω νὰ τὸ κάνῃ. Δὲ δίνω ἀδεια σὲ κανένα θάματαίνη τοὺς νεκρούς. Πρέπει νὰ βρεθῇ αὐτὸς ὁ 'Ανθρωπος καὶ νὰ μάθῃ πῶς ἔγὼ Τὸν ἐμποδίζω ν' ἀναστάίνη τοὺς νεκρούς. Ποῦ εἶνε τώρα αὐτὸς ὁ 'Ανθρωπος;

Ο Β' ΝΑΖ. — Εἶνε σὲ κάθε τόπο, ἀρχοντά μου, μὰ εἶνε δύσκολο γιὰ νὰ βρεθῇ.

Ο Α' ΝΑΖ. — Λένε πῶς εἶνε τώρα στὴ Σαμάρεια.

ΕΝΑΣ ΙΟΥΔ. — Εὔκολο εἶνε νὰ δῆ κανεὶς πῶς δὲν εἶνε Αὐτὸς ὁ Μεσσίας, ἀν εἶνε στὴ Σαμάρεια. Δὲν εἶνε γιὰ νάρθη στοὺς Σαμαρεῖτες ὁ Μεσσίας. Οἱ Σαμαρεῖτες εἶνε καταραμένοι. Δὲ φέρονται αὐτοὶ προσφορές στὸ Ναό.

Ο Β' ΝΑΖ. — 'Εχει κινήση ἀπ' τὴ Σαμάρεια ἐδῶ καὶ λίγες μέρες. Θαρρῶ πῶς εἶνε αὐτὴ τὴν ὥρα στὰ περίχωρα τῆς Ιερουσαλήμ.

Ο Α' ΝΑΖ. — 'Οχι, δὲν εἰν' ἔκει. Ἐγὼ τώρα ἔφτασα ἀπὸ τὴν Ιερουσαλήμ. Εἴχανε δυὸ μῆνες νὰ μάθουνε νέα. Του.

ΗΡΩΔΗΣ — 'Αδιάφορο! 'Ας Τόνε βροῦνε ὅμως, μ' ὅς Τοῦ ποῦν ἐκ μέρους μου, πῶς δὲν Τοῦ δίνω ἀδεια νάνασταίνη τοὺς νεκρούς! Νὰ κάνῃ τὸ κρασὶ τὸ νερό, νὰ γιατρεύῃ τοὺς λεπρούς καὶ τυφλούς... μπορεῖ αὐτὰ νὰ τὰ κάνῃ ἀν θέλῃ. Δὲ λέγω τίποτα ἐνάντια σ' αὐτά. Κι' ἀλήθεια, τὸ ὄχω γιὰ καλὸ ὄχογο νὰ γιατρεύῃ κανεὶς τοὺς λεπρούς. Δὲ δίνω ὅμως σὲ κανένα τὴν

ἀδεια νάνασταίνη τοὺς νεκρούς. Θὰ εἴτανε τρομερὸ ἀν γυρίζαν πίσω οἱ νεκροί.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — "Αχ! τὴν πόρνη! τὴ μοιχαλίδα! "Αχ! τὴν κόρη τῆς Βαβυλῶνος μὲ τὰ χρυσά της μάτια καὶ τὰ χρυσωμένα της ματόφυλλα! Αὐτὸς λέγει Κύριος ὁ Θεός, — "Ἄς σηκωθῆ ἐνάντια της πλήθος ἀνθρώπων. "Ἄς πάρη πέτρες ὃ λαίδις κι' ἀς τὴν πετροβολήσῃ..."

ΗΡΩΔΙΑΣ — Προστάξετε τον νὰ σωπάσῃ!

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — "Ἄς τὴν κεντήσουν οἱ πολεμάρχοι μὲ τὰ σπαθιά τους, ὅς τὴν κάνουν λύμα κάτ' ἀπὸ τὶς ἀσπίδες των!

ΗΡΩΔΙΑΣ — "Α! μὰ ὅχι, εἰν' ἀτιμο αὐτό.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — "Ἐτσι ἔγὼ θενὰ σαρώσω κάθε ἀσέβεια ἀπὸ τὴ γῆ, κ' οἱ γυναῖκες θὰ μάθουν νὰ μὴν ἀκολουθήσουν τάνομήματα της.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Τάκοῦτε τί λέγει ἐνάντια σὲ μένα; Τοῦ δίνετε τὴν ἀδεια νὰ διαπομπεύῃ τὴ γυναίκα σας;

ΗΡΩΔΗΣ — Δὲν ἔλεγε τὸνομά σας.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Τί ἔχει νὰ κάνῃ αὐτό; Τὸ ξέρετε καλὰ πῶς εἰμ' ἔγώ, αὐτὴ ποὺ θέλει αὐτὸς νὰ διαπομπεύῃ. Κ' ἔγώ μαι ἡ γυναίκα σας, ἡ μή δὲν είμαι;

ΗΡΩΔΗΣ — Μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀκριβή μου κ' εὐγενικιά μου 'Ηρωδιάς, εἴστε ἡ γυναίκα μου, καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὸ εἰσαστε ἡ γυναίκα τοῦ ἀδερφοῦ μου.

ΗΡΩΔΙΑΣ — 'Εσεῖς μ' ἀρπάξατε ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά του.

ΗΡΩΔΗΣ — 'Αληθινά, ἔγὼ εῖμον δυνατώτερος... "Ἄς μη μιλοῦμε ὅμως γ' αὐτὸ τὸ ζῆτημα. Δὲν ἔχω διάθεση νὰ μιλῶ γ' αὐτό. Αὐτὸς εἰν' ἡ αἰτία γιὰ τὰ λόγια τὰ τρομερὰ ποὺ ἔλεγε δὲν προφήτης. 'Ισως καὶ ἀπὸ αὐτὸ θάρρης δὲν φέρονται προσφορές. "Ἄς μη μιλοῦμε γ' αὐτὸ τὸ ζῆτημα. — Εὔγενικιά μου 'Ηρωδιάς, δὲν ἔχουμε τὸ νοῦ μας καὶ στοὺς ἔνοντες μας. Γέμισε τὸ ποτηρῖο μου, πολυαγαπημένη μου. Γέμισε μὲ κρασὶ τὰ μεγάλα ἀργυρὰ κρασοπότηρα, καὶ τὰ μεγάλα κρασοπότηρα τὰ κρυσταλλένια. Θέλω νὰ πιῶ στὴν ὑγειὰ τοῦ Καίσαρος. Εἶνε Ρωμαῖος ἔδω, πρέπει νὰ πιοῦμε γιὰ τὸν Καίσαρα.

ΟΛΟΙ — Γιὰ τὸν Καίσαρα! Γιὰ τὸν Καίσαρα! ΗΡΩΔΗΣ — Δὲ λέτε τίποτ' ἀλλο ἔσεις. ΗΡΩΔΙΑΣ — Τὸ ξαναλέγω. ΗΡΩΔΗΣ — Καὶ γιὰ κείνη τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ Ναοῦ, ποὺ τόσος λόγος εἴχε γείνη, θὰ γείνη τίποτα; Λένε πῶς τὸ πέπλο τοῦ Ιεροῦ ἔχει χαθῆ, — δὲν τὸ λένε; ΗΡΩΔΙΑΣ — 'Εσὺ οἱ ὄντιος τόκλεψες. Λές δι, τι σοῦ κατέβῃ. Δὲ θέλω νὰ μείνω ἔδω. Πάμε μέσα. ΗΡΩΔΗΣ — Χόρεψε γιὰ χάρη μου, Σαλώμη. ΗΡΩΔΙΑΣ — Δὲ θέλω νὰ τὴ βάλω νὰ χορέψῃ. ΣΑΛΩΜΗ — Δὲν ἔχω καμιαὶ δύρες δέρεις χορέψω, Τετράρχη μου.

ΗΡΩΔΗΣ — Σαλώμη, κόρη τῆς Ηρωδιάδος, χορέψε γιὰ χάρη μου.

ΗΡΩΔΙΑΣ — 'Αφησέ την ἥσυχη.

ΗΡΩΔΗΣ — Σὲ προστάξω νὰ χορέψης, Σαλώμη.

ΣΑΛΩΜΗ — Δὲ θέλω νὰ χορέψω, Τετράρχη μου.

ΗΡΩΔΙΑΣ — [Γελᾷ] — Βλέπετε πῶς σᾶς ἀκούνει. **ΗΡΩΔΗΣ** — Τί μὲ νοιάζει ἐμένα, ἀν̄ χορέψῃ ḥχι; Δὲ μὲ μέλει διόλου. Ἀπόψε εἶμαι εὐχαριστημένος, εἶμαι ὑπερβολικὰ εὐχαριστημένος. Ποτὲ δὲν εἴμουν τόσο εὐτυχισμένος.

Α' ΣΤΡΑΤ. — Ο Τετράρχης ἔχει σκοτεινὴ τὴν ὅψη. Δὲν ἔχει σκοτεινὴ τὴν ὅψη;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Ναί, σκοτεινὴ καὶ μαύρη.

ΗΡΩΔΗΣ — Γιατὶ νὰ μὴν εἶμαι εὐχαριστημένος; Ο Καῖσαρ, πὸν εἶνε ὁ κύριος τῆς οἰκουμένης, πὸν εἰν' ὁ κύριος τῶν ὅλων, μ' ἀγαπᾶ πολὺ ἐμένα. Μοῦ στειλε τώρα - τώρα πολυτιμότατα δῶρα. Μοῦ ἔταξε κι' δλα νὰ καλέσῃ στὴ Ρώμη τὸ Βασιλέα τῆς Καππαδοκίας, τὸν ὁχρό μου. Ισως γιατὶ στὴ Ρώμη θέλει νὰ τὸν σταυρώσῃ, γιατὶ εἶνε ἵκανὸς αὐτὸς νὰ κάνῃ ὅ,τι θελήσῃ. Ἀληθινά, δ Καῖσαρ εἶνε ἀφέντης. Ἐτοι, τὸ βλέπετε, ἔχω τὸ δικαίωμα νῷμ' εὐχαριστημένος. Μὰ τὴν ἀλήθεια, εἶμ' εὐτυχισμένος. Ποτὲ δὲν εἴμουν τόσο εὐτυχισμένος. Δὲν εἶνε τίποτα στὸν κόσμο πὸν νὰ μπορῇ τὴν εὐτυχία μου νὰ χαλάσῃ.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — Αὐτὸς θὰ κάθεται στὸ θρόνο του ἀπάγω. Θὰνε ντυμένος μὲ βύσσο καὶ πορφύρα. Στὸ χέρι του θὰ κρατῇ ποτήρι χρυσό, γεμάτο μὲ τὰ βλάστημα τὰ ἔργα του. Καὶ δ Ἀγγελος τοῦ Κυρίου θὰ τὸν πατάξῃ. Θὰ τὸν φάνε τὰ σκουλήκια.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Τάκοῦτε τί λέει γιὰ σᾶς. Λέγει πῶς θὰ σᾶς φάνε τὰ σκουλήκια!

ΗΡΩΔΗΣ — Δὲ μιλεῖ γιὰ μένα. Αὐτὸς ποτὲ δὲ λέγει κακὸ γιὰ μένα. Γιὰ τὸ Βασιλέα τῆς Καππαδοκίας τὰ λέγει τὸ Βασιλέα τῆς Καππαδοκίας, τὸ δικό μου τὸν ὁχρό. Αὐτὸς θὰ φαγωθῇ ἀπ' τὰ σκουλήκια. Οχι ἔγω. Ποτὲ αὐτὸς δὲν εἴτε λόγο κακὸ γιὰ μένα, αὐτὸς δ ἀροφήτης, παρὰ μόνο πὼς ἀμάρτησα παίρνοντας γυναίκα μου τὴ γυναίκα τᾶδερφοῦ μου. Ισως καὶ νᾶχη δίκιο. Γιατὶ, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, εἴστε στεῖρα ἐσεῖς.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Ἐγὼ στεῖρα, ἔγω; Τὸ λέτε σεῖς αὐτὸς, ἐσεῖς πὸν πάντα τὴν κόρη μου κυττάζετε, ἐσεῖς πὸν θέλατε νὰν τὴ βάλετε νὰ χορέψῃ γιὰ νὰ διάσκεδάστε; Εἶνε παράλογο καὶ νὰ τὸ λέτε. Ἐγὼ γέννησα παιδί. Ἐσεῖς δὲν ἀποχήσατε κανένα παιδί, δχι, οὔτε κάν ἀπὸ καμιαὶ σκλάβια σας. Ἐσεῖς εἴστε δ στεῖρος, δχι ἔγω.

ΗΡΩΔΗΣ — Ήσυχία, γυναίκα! Λέγω πῶς εἴστε στεῖρα. Δὲ μοῦ γεννήσατε κανένα παιδί, κι' δ ἀροφήτης λέγει πὼς δ γάμος μας δὲν εἶνε γάμος ἀληθινός. Λέγει πὼς εἶνε γάμος αἱμομί-

χτης, γάμος πὸν θὰ φέψῃ συφορές... Φοβοῦμαι πὼς ἔχει δίκιο· εἶμαι βέβαιος πὼς ἔχει δίκιο. Δὲν εἶνε δῶμας ὡρα νὰ λέμε αὐτὰ τὰ πράματα. Ηθελα νὰ εἶμαι εὐτυχισμένος τώρα. Καὶ, μὰ τὴν ἀλήθεια, εἶμαι εὐτυχισμένος. Τί ποτα δὲ μοῦ λείπει.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Χαίρομαι πὸν εἴστε σὲ τόσον ὡραία διάθεση ἀπόψε. Δὲν τὸ συνηθίζετε. Εἶνε ἀργὰ δῶμας. Ας πᾶμε πιὰ μέσα. Μὴ λησμονεῖτε πὼς πᾶμε στὸ κυνήγι μὲ τὴν ἀνατολή. Κάθε τιμὴ πρέπει νὰ γείνῃ στὸν ἀποσταλμένους τοῦ Καίσαρος, — ή μὴ δὲν πρέπει;

Β' ΣΤΡΑΤ. — Τὶ σκοτεινὴ ὅψη, πὸν δείχνει ἀπόψε δ Τετράρχης!

Α' ΣΤΡΑΤ. — Ναί, σκοτεινὴ καὶ μαύρη.

ΗΡΩΔΗΣ — Σαλώμη, Σαλώμη, χόρεψε γιὰ χάρη μου. Σὲ παρακαλῶ, γιὰ μένα νὰ χορέψῃς. Εἶμαι πικραμένος ἀπόψε. Ναί εἶμαι φοβερὰ πικραμένος ἀπόψε. "Οταν ἐρχόμουν ἐδῶ, γλυστρησα στὸ αἷμα, κι' αὐτὸς εἶνε κακὸς οἰωνός· καὶ ἀκουσα, εἶμαι βέβαιος, ἀκουσα στὸν ἀέρα, μιὰν ἀντάρα ἀπὸ φτερούγια, νὰ χτυποῦνε γιγάντια φτερούγια. Δὲν μπορῶ νὰ τὰ ξηρήσω, αὐτὸς τί νὰ σημαίνουν... Εἶμαι πικραμένος ἀπόψε. Λοιπόν, χόρεψε γιὰ μένα. Χόρεψε γιὰ μέ, Σαλώμη, — σᾶς παρακαλῶ θεομά. "Αν χορέψετε γιὰ μένα, νὰ μοῦ ζητήσετε ὕστερα δ,τι κι' ἀν θελήσετε, κ' ἔγω θὰ σᾶς τὸ δῶσω, δς καὶ τὸ μισὸ ἀπ' τὸ βασίλειο μου.

ΣΑΛΩΜΗ [Σηκώνεται.] — 'Αλήθεια, θὰ μοῦ δώσετε, Τετράρχη, δ,τι κι' ἀν ζητήσω;

ΗΡΩΔΙΑΣ — Μὴ χορέψῃς, κόρη μου.

ΗΡΩΔΗΣ — "Ο,τι κι' ἀν ζητήσετε, δς καὶ τὸ μισὸ ἀπ' τὸ βασίλειο μου.

ΣΑΛΩΜΗ — Τόρκιζεστε, Τετράρχη;

ΗΡΩΔΗΣ — Τόρκιζομαι, Σαλώμη.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Μὴ χορέψῃς, κόρη μου.

ΣΑΛΩΜΗ — Σὲ τί νὰ τόρκιστητε, θέλετε, Τετράρχη;

ΗΡΩΔΗΣ — Στὴ ζωὴ μου, στὴν κορῶνα μου, στὸν δεοντὸς μου. "Ο,τι κι' ἀν ποθήσετε, ἔγω θὰ σᾶς τὸ δῶσω, δς καὶ τὸ μισὸ ἀπ' τὸ βασίλειο μου, ἀν θελήσετε μονάχα νὰ χορέψετε γιὰ μένα. Ω Σαλώμη, Σαλώμη, νὰ χορέψετε γιὰ μένα!

ΣΑΛΩΜΗ — Τόρκιστηκατε, Τετράρχη.

ΗΡΩΔΗΣ — Ναί, τόρκιστηκα, Σαλώμη.

ΣΑΛΩΜΗ — "Ο,τι κι' ἀν ζητήσω, δς καὶ τὸ μισὸ ἀπ' τὸ βασίλειο σας.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Κόρη μου, μὴ χορέψῃς.

ΗΡΩΔΗΣ — "Ως καὶ τὸ μισὸ ἀπ' τὸ βασίλειο μου. Θὰ εἶσαι ὑπέροχη βασίλισσα, Σα-

λώμη, ἀν σ' ἀρέσῃ καὶ ζητήσῃς τὸ μισὸ βασίλειο μου. Δὲν θάνε δημοφρη βασίλισσα; — "Αχ! εἶνε ψύχρα ἐδῶ! Φυσῆ παγωμένος ἀνεμος, καὶ ἀκούω... γιατὶ νάκονώ στὸν ἀέρα τὸ τούτο τὸ φτερούγιασμα; "Α! νὰ φανταστῇ κανεὶς ἔνα πουλί, ἔνα θεόρατο μαῦρο πουλί, πὸν ἀπλώνει τὰ φτερούγια του ἀπάν τὸ δῶμα. Γιατὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ δῶμα αὐτὸς τὸ πουλί; Εἶνε τρομερὸς ὁ χτύπος πὸν κάνουν τὰ φτερούγια του. "Η ἀνάρρια τοῦ ἀνέμου ἀπὸ τὰ φτερούγια του εἶνε τρομερή. "Ανεμος κρυερὸς φυσάει. Μὰ δχι, δὲν εἶνε κρύος, εἶνε ζεστός. Πνίγομαι. Χύστε νερὸ στὰ χέρια μου. Δώστε μου χιόνι νὰ φάω. Ξεσφίξτε τὴν χλαμύδα μου. Γλίγωρα! Γλίγωρα! Ξεσφίξτε τὴν χλαμύδα μου. "Α! δχι, ἀφήστε την. Εἶνε τὸ στεφάνι μου πὸν μὲ σφίγγει, τὸ στεφάνι μου μὲ τὰ όδα. Εἶνε σὰ φλόγα τὰ λουλούδια. Μού καψαν τὸ μέτωπό μου. [Τραβῇ καὶ βγάζει τὸ στεφάνι ἀπὸ τὸ κεφάλι του, καὶ τὸ πετῷ ἀπάνω στὸ τραπέζι.] "Αχ! ἀνασαίνω τώρα. Τὶ κόκκινα πὸν εἶνε τοῦτα τὰ ορόφυλλα. Εἶνε σὰ στάλες αἷμα ἀπάνω στὸ λινό. Δὲν πειράζει δῶμας. Δὲν κάνει νὰ βρίσκετε σύμβολο στὸ καθετὶ πον βλέπετε. Γίνεται μ' αὐτὸς ἀβίωτος δ βίος. Κάλλιο νὰ λέγατε πὼς οὶ στάλες τὸ αἷμα εἶνε σὰν τὰ ορόφυλλα χαριτωμένες. Θάταν πολὺ καλύτερα νὰ λέγατε αὐτό... Μὰ ἐμεῖς δὲν ἔχουμε σκοπὸ γιὰ τοῦτα νὰ μιλοῦμε. Τώρα εἶμαι εὐτυχισμένος, εἶμαι φοβερὰ εὐτυχισμένος. Δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ εἶμαι εὐτυχισμένος; "Η κόρη σας, νά, τώρα, γιὰ μένα θὰ χορέψῃ. Δὲν θὰ χορέψετε γιὰ χάρη μου, Σαλώμη; Τόχετε τάξῃ πιά, νὰ χορέψετε γιὰ μένα.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Δὲν θὰ τὴν ἀφήσω ἔγω νὰ χορέψῃ.

ΣΑΛΩΜΗ — Θέλω, Τετράρχη μου, γιὰ σᾶς νὰ χορέψω.

ΗΡΩΔΗΣ — Τάκοῦτε τί λέγει η κόρη σας. Εἰν' ετοιμη γιὰ μένα νὰ χορέψῃ. Καλὰ κάνετε, Σαλώμη, νὰ χορέψετε γιὰ μένα. Κι' ἀμα χορέψετε γιὰ μένα, μὴ λησμονήσετε νὰ μοῦ ζητήσετε δ,τι κι' ἀν ἐπιθυμήστε. "Ο,τι κι' ἀν ἐπιθυμήστε, ἔγω θὰ σᾶς τὸ δῶσω, δς καὶ τὸ μισὸ ἀπ' τὸ βασίλειο μου. Τώρα κίστηκα, — ή δὲν τώρα κίστηκα;

ΣΑΛΩΜΗ — Τόρκιστηκατε, Τετράρχη.

ΗΡΩΔΗΣ — Κ' ἔγω ποτὲ δὲν πάτησα τὸ λόγο μου. Δὲν εἰμ' ἔγω ἀπὸ κείνους πὸν πατοῦν τὸν δροκούς των. Δὲν ξέρω ἔγω πῶς νὰ λέω ψέμα. Εἶμαι σκλάβος τοῦ λόγου μου, κι' δ λόγος μου, εἶνε λόγος βασιλιά. Ο βασιλέας τῆς Καππαδοκίας δλο καὶ ψέματα λέει, μὰ αὐτὸς δὲν εἶνε βασιλιάς ἀληθινός. Εἰν' ἔνας φοβιτσιάρης. Μοῦ

χωστᾶ καὶ χοήματα πὸν δὲ θέλει νὰ τὰ πλερώσῃ. Μούχει προσβάλῃ ἀκόμα καὶ τοὺς ἀποσταλμένους μου. "Εχει εἰπωμένα λόγια ἀπὸ κείνη πολὺ πληγώνουν. Ο Καῖσαρ δῶμας θὰ τὸν σταυρώσῃ, ἀμα πάρη στὴ Ρώμη. Εἶμαι βέβαιος πὼς δ Καῖσαρ θὰ τὸν σταυρώσῃ. Κι' δχι, πάλε πεθάνη ἀπὸ σκουλήκια φαγωμένος. "Ο προφήτης τὸ προφήτεψε. Αλ! γιατὶ λοιπὸν ἀργοπορεῖς, Σαλώμη;

ΣΑΛΩΜΗ — Περιμένω ὡς νὰ μοῦ φέρουν οι σκλάβες μου ἀρώματα καὶ τὰ ἔφτα πέπλα, καὶ νὰ μοῦ βγάλουν τὰ σαντάλια.

[Σκλάβες φέρουν ἀρώματα καὶ τὰ ἔφτα πέπλα, καὶ βγάζουν τὰ σαντάλια τῆς Σαλώμης].

ΗΡΩΔΗΣ — "Α! θὰ χορέψετε μὲ γυμνὰ πόδια! Πολὺ καλά! πολὺ καλά. Τὰ μικρὰ σας πόδια θὰνε σὰν ἀσπρα περιστέρια. Θὰνε σὰν ἀσπρα λουλουδάκια, πὸν χρεύονταν ἀπάνω στὰ δέντρα... "Ω, δχι, δχι! πάρει νὰ χορέψῃ ἀπάνω στὸ αἷμα. Εἰν' αἷμα χυμένο καταγῆς. Δὲν πρέπει νὰ χορέψῃ ἀπάνω στὸ αἷμα. ΗΡΩΔΙΑΣ — Τὶ σᾶς μέλει ἐσδες ἀν χορέψῃ τὴν ὁρμήν τοῦ πόδια;

ΗΡΩΔΗΣ — Τί μὲ μέλει ἐμένα; "Α! γιὰ δῆτε τὴ σελήνη! "Εχει γείνη κόκκινη. "Εχει γείνη κόκκινη σὰν αἷμα. "Α! δ προφήτης ἀληθινὰ προφήτεψε. Προφήτεψε πὼς δ σελήνη θὰ γινόταν κόκκινη σὰν αἷμα. Δὲν τὸ προφήτεψε; "Ολοι σας τὸν ἀκούσατε. Καὶ τώρα η σελήνη ἔγινε κόκκινη σὰν αἷμα. Δὲν τὸ βλέπετε;

ΗΡΩΔΗΣ — Ο! ναί, πολὺ καλὰ τὸ βλέπω, καὶ τὰστρα πέφτουν σὰν ὄριμα σῦκα, δὲν εἰν' ἔτσι; κι' δ ἥλιος γίνεται μαῦρος σὰν τρίχινος σάκκος, κ' οὶ βασιλεῖς τῆς γῆς φοβοῦνται. Αὐτὸς ἐπὶ τέλους δ καθένας τὸ βλέπει. Ο προφήτης, μὰ φορὰ στὴ ζήση του, βγῆκε ἀληθινός, οι βασιλεῖς τῆς γῆς φοβοῦνται... "Ας πᾶμε μέσα. Είστε ἀρρωστος. Θὰ ποῦνε στὴ Ρώμη πὼς είστε τρελός. Πᾶμε μέσα, σᾶς λέγω.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΙΩΧΑΝΑΝ — Ποιὸς εἰν' αὐτὸς πὸν ἔχεται ἀπὸ τὴν Ἐδώμ, ποιὸς εἰν' αὐτὸς πὸν ἔχεται ἀπὸ τὴ Βοσσόρο; — πὸν εἶνε η στολή του βαμμένη μὲ πορφύρα, πὸν φέγγει μὲ τὴν ὁραιότητα τοῦ φορέματός του, πὸν προβαίνει δυνατός μὲ τὴ μεγαλωσύνη του! Γιατὶ εἶνε φαντισμένη στὰ κόκκινα η στολή του;

ΗΡΩΔΙΑΣ — Πᾶμε μέσα. "Η φωνὴ κείνου τὰνθρόπου μὲ τρελαίνει. Δὲν θέλω νὰφήσω τὴν κόρη μου νὰ χορέψῃ, δσο φωνάζει ἀδικάστα αὐτός. Δὲ θὰ τὴν ἀφήσω νὰ χορέψῃ, δσο τὴν

κυττάζετε ἐσεῖς μ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Μ' ἔνα λόγο δὲ θέλω νὰ τὴν βάλω νὰ χορέψῃ.

ΗΡΩΔΗΣ — Μὴ σηκωθῆς, γυναίκα μου, βασιλισσά μου, καλὸς γιὰ σὲ δὲ θῶνε. Δὲν πηγαίνω μέσα ὡς ποὺ νὰ χορέψῃ. Χόρεψε, Σαλώμη, χόρεψε γιὰ μένα.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Μὴ χορέψῃς, κόρη μου.

ΣΑΛΩΜΗ — Εἰμι ἔτοιμη, Τετράρχη.

[Ἡ Σαλώμη χορεύει τὸ χορὸν ἑφτὰ πέπλων.]

ΗΡΩΔΗΣ — "Α! περίφημα! περίφημα! Τὸ βλέπετε πὼς χόρεψε γιὰ μένα ἡ θυγατέρα σας. "Ελα κοντά, Σαλώμη, ἔλα δῶ κοντά μου, γιὰ νὰ σου δώσω τὴν ἀνταμοιβή σου. "Α! ἔγω καλοπλεύρων τὶς χορεύτρες. Θὰ σὲ πλερώσω βασιλικὰ ἐσένα. Θὰ σου δώσω δὲ τὶ ποθεῖ ἡ ψυχή σου. Τί ἥθελες νὰ ἔχῃς; Μίλησε.

ΣΑΛΩΜΗ [Γονατίζει]. — "Ηθελα νὰ μου φέρουνε σ' ἐν' ἀσημένιο δίσκο .. .

ΗΡΩΔΗΣ [Γελᾷ]: — Σ' ἔνα ἀσημένιο δίσκο; Ναί, βέβαια, σ' ἐν' ἀσημένιο δίσκο. Εἶνε χαριτωμένη, — δὲν εἶνε; Τί θέλατε νὰ εἴχατε σ' ἐν' ἀσημένιο δίσκο, δὲ γλυκειὰ καὶ ὁραία Σαλώμη, ἐσεῖς ἡ ὁραιότερη παρ' ὅλες τῆς Ιουδαίας οἱ κόρες; Τί θέλατε νὰ σου ἔφερναν σ' ἐνα ἀσημένιο δίσκο; Πέτε το σ' ἔμενα. "Ο, τι κι' ἀν εἶνε, θὰ σᾶς τὸ δώσουν. Οἱ θησαυροί μου σὲ σένα ἀνήκουν. Τί ζήτησες, Σαλώμη;

ΣΑΛΩΜΗ [Ἐνῷ σηκώνεται]. . . — Τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωχανάν.

ΗΡΩΔΙΑΣ — "Α! λαμπρὰ τὸ εἶπες, κόρη μου.

ΗΡΩΔΗΣ — "Οχι, δχι!

ΗΡΩΔΙΑΣ — Λαμπρὰ τὸ εἶπες, κόρη μου.

ΗΡΩΔΗΣ — "Ω, δχι, Σαλώμη. Μὴ μου τὸ ζητάτε αὐτό. Μὴ δίνετε ἀκρόσιση στῆς μάννας σας τὰ λόγια. Αὐτὴ πάντα σᾶς δίνει κακές συμβουλές. Μήν τὴν προσέχετε.

ΣΑΛΩΜΗ — Δὲν προσέχω ἔγω στὴ μητέρα μου. Γιὰ δικῆ μου τέρψη σᾶς ζητῶ τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωχανάν σ' ἐν' ἀσημένιο δίσκο. Τῷρκιστήκατε, Ἡρώδη. Μὴν τὸ ξεχνᾶτε, πὼς μ' ὅρκο εἰστ' ὄρκισμένος.

ΗΡΩΔΗΣ — Τὸ ξέρω. "Ορκο στοὺς θεούς μου πῆρα. Πολὺ καλὸ τὸ ξέρω. Μά, σᾶς παρακαλῶ, Σαλώμη, ζητήστε μου τίποτ' ἄλλο. Ζητήστε μου τὸ μισό ἀπ' τὸ βασίλειο μου, κ' ἔγω θὰ σᾶς τὸ δώσω. Μὴ μου ζητάτε δόμως αὐτὸν ποὺ μου ζητήσατε.

ΣΑΛΩΜΗ — Ζητῶ ἀπὸ σᾶς τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωχανάν.

ΗΡΩΔΗΣ — "Ω, δχι, αὐτὸν ἔγω δὲν τὸ θέλω.

ΣΑΛΩΜΗ — Τῷρκιστήκατε, Ἡρώδη.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Ναί, τῷρκιστήκατε. "Ολοι σᾶς ἀκούσανε. Τῷρκιστήκατε μπροστὰ σὲ ὅλους.

ΗΡΩΔΗΣ — Σωπάστε! Δὲ μιλῶ σὲ σᾶς ἔγω.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Ἡ κόρη μου καλά κανε καὶ ζήτησε τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωχανάν. Μ' ἔχει φορτώσῃ μὲ βρισόλογα αὐτός. "Εχει πὴ πράματα τερατώδη γιὰ μένα. Τὸ βλέπει δὲ καθένας πὼς ἡ κόρη μου τὴν ἀγαπᾶ τὴ μητέρα της. Μὴν παραδεχτῆς τίποτα, κόρη μου. Τῷρκιστηκε, τῷρκιστηκε.

ΗΡΩΔΗΣ — Σωπάστ' ἐσεῖς, μὴ μου μιλάτε ἐμένα! . . . Ελάτε, Σαλώμη, ἔλατε στὰ λογικά σας. "Εγὼ ποτὲ δὲ φάνηκα σκληρὸς σ' ἐσᾶς. Πάντα σᾶς ἀγαποῦσα, "Ισως καὶ νὰ σᾶς ἔχω παραπολὺ ἀγαπῆση. Γι' αὐτὸ λοιπὸν μὴ μου ζητάτε αὐτὸ τὸ πρᾶμα. Εἶνε τρομερό, φρικαλέο πρᾶμα νὰ μου τὸ ζητάτε. Βέβαια, θαρρῶ τὸ λέτε ἀστεῖα. Τὸ κεφάλι ἐνὸς ἀνθρώπου, ποὺ εἶνε κομμένο ἀπ' τὸ κορμὶ του, εἰν' ἀσκημο νὰ νὰ τὸ δῇ κανεῖς, — δὲν εἶνε; Δὲν εἶνε σωστὸ τὰ μάτια τῆς παρθένας νὰ δοῦνε τέτοιο πρᾶμα. Τὶ εὐχαριστηση μπορεῖτε νὰ βρήτε σ' αὐτό; Καμμιά. "Οχι, δχι, δὲν εἰν' αὐτὸ ποὺ ἐσεῖς ποθεῖτε. Ακοῦστε νὰ σᾶς πῶ. "Εχω ἔνα σμαράγδι, ἔνα μεγάλο στρογγυλὸ σμαράγδι, ποὺ μου τὸ στειλε τοῦ Καίσαρος δὲ ἐρωμένος. "Αν κυττάξετε μέσ' ἀπ' αὐτὸ τὸ σμαράγδι, βλέπετε πράματα ποὺ γίνονται σὲ μεγάλο διάστημα. "Ο Καίσαρ δὲ δίος πρατεῖ ἔνα τέτοιο σμαράγδι, δταν πηγινή στὸ ἀμφιθέατρο. Τὸ δικό μου σμαράγδι δμως εἶνε μεγαλύτερο. Τὸ ξέρω καλὰ πὼς εἶνε μεγαλύτερο. Εἶνε τὸ μεγαλύτερο σμαράγδι σ' δῆλο τὸν κόσμο. Θὰ σᾶς ἀρεσε αὐτό, — δὲ θὰ σᾶς ἀρεσε; Ζητήστε το ἀπὸ μένα, κ' ἔγω θὰ σᾶς τὸ δώσω.

ΣΑΛΩΜΗ — Ζητῶ τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωχανάν.

ΗΡΩΔΗΣ — Δὲν ἀκοῦτε τί λέγω. Δὲν ἀκοῦτε.

Αφῆστε μὲ νὰ μιλήσω, Σαλώμη.

ΣΑΛΩΜΗ — Τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωχανάν.

ΗΡΩΔΗΣ — "Οχι, δχι, δὲ θὰν τὴ θέλατε νὰ σᾶς τὴ δώσω. Τὸ λέτε γιὰ νὰ μὲ ταράξετε, γιατὶ σᾶς κύτταξα δῆλο τὸ βράδυ. Εἶνε ἀλήθεια, σᾶς κύτταξα δῆλο τὸ βράδυ ἐσᾶς. "Η δμορφιά σᾶς μ' εἶχε ταράξῃ. "Η δμορφιά σᾶς φοβερὰ μ' εἶχε ταράξῃ, κ' ἔγω σᾶς κύτταξα παραπολύ. Μὰ τώρα πιὰ δὲ θὰ σᾶς κυττάζω. Οὔτε τὰ πράματα, οὔτε τὰ πρόσωπα δὲν ἔπειτε δὲ μᾶς δείχνουν παρὰ προσωπίδες. "Ωχ! ὥχ! φέρτε κρασί! Διψῶ. . . Σαλώμη, Σαλώμη, ἔλα νὰ γενοῦμε φίλοι. "Ελα λοιπόν! . . . "Αχ! τί ἥθελα

νά' λεγα; Τί εἴτανε; . . . "Α! τὸ θυμήθηκα! . . .

Σαλώμη — μὰ δχι, ἔλατε πιὸ σιμά μου φοβοῦμαι πὼς δὲ θὰ μ' ἀκούσετε— Σαλώμη, τὰ ζέρετε τάσπρα μου παγώνια, τὰ ὁραῖα μου ἀσπρα παγώνια, ποὺ περιπατοῦν στὸν κῆπο μέσα στὲς μερσίνες καὶ τὰ ψηλὰ τὰ κυπαρίσσια. Τὰ οράμφη τους εἶνε χρυσωμένα μὲ χρυσάφι, καὶ τὰ σταρόσπυρα ποὺ τρῶνε εἶνε κι' αὐτὰ χρυσωμένα μὲ χρυσάφι, καὶ τὰ πόδια τους εἶνε βαμμένα μὲ πορφύρα. "Αμα κλαίνε, πέφτει βροχή, κ' ἡ σελήνη προβαίνει στὰ ουράνια, ἀμα αὐτὰ ἀπλώνουν τὶς οὐρές τους. Δυὸς-δύο περιπατοῦντες ἀνάμεσα στὰ κυπαρίσσια καὶ τὶς μαῦρες μερσίνες, κ' ἔχει τὸ καθένα κ' ἔνα σκλάβο νὰ τὸ φροντίζῃ. Φορες-φορες πετοῦντες ἀνάμεσα στὰ δέντρα, καὶ φορες κουρνιάζουν κάπου στὰ χορτάρια, κι' δλόγυρα στὴ λίμνη. Δὲν εἶνε σ' δῆλο τὸν κόσμο πουλιὰ τόσο θαυμάσια. Δὲν είν' οὐτ' εἶνας βασιλιας στὸν κόσμον δῆλο, ποὺ νάχη τέτοια θαυμάσια πουλιά. Είμαι βέβαιος πῶς δὲ δίοις δ Καίσαρ δὲν ἔχει πουλιά, τόσο δμορφα σὰν τὰ πουλιά μου. Νὰ σᾶς δώσω πενήντα ἀπ' τὰ παγώνια μου. Θάρχουνται τὸ κατόπι σας δῆλο καὶ δλόγυρα στὴ λίμνη. Δὲν εἶνε σ' δῆλο τὸν κόσμο πουλιά τόσο θαυμάσια. Δὲν είν' οὐτ' εἶνας βασιλιας στὸν κόσμον δῆλο σειρά. Είνε σὰ φεγγάρια, δεμένα μ' ἀργυρές ἀχτῖνες. Είνε σὰν πενήντα φεγγάρια, πιασμένα σὲ δίκτυ χρυσό. Στὸ σῆθος της τὸ ἐλεφαντόπλαστο μιὰ βασίλισσα τὰ φόρεσε. Θὰ είσαι σὰ βασίλισσα ὁραία σὰν τὰ φορέσης. "Εχω δυὸ λογιῶν ἀμέθυστους, τὸ ἔνα μαῦρο σὰν κρασί, καὶ τἄλλο κόκκινο σὰν κρασί, ποὺ πήρε χρῶμα μὲ νερό. "Εχω τοπάζια κίτρινα σὰν τῆς τίγρης τὰ μάτια, καὶ τοπάζια ροδινὰ σὰν τὰ μάτια τῆς φάσσας, καὶ πράσινα τοπάζια σὰν τὰ μάτια τῆς γάτας. "Εχω δπάλλια ποὺ δῆλο καίνε μὲ μιὰ φλόγα παγερή, δπάλλια, ποὺ κάνουν καὶ πικραίνουνται οἱ φρένες τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ησιούς φοβοῦνται. "Εχω δνυχες σὰν τοὺς βορβόνις τῶν ματιῶν πεθαμένης γυναικας. "Εχω φεγγαρόπετρες ποὺ ἄλλαζουν, ἀμ' ἄλλαζῃ ἡ σελήνη, καὶ χλωμαίνουν σὰ δοῦνε τὸν ἥλιο. "Εχω ζαφείρια μεγάλα σὰν αὐγά, καὶ γαλάζια σὰν ἄνθη γαλάζια. Η θάλασσα κυματοσέρνει μέσα τους, κ' ἡ σελήνη ποτὲ δὲ θολώνει τὸ γαλάζιο τῶν νερῶν τους. "Εχω χρυσόλιθα καὶ βερύλλια καὶ χρυσόπρασα καὶ ρουμπίνια. "Εχω σαρδώνυχα καὶ διακριθεὶσαν καὶ χαλκηδονόπετρες, — καὶ δλαδά σᾶς τὰ δώσω, δλαδά, κι' ἄλλα ἀκόμη πράματα μαζὶ μ' αὐτὰ θὰ βάλω. "Ο βασιλιας τῶν Ινδῶν τώρα τελευταῖα μου ἔστειλε τέσσερα φιτιασμένα μὲ φτερὰ τῶν παπαγάλλων, κι' δ βασιλιας τῆς Νουμιδίας μιὰ φορεσιὰ ἀπὸ φτερὰ στρουθοκαμήλων. "Εχω ἔνα κρυστάλλιο, δῆλον δὲν είνε πρέπει νὰ κυττάζῃ γυναικα, οὔτε τέλους δὲν είν' ἀδύνατο. Ποιός τὸ ξέρει; Μπορεῖ καὶ νῆνε δὲν είν' ἀδύνατο. Ποιός τὸ ξέρει; Μπορεῖ καὶ γενοῦμε φίλοι. "Ελα λοιπόν! . . . "Αχ! τί ἥθελα

φορά. "Ισως νὰ εἶνε αὐτὸ γιὰ μένα μόνο. Θυμηθῆτε, γλύτστρησα στὸ αἷμα, κανθὼς ἔμπαινα ἔδω. "Ακοῦστε καὶ μιὰν ἀντάρα ἀπὸ φτερούγια στὸν ἀέρα, μιὰν ἀντάρα ἀπὸ φτερούγια δυνατά. Αὐτὰ είνε οἰωνοὶ πολὺ κακοί, κ' εἶνε καὶ ἄλλοι, ἀν καὶ δὲν τοὺς είδα. Λοιπόν, Σαλώμη, δὲν ἐπιθυμεῖτε νάρθη συμφορὰ σ' ἐμένα; Δὲν τὸ ἐπιθυμεῖτε. "Ακοῦστε με λοιπόν.

ΣΑΛΩΜΗ — Δόστε μου τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωχανάν.

ΗΡΩΔΗΣ — "Α! δὲν ἀκοῦτε τί σᾶς λέγω. "Ησυχάστε. "Έγω — ἔγω εἶμαι ησυχος. Εἶμαι τέλεια ησυχος. "Ακοῦστε. "Εχω πετράδια ἀτίμητα κρυμμένα δῶ πέρα — πετράδια ποὺ οὔτε ή μάννα σας ποτὲ δὲν τάχει δῇ πετράδια ποὺ είνε σὲ έξαίσια. "Εχω μιὰ τραχηλὰ ἀπὸ μαργαριτάρια, σὲ τετράδιπλη σειρά. Είνε σὰ φεγγάρια, δεμένα μ' ἀργυρές ἀχτῖνες. Είνε σὰν πενήντα φεγγάρια, πιασμένα σὲ δίκτυ χρυσό. Στὸ σῆθος της τὸ ἐλεφαντόπλαστο μιὰ βασίλισσα τὰ φόρεσε. Θὰ είσαι σὰ βασίλισσα ὁραία σὰν τὰ φορέσης. "Εχω δυὸ λογιῶν ἀμέθυστους, τὸ ἔνα μαῦρο σὰν κρασί, καὶ τἄλλο κόκκινο σὰν τὰ φορέσης. "Εχω μαύρης καὶ λευκῆς φορέσης. "Εχω δπάλλια ποὺ δῆλλα καὶ δπάλλια, ποὺ κάνουν καὶ πικραίνουνται οἱ φρένες τῶν ματιῶν ματιῶν πεθαμένης γυναικας. "Εχω φεγγαρόπετρες ποὺ ἄλλαζουν, καὶ χλωμαίνουν σὰ δοῦνε τὸν ἥλιο. Στὸ παλάτι, κανθὼς καὶ στὴν έρημο, πάντοτε μαζὶ του είνε δ Θεός. . . "Επὶ τέλους δὲν είν' ἀδύνατο. Ποιός τὸ ξέρει; Μπορεῖ καὶ νῆνε δὲν είν' δ Θεός μαζὶ του καὶ βοηθός του. Ξώρια ποὺ δὲν είναι κρυστάλλιο, καὶ κάποιον συμφορὰ μπορεῖ σὲ μένα νάρθη. Τέλος πάντων, τὸ εἶπε πὼς τὴν ήμέρα ποὺ θὰ πεθάνη, σὲ κάποιον θάρθη συμφορά. "Οποιος τοὺς φορεῖ στὸ μέτωπο, μπορεῖ καὶ φαντάζεται πράματα ποὺ δὲν δέν υπάρχουν, καὶ

δοπιος τὸν κρατεῖ στὸ χέρι, μπορεῖ καὶ κάνει στεῖρες τὶς γυναικες. Αὐτά νε όησανδροι μεγάλοι, ποὺ ἔσπερον κάθε τιμή. Εἰνε όησανδροι ἀτίμητοι. Μὰ αὐτὰ δὲν εἶνε δλα. Σ' ἔνα ἔβενινο κουτὶ ἔχω δυὸ ποτήρια, κεχοιμπάρια, ποὺ εἶνε σὰ μῆλα χρυσά. "Αν δχτρὸς χύσῃ φαρμάκι μέσα στὰ ποτήρια τοῦτα, γίγονται σὰν ἀσημένια μῆλα. Σ' ἔνα κουτὶ πλουμιστὸ μὲ κεχοιμπάρι ἔχω σαντάλια πλουμισμένα μὲ κρυστάλλια. "Εχω χλαμύδες φερμένες ἀπ' τὴ χώρα τῶν Σηρῶν, καὶ βραχιόλια στολισμένα μὲ καρβούνια καὶ νεφρίτες, ποὺ ήρθαν ἀπ' τὴν πολιτεία τοῦ Εὐφράτη... Τί παραπάνω ποθεῖς, Σαλώμη; Πέξ μου τὸ πρᾶμα ποὺ ποθεῖς, κ' ἔγω θὰ σοῦ τὸ δώσω. "Ο, τι ζητήσῃς θὰ σοῦ τὸ δώσω ἀπός ἀπό 'να πρᾶμα. Νὰ σοῦ δώσω ὅτι ἔχω δικό μου, χώρια 'πὸ μιὰ ζωή. Νὰ σοῦ δώσω, τὸ μανδύα τοῦ μεγάλου ιερέως. Νὰ σοῦ δώσω τὸν πέπλο τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.

ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ — "Ω! ὥ!

ΣΑΛΩΜΗ — Δόστε μου τὴν κεφαλὴ τοῦ Ιωχανάν.

ΗΡΩΔΗΣ — [Εαναπέφτει στὸ κάθισμά του.] — "Ἄς τῆς δώσουν αὐτὸ ποὺ γύρεύει. Μὰ τὴν ἀλήθεια, εἶνε τῆς μάννας της παιδί! [Ο Α' Στρατιώτης πλησιάζει. Ή Ήρωδιας βγάζει ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Τετράρχη τὸ δαχτυλίδι τοῦ θανάτου καὶ τὸ δίνει τοῦ Στρατιώτη, καὶ αὐτὸς ἀμέσως τὸ πηγαίνει στὸν Δήμο. Ο Δήμιος τὸ κυττάζει δειλιασμένος.] — Ποιός μου πήρε τὸ δαχτυλίδι; Εἴταν ἔνα δαχτυλίδι στὸ δεξὶ μου χέρι. Ποιός μου ἦπιε τὸ κρασί; Εἴτανε κρασὶ στὸ ποτήρι μου. Εἴτανε γεμάτο κρασί. Κάποιος τὸ ἦπιε! "Ω! βέβαια σὲ κάποιον κάποια συμφορὰ θὰ πέσῃ. [Ο Δήμιος κατεβαίνει στὴ στένα.] — "Αχ! γιατί νὰ δώσω δρόκο; Ποτὲ δὲν πρέπει οἱ βασιλιάδες τὸ λόγο τους νὰ δίνουν. "Αν τὸν κρατήσουν, εἶνε τρομερό, μὰ κι' ἀν δὲν τὸν κρατήσουν, πάλι εἶνε τρομερό.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Η κόρη μου καλὰ ἔκανε.

ΗΡΩΔΗΣ — Είμαι βέβαιος πῶς θᾶρμη κάποια συμφορά.

ΣΑΛΩΜΗ [Σκυμμένη ἐπάνω στὴ στένα, προσέχει νάνούση.] — Κανένας ἥχος. Τίποτα δὲν ἀκούω. Γιατί δὲν ἔσφωνται δὲν ἀνθρωπος αὐτός; "Αχ! ἀν κανένας γύρευε νὰ μὲ σκοτώσῃ ἐμένα, ἔγω θὰ ἔσφωνται, θὰ πάλενα, δὲ θᾶρμη... Χτύπα, χτύπα, Ναιμάν, χτύπα, σοῦ λέγω... "Οχι, δὲν ἀκούω τίποτα. Εἰν' ἔκει κάτω σιωπή, μὰ φοβερὴ σιωπή. "Αχ! κάτι ἔπεσε χάμου στὴ γῆ. Κάτι ἄκουσα νὰ πέφτῃ. Εἰνε τὸ σπαθὶ τ' ἀποκεφαλιστῇ. Φοβᾶται, αὐτὸς δὲν σκλάβος. "Αφησε τὸ σπαθὶ του κ' ἔπεσε. Δὲν τολμᾶ νὰ

τὸν κόψῃ. Εἶνε δειλός, αὐτὸς δὲν σκλάβος. "Ἄς στείλουνε στρατιώτες. [Βλέπει τὸ Παιδάριον τῆς Ήρωδιάδος καὶ τὸν λέγει]: — "Ελα 'δω σύ, εἶσουν ἐσὺ δὲν φίλος κεινὸν ποὺ πέθανε, ἐτσι δὲν εἶνε; Λοιπόν, σοῦ λέγω, δὲν εἶνε ἀρκετὸς πεθαμένοι. Πήγαινε στοὺς στρατιώτες καὶ πρόσταξέ τους νὰ πάνε κάτω καὶ νὰ μοῦ φέρουν αὐτὸ ποὺ ζητῶ, αὐτὸ ποὺ εἶνε δικό μου. [Τὸ Παιδάριον τῆς Ήρωδιάδος τραβιέται πίσω. Ή Σαλώμη στρέφει πρὸς τοὺς στρατιώτες:] — 'Εδω, ἐσεῖς στρατιώτες. Νὰ πάτε κάτω σ' αὐτὴ τὴ στέρνα καὶ νὰ μοῦ φέρετε τὴν κεφαλὴ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. [Οι Στρατιώτες τραβιοῦνται πίσω]. — Τετράρχη, προστάξετε τοὺς στρατιώτες σας νὰ μοῦ φέρουν τὴν κεφαλὴ τοῦ Ιωχανάν...

[Ἐνα μαῦρο πελάριο μπράτσο, τὸ μπράτσο τοῦ Δημίου, ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴ στέρνα, κρατώντας ἐπάνω σὲ μὰν ἀσημένια ἀσπίδα τὴν κεφαλὴ τοῦ Ιωχανάν. Ή Σαλώμη ἀρπάζει τὴν ἀσπίδα. Ο Ήρωδης σκεπάζει τὸ πρόσωπο του μὲ τὴ χλαμύδα του. Ή Ήρωδιας χαμογελᾷ καὶ ἀνεμίζεται. Οι Ναζαρηνοὶ πέφτουν στὰ γόνατα κι' ἀρχίζουν νὰ προσεύχωνται].

. . . . "Α! δὲν ἔθελες νὰ μ' ἀφήσῃς νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου, Ιωχανάν. Αλ! θὰ τὸ φιλήσω τώρα. Θὰ τὸ δαγκάσω μὲ τὰ δόντια μου, δπως δαγκάνουν τὸν ὠριμο καρπό. Ναί, θέλω νὰ φιλήσω τὸ στόμα σου, Ιωχανάν. Τὸ εἰπα,—δὲν τὸ εἰπα; Τὸ εἰπα. "Α! θὰ τὸ φιλήσω τώρα... Μά, γιατί δὲ μὲ κυττάζεις, Ιωχανάν; Τὰ μάτια σου ποὺ εἴταν τόσο φοβερά, τόσο γεμάτα λύσσα καὶ καταφρόνια, εἶνε κλεισμένα τώρα. Γιατί νάνε κλειστά; Τὰ μάτια σου, ἀνοιξέ τα! Σήκωσε τὰ ματόφυλλά σου, Ιωχανάν. Γιατί δὲ μὲ κυττάζεις; Μὲ φοβᾶσαι, Ιωχανάν, ὃστε δὲ θέλεις νὰ μὲ δῆς; . . . Κ' ἡ γλῶσσα σου, ποὺ εἴτανε σὰν κόκκινο φεΐδι ποὺ σαγίτευε δηλητήριο, δὲν κινιέται πιά, τίποτα δὲ λέγει, Ιωχανάν, αὐτὴ ἡ ἀλικη ὁχιά πού φινύτε τὸ φαρμάκι της ἀπάνω σὲ μένα. Εἶνε παράξενο,—δὲν εἶνε; Πῶς γίνεται κ' ἡ κόκκινη ὁχιά πιὰ δὲ σαλεύει; . . . Δὲν ἔθελες μ' ἐμένα τίποτα νάγκης, Ιωχανάν. Μ' ἀπόρριψες. "Ελεγες γιὰ μένα ἀτιμα λόγια. Μὲ φώναζες πόρνη καὶ μοιχαλίδα, ἐμένα τὴ Σαλώμη, τὴν κόρη τῆς Ήρωδιάδος, τῆς Ιουδαίας τὴ Βασιλοπούλα! Αλ! Ιωχανάν,—ἔγω ἀκόμα ξῶ, μὰ ἐσύ, ἐσύ σαι νεκρός, καὶ τὸ κεφάλι σου εἶνε δικό μου. Μπορῶ δὲν θέλω νὰ τὸ κάνω. Νὰ τὸ πετάξω στὰ σκυλλιά καὶ στὰ πουλιά τοῦ ἀέρα. "Ο, τι ἀφήσουν τὰ σκυλλιά, τὰ πουλιά τοῦ ἀέρα νὰ τὸ ξεκοκκαλίσουν... "Αχ! Ιωχανάν, Ιωχανάν, ἐσύ σουν δὲ μόνος ἀνδρας π' ἀγάπησα ἔγω. "Ολοι οι ἄλλοι ἀνδρες μοῦ εἴταν σιχαμένοι. Μὰ ἐσύ, ἐσύ σουν

ΟΣΚΑΡ ΟΓΑΝΙΔΑ

ώραιος! Τὸ κορμί σου εἴταν σὰ στύλος ἐλεφαντίνος στημένος ἀπάνω σ' ἀργυρὸ στυλοβάτη. Εἴταν εῆπος γεμάτος περιστέρια κι' ἀσημένια κρίνα. Εἴταν πύργος ἀσημένιος, σκεπασμένος μ' ἐλεφάντινες ἀσπίδες. Δὲν εἴταν τίποτα στὸν κόσμο τόσο λευκὸ σὰν τὸ κορμί σου. Δὲν εἴταν τίποτα στὸν κόσμο τόσο μαῦρο σὰν τὰ μαλλιά σου. Σ' δὲν τὸν κόσμο δὲν εἴταν τίποτα τόσο κόκκινο σὰν τὸ στόμα σου. Ή φωνή σου εἴταν θυμιατὸ ποὺ σκόρπιζε παράξενα λιβάνια, κι' ἄμα σὲ κύτταζα ἄκουα μὰ μουσικὴ παράξενη. "Αχ! γιατί δὲ γύρισες νὰ μὲ κυττάζεις, Ιωχανάν; Πίσω ἀπὸ τὰ χέρια σου καὶ πίσω ἀπ' τὴν κατάρα σου ἔκρυβες τὴ μορφή σου. "Εβαζες στὰ μάτια σου τὸ σκεπάσμα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ θέλει νὰ βλέπῃ τὸν Θεό του. Αλ, τὸν ἔχεις δῆ τὸν Θεό σου, Ιωχανάν, ἐμένα δμως, ἐμένα τὴ Σαλώμη, τὴν κόρη τῆς Ήρωδιάδος, τῆς Ιουδαίας τὴ Βασιλοπούλα! Αλ! Ιωχανάν,—ἔγω ἀκόμα ξῶ, μὰ ἐσύ, ἐσύ σαι νεκρός, καὶ τὸ κεφάλι σου εἶνε δικό μου. Μπορῶ δὲν θέλω νὰ τὸ κάνω. Νὰ τὸ πετάξω στὰ σκυλλιά καὶ στὰ πουλιά τοῦ ἀέρα. "Ο, τι ἀφήσουν τὰ σκυλλιά, τὰ πουλιά τοῦ ἀέρα νὰ τὸ ξεκοκκαλίσουν... "Αχ! Ιωχανάν, Ιωχανάν, ἐσύ σουν δὲ μόνος ἀνδρας π' ἀγάπησα ἔγω. "Ολοι οι ἄλλοι ἀνδρες μοῦ εἴταν σιχαμένοι. Μὰ ἐσύ, ἐσύ σουν

εῖμαι πεινασμένη γιὰ τὸ κορμί σου· κι' οὔτε κρασὶ οὔτε καρποὶ μποροῦν τὸν πόδο μου νὰ ἴμερώσουν. Τί νὰ κάνω τώρα, Ιωχανάν; Οὔτε φέματα οὔτε μεγαλοπόταμα μποροῦν τὸ πάθος μου νὰ σύνσουν. Εἴμουν βασιλοπούλα, καὶ σὺ μὲ καταφρόνεσες. Εἴμουν παρθενά, καὶ σὺ μοῦ πήρες τὴν παρθενιά μου. Εἴμουν διγνή, καὶ σὺ μοῦ γέμισες τὶς φλέβες μου μὲ φλόγα... "Αχ! ἄχ! γιατί νὰ μῆ μὲ κυττάζεις, Ιωχανάν; "Άν μ' ἐκύτταζες, θὰ μ' ἀγαποῦσες. Τὸ ξέρω πῶς θὰ μ' ἀγαποῦσες, καὶ τὸ μυστήριο τῆς ἀγάπης εἰνε τρανύτερο παρὰ τὸ μυστήριο τοῦ θανάτου. Μόνο τὴν ἀγάπη ἔπειτε νάχουμε σκοπό μας.

ΗΡΩΔΗΣ — Είνε τέρας, αὐτὴ ἡ κόρη σου, εἶνε δλόσωμη τέρας. Μὰ τὴν ἀλήθεια, αὐτὸ ποὺ ἔκανε εἶνε μεγάλο κρῆμα. Είμαι βέβαιος πῶς εἶνε κρῆμα, μπροστὰ σ' ἐνα ἀγνωστο Θεό.

ΗΡΩΔΙΑΣ — Έγὼ τὸ ἔγκρινω δὲν ἔκανε η κόρη μου. Καὶ θέλω τώρα νὰ μείνω ἔδω.

ΗΡΩΔΗΣ [Σκηνώνται]. — "Α! νά! μιλᾶς ἡ αίμομήχτρα γυναίκα! "Ελα, δὲ θέλω νὰ μείνω ἔδω. "Ελα σοῦ λέγω. Βέβαια, κάτι τρομερὸ μέλλεται νὰ γείνη. Μανασσῆ, Ισσάχαρ, Οζία, σβύστε τὶς λαμπάδες! Δὲ θέλω νὰ βλέπω τὰ πράματα, δὲ θέλω τὰ πράματα νὰ μὲ βλέπουν ἐμένα. Σβύστε τὶς λαμπάδες! Κρύψτε τὴ σελήνη! Κρύψτε τὰ στέρεια! "Ας κρυφτοῦμε κι' ἐμεῖς στὸ παλάτι μας, Ήρωδιάς. 'Αρχίζω νὰ φοβοῦμαι.

[Οι σκλόβοι σβύνουν τοὺς δαυλούς. Τὰ ἀστρα κάνονται. "Ενα μεγάλο μαῦρο σύννεφο περνᾶ ἐμπρός ἀπὸ τὸ φεγγάρι κι' ἐντελῶς τὸ σκεπάζει. Ή σκηνή γίνεται θεοσκότεινη. 'Ο Τετράρχης ἀρχίζει νάνεβαινη τὴ σκάλα]

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΣΑΛΩΜΗΣ — "Αχ! τὸ φύλησα τὸ στόμα σου, Ιωχανάν, τὸ φύλησα τὸ στόμα σου. Εἴταν μιὰ πικράδα στὰ χείλη σου απάνω. Εἴταν μιὰ πικράδα στὰ χείλη σου, ἀπάνω. Εἴταν αὐτὴ τοῦ αἵματος κι' πίκρα... "Η μήπως τῆς ἀγάπης; Λένε πῶς δὲ "Ερωτας ἀφήνει μιὰ πικρά... Μὰ τί μ' αὐτό; τί μ' αὐτό; Τὸ φύλησα τὸ στόμα σου, Ιωχανάν.

[Μιὰ ἀχτίνα ἀπὸ τὴ Σελήνη πέφτει ἀπάνω στὴ Σαλώμη, καὶ τὴ σκεπάζει μὲ φῶς].

ΗΡΩΔΗΣ [Γυρίζει, καὶ βλέποντας τὴ Σαλώμη]:— Σκοτώστε την αὐτὴ τὴ γυναίκα!

[Οι στρατιώτες δρομοῦν καὶ συντρίβουν κάτω ἀπὸ τὶς ἀσπίδες των τὴ Σαλώμη, τὴν κόρη τῆς Ήρωδιάδος, τὴ Βασιλοπούλα τῆς Ιουδαίας].

[Μετάφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ] OSCAR WILDE
ΑΥΓΛΑΙΑ

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

ΔΑΦΝΙΣ ΚΑΙ ΚΟΡΗ

ΚΟΡΗ

Κι' δέ Πάροις ποὺ ἡτανε βοσκός στὰ χρόνια τὰ παληὰ
Ξελόγιασε πεντάμορφο κορίτσι βασιλῆ!*

ΔΑΦΝΙΣ

Γιατί δὲν λές εἶνα φιλὶ πώς ἡτανε ἡ αἰτία;

ΚΟΡΗ

"Ενα φιλὶ; καὶ τί θὰ πῆ δὲν εἶναι κι' ἀμαρτία.

ΔΑΦΝΙΣ

"Άν δὲν τὸ ξέρῃς τὸ φιλὶ, νὰ σου τὸ μάθω σιάσουν

ΚΟΡΗ

Σύρε, βοσκέ... τὸ σφούγγισα δὲν εἶσαι στὰ σωστάσου

ΔΑΦΝΙΣ

Σφούγγισε σὺ τὰ χεῖλη σου, κ' ἔγω νὰ τὰ φιλῶ

ΚΟΡΗ

Εἶσαι καλὸς γιὰ νὰ φιλᾶς τὰ γίδια σου, θαρρῶ

ΔΑΦΝΙΣ

Μήν τὰ παιώνες τὰ κάλλη σου καὶ γλίωρα περνοῦνε

ΚΟΡΗ

Καὶ τὰ σταφύλια τὰ χρυσᾶ πολὺ σὰν καμοθοῦνε,
Γλυκὲς σταφίδες γίνονται κι' ἀν τάχα τις περάση
Τὸ φόδο, ἀπὸ τὰ φύλλα του τὴ μυρωδιὰ θὰ χάρῃ;

ΔΑΦΝΙΣ

Πᾶμε ἀπὸ κάτω ἀπ' τὶς ἐλλής δυὸς λόγια νὰ σου πῶ.

ΚΟΡΗ

Καὶ πρὸν μ' ἐγέλασες μ' αὐτὰ τὰ λόγια σου τὰ δυό.

ΔΑΦΝΙΣ

Πᾶμε ἀπὸ κάτω ἀπ' τὶς ἵτιες ν' ἀκούσης τὴ φλογέρα.

ΚΟΡΗ

Σύρε, βοσκέ, μονάχος σου νὰ τραγουδήσῃς πέρα.

ΔΑΦΝΙΣ

Φοβᾶσαι ἀπὸ τὸν "Ἐρωτα;

ΚΟΡΗ

'Εσε νὰ μὴ σὲ μέλῃ
Καὶ μὲ φυλάγει ἡ "Αρτεμις ἀπ' τὰ χρυσᾶ του βέλη!

ΔΑΦΝΙΣ

"Ο, τι κι' ἀν κάνης, δὲν μπορεῖς, θὰ τσακωθῆς μιὰ
[μέρα],
Σὰν δλαῖς μὲ τὴ χάρι σου καὶ τὸν δικό σου ἄγέρα!

ΚΟΡΗ

"Αν ἡθελα, μὲ ἐξήτησαν τρανοὶ μέσ' ἀπ' τὴ χώρα.

ΔΑΦΝΙΣ

Μὲ τὸν τρανοὺς κ' ἐμένανε λογάριασέ με τώρα!

ΚΟΡΗ

Μ' ἐμὲ μὴ χάνης τὸν καιρό, βοσκόποντο καῦμένο,
Γιατὶ εἴμαι ἐλεύθερο πονλί, καὶ στὸ ζυγὸ δὲν
[μπαίνω]!

ΔΑΦΝΙΣ

Τὶ μέρες θὰ περάσωμε τὰ δυό μας ζηλεμένες.

ΚΟΡΗ

"Έχω ἀκοντά, τὸν ἄντρες των φοβοῦνται οἱ
[παντρεμένες,

ΔΑΦΝΙΣ

Οἱ ἄντρες τὶς γυναικες των, θέλεις νὰ πῆς, φο-
[βοῦνται];

ΚΟΡΗ

Μὰ πῶχει πόνοι ἡ παντριὰ πολλοὶ ποὺ δὲν βα-
[σιοῦνται],
Καὶ χάνεται τῶν κοριτσῶν σὰν παντρευτοῦν ἡ χάρι!

ΔΑΦΝΙΣ

Νὰ μεγαλώη θὰ τὴν δῆς στὸ κάθε σου βλαστάρι!

ΚΟΡΗ

Κι' ἀν γείνω ταῖδι σου, σὰν τί φιγάλο θὰ μοῦ κάνης;

ΔΑΦΝΙΣ

Τὸ σκύλο, τὴ φλογέρα μου, καὶ τὸ μαντρὶ τῆς στάνης.

ΚΟΡΗ

Όρκίσου με πῶς νότερα δὲν θὰ μὲ παρατήσῃς.

ΔΑΦΝΙΣ

Στὸ φῶς μου, σοῦ τ' ὁρκίζομαι, κι' ἀν σὺ μοῦ
[τὸ] ζητήσῃς.

ΚΟΡΗ

"Έχεις, βοσκέ, γίδια πολλὰ καὶ σπιτικὸ σιαγμένο;

ΔΑΦΝΙΣ

"Έχω γιὰ σένα σπιτικὸ καὶ τὸ μαντρὶ θρεμμένο.

ΚΟΡΗ

Μὰ σὰν τὸ μάθῃ δέρος μου πατέρας, τί θὰ γείνω;

ΔΑΦΝΙΣ

Φτάνει ν' ἀκούσῃ τὸ δημότα μονάχα πὸ σοῦ δίνω!

ΚΟΡΗ

Δεῖξε μου ποῦναι τὸ μαντρὶ, τὶς στάνες νὰ ξανοίξω.

ΔΑΦΝΙΣ

Βόσκετε, γίδια, στὴν καλὴ κυρά σας γιὰ νὰ δείξω.
Βλέπετε ἐκεῖνο τὸ στρατὸ πὸν χάνεται δλοῖσια,

Έκεῖ στὰ βεργολυγερὰ τὰ μαῦρα κυπαρίσσια;

ΚΟΡΗ

Τὶ κάνεις μὲς τὸν κόρφο μου; Θὲ νὰ φωνάξω τώρα!

ΔΑΦΝΙΣ

Νὰ μάθῃς πῶς καμόνονται¹ τὰ μῆλα μὲ τὴν ὄρα.

ΚΟΡΗ

Πάρε τὸ χέρι σου, βοσκέ, καὶ νοιώθω μιὰ λαχτάρα.

ΔΑΦΝΙΣ

Εἶσαι μικρούλικο πολὺ καὶ τρέμεις, κατεργάρα.

¹ καμόνονται = ὥριμάζουν.

ΚΟΡΗ

Πᾶμε ἀπ' τὸ φράχτη... πᾶμε ἐκεῖ ποντὰ στὰ
[πρόβατά σου].

ΔΑΦΝΙΣ

Σοῦ στρώνω μαλακιὰ προβιὰ γιὰ τὰ φορέματά σου.

ΚΟΡΗ

"Απ' τὸ χρυσὸ ζωνάρι μου τράβα τὸ χέρι ως τόσο.

ΔΑΦΝΙΣ

Στήν 'Αφροδίτη τᾶμα μου πρώτη φορὰ θὰ δώσω!

ΚΟΡΗ

Δεῖξε μου ποῦναι τὸ μαντρὶ μας οἱ λεῦκες στὸν ἀγέρα!

ΔΑΦΝΙΣ

Πᾶ, πᾶ, στὸ ἀγκάθια θὰ γενοῦν τὰ ροῦχα μου
[κουρέλι]!

ΔΑΦΝΙΣ

"Εγὼ καλύτερα ἀπ' αὐτὰ σοῦ κάνω, μὴ σὲ μέλει.

ΚΟΡΗ

"Ετοι τὸ λέγεις, κ' ὑστερα, τὸ ξέρω, θὰ μ' ἀφήσῃς.

ΔΑΦΝΙΣ

"Ο, τι κι' ἀν θέλῃς ζήτησε καὶ θενὰ τὸ ἀποχήσης.

"Ολές γιὰ σένα τὶς κρατῶ τὶς γίδες τὶς θρεμμένες.

ΚΟΡΗ

"Ω "Αρτεμις, τὰ δάση σου δὲν εἶναι γιὰ παρθένες!

ΑΛΕΞ. Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΜΟΠΟΖΙΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΤΩ₁ 1686 *

Ο Φραγκίσκος Μοροζίνης, ὁ ἐπικληθεὶς Πελοποννήσιος, λησμονήσας τὰς ορδιουργίας τῶν ἔχθρων του, ἀνέλαβε διὰ τρίτην φορὰν τὴν γενικὴν τοῦ ἐνετικοῦ στόλου ἀρχηγίαν, διὰ νὰ

* Ἐπὶ τῇ βάσει ἀνεκδότων ἐπισήμων ἐγγράφων σωζομένων παρὰ τῇ σίκογενείᾳ Σιγούδου ἐν Ζακύνθῳ.

που μῆνα ἡτο κυρίωρχος τῆς Λευκάδος, καὶ μετὰ ἔνα ἀκόμη μῆνα καὶ ἐπὶ τῶν φρουρίων τῆς Πρεβέζης ἐκματίζεν ἡ νικηφόρος σημαία τοῦ Ἀγίου Μάρκου. Ὁ μέγας τῶν Ἐνετῶν πολιούχος, κατὰ τὴν λαῖκὴν τότε ἔκφρασιν, εἶχε στρέψει τὸ φύλλον τοῦ θαυμαστοῦ βιβλίου καὶ ἔγραψε: *Leo vicit. Eiis tācē ἐκκλησίας καὶ εἰς τοὺς δρόμους, εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ εἰς τὰ πλοῖα ἑρεῖς καὶ λαῖκοι κατηρῶντο τοὺς ἔχθρους καὶ πολεμίους τῶν χριστιανῶν καὶ ἐζητωραύγαζον ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν καὶ τοῦ Ἀγίου Μάρκου.* Εἰς τὴν νέαν ταύτην ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Τούρκων ἔδραμον κατὰ τὸ σύνηθες καὶ πολλοὶ Ἐλλήνες, οἱ δοποὶ εἰγαρίστως καὶ ἐφρωμένως ἐμίχοντο κατὰ τοῦ κοινοῦ ἔχθροῦ ὑπὸ τὴν ἐνετικὴν σημαίαν.

Ο νέος οὗτος κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμος δὲν εἶχε κηρυχθῆ ἐπισήμως. Ὁ Καπέλλος, γραμματεὺς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βαῖλου, μόλις ἔμαθεν ὅτι οἱ ἐν Βενετίᾳ διαμένοντες τοῦρκοι ἐμποροὶ ἐπληροφόρησαν τὴν κυβέρνησίν των περὶ τῶν ἐν Βενετίᾳ γενομένων, ἀμέσως ἐγκατέλειψε τὴν θέσιν του χωρὶς νὰ διακονώσῃ τίποτε εἰς τὴν ὁδωμανικὴν κυβέρνησιν, ἀν καὶ εἶχε λάβει τὰς σχετικὰς ὁδηγίας παρὰ τῆς Γερουσίας. Ἡ Τουρκία, ἀν καὶ οὐδὲν ἔγνωριζεν ἐπισήμως, ἐκ τῆς ἐσπευσμένης ἀναχωρήσεως τοῦ Καπέλλου ἐνόσην τὰ πάντα καὶ πολὺ ἐταράχθη, διότι ἔνεκα τοῦ πολυετοῦς πολέμου τῆς Κρήτης ἡτον ἐξηντλημένη καὶ ἀδύνατος κατὰ θάλασσαν. Ὁ τουρκικὸς στόλος ἐπλεει κατὰ τὸ Αίγαιον Πέλαγος ἀνευ δρισμένου σχεδίου.

Τὸ διάστημα τῆς ὑπερασπίσεως ἦτο ἀρκετὰ μεγάλον, ἀπὸ Καιμανιέτς μέχρι Κορώνης, δύνεν δ τουρκικὸς στόλος δὲν εἶχε τὰς δυνάμεις καὶ τὸ θάρρος νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ χριστιανικοῦ, ἀλλ' ὑπερχρεοῦτο νὰ μένῃ ἄγρυπνος καὶ πάντοτε εἰς ἀμυντικὴν θέσιν.

Ο Μοροζίνης ἐν τούτοις, μετὰ τὰς πρώτας ἐπιτυχεῖς ἐπιθέσεις, ὑπερήφανος ἐπλεει τὸ Ιόνιον Πέλαγος διευθυνόμενος πρὸς τὴν Πελοπόννησον, ὃς ἀληθῆς κυριαρχος τῆς θαλάσσης.

Ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ σημειώματι δὲν θὰ ίστορήσωμεν τὴν δρᾶσιν ἀπασαν τοῦ Μοροζίνη εἰς τὰς ἔλληνικὰς θαλάσσας καὶ χώρας ἀλλὰ μόνον τὰς νίκας αὐτοῦ εἰς τὸν πατραϊκὸν κόλπον ἐπὶ τῇ βάσει ἀνεκδότων ἐπισήμων ἔγγραφων σφιζομένων παρὰ τῇ ζακυνθίᾳ οἰκογενείᾳ τῶν Σιγούρων, ἀπογόνων τοῦ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην τοῦ Μοροζίνη διαπρέψαντος Ἀγησιλάου Σιγούρου. Συνάμα ἔχομεν ὑπὸ δψιν καὶ δυσεύρετον βιβλίον ἐπιγραφόμενον

Verissima e distinta Relatione della Vittoria ottenuta dall'armi della Serenissima Repubblica di Venetia dell'acquistato fatto delle quattro piazze, Patrasso e Lepanto con li due Dardanelli et altri acquisti sotto il prudente e valoroso commando dell' illastriss. et eccelleniss. sig. Cav. e prov. Francesco Morosini Capitano general da Mar. In Venezia MDCLXXXVII Per Gio. Francesco Valluasense. Con licenza de'Superiori.

***

Τῇ 22 Μαΐου τοῦ ἔτους 1686 ὁ Μοροζίνης ἐδημοσίευσε διαταγὴν ὅπως ὅλα τὰ πολεμικὰ πλοῖα ὡς καὶ τὰ φροτηγὰ πλέωσιν ἡνωμένα, καὶ ἐν περιπτώσει ναυμαχίας ἢ πολέμου πάσῃ δυνάμει νὰ εἴνε πάντα ἡνωμένα καὶ, κατὰ τὸν προσήνεμον καὶ ἐν παιρῆ νηνεμίας, νὰ φροντίσωσι ὅπως τηρηθῇ ἡ ἐνότης διὰ ρυμουλκήσεως.

Ἡ ἐμπροσθοφυλακή, προκειμένου περὶ τῆς δράσεως τοῦ στόλου, ὥφειλε μετὰ τὰς συνήθεις κατασκοπείας, νὰ μείνῃ ἔξωθεν τοῦ λιμένος, ἵως οὐ εἰσέλθῃ ὅλος ὁ στόλος. Ἡ δὲ ὀπισθοφυλακή, ἐπρεπε νὰ ἔξελθῃ τοῦ λιμένος ἀφοῦ βεβαιωθῇ ὅτι ὅλος ὁ στόλος ἔξηλθεν.

Κατὰ τὴν δρᾶσιν τοῦ στόλου ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ἐπρεπε νὰ τεθῇ εἰς τὰ διαστήματα τῶν γαλερῶν δὲν ἔπρεπε ὅμως νὰ διέρχωνται μὲ τὸ ἔμβολον τῆς πρύμνης, διὰ νὰ μὴ ἐμποδισθοῦν αἱ γαλέραι νὰ πιροβολήσωσι μὲ τὰ πυροβόλα τῶν πλευρῶν. Ἐκ τῶν τῆς διπισθοφυλακῆς, δύο ὥφειλον νὰ τίθενται πρὸς τὴν πρύμνην τῶν ναυαρχίδων, μία πρὸς τὴν πρύμνην τοῦ διοικητοῦ τοῦ πορθοῦ καὶ μία πρὸς τὴν πρύμνην τοῦ διοικητοῦ τῶν καταδίκων.

Ἐπὶ τῆς γαλέραις τοῦ Ἀγησιλάου Σιγούρου τοῦ ἔχοντος τὸν τίτλον τοῦ sopracomito, ἐπέβαινεν ὁ γενικὸς προβλεπτὴς τοῦ στόλου.

Κατὰ τὸν πλοῦν προηγεῖτο ἡ διοικοῦσα τὸν στόλον ναυαρχίς, τὴν ἡκολούθουν δὲ αἱ ναυαρχίδες τῆς Μελίτης καὶ τοῦ Πάπα καὶ ἐπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ γαλέραι τοῦ Πάπα καὶ εἰς τὸ τέλος αἱ τῆς Μελίτης. Αὕτη ἡτο ἡ πρώτη μοῖρα τοῦ ἀρχιστρατήγου, ἡκολούθουν δὲ αἱ μοῖραι τοῦ γενικοῦ προβλεπτοῦ τοῦ στόλου, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κόλπου καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν καταδίκων.

Καὶ τέλος ἡ ὀπισθοφυλακὴ συνισταμένη ἐκ τῶν γαλερῶν τοῦ ζακυνθίου Ἀγησιλάου Σιγούρου, τοῦ κερκυραίου Αναστασίου Χαλκιοπούλου

καὶ τῶν κεφαλλήνων Ἰακώβου Μεταξᾶ καὶ Νικολάου Πινιατόρου. Ἡ γαλέρα τοῦ Σιγούρου ἐθεωρεῖτο ναυαρχὸς διὸ καὶ, ὡς εἴπομεν, ἐπέβαινεν αὐτῆς ὁ γενικὸς προβλεπτὴς τοῦ στόλου.

Εἰς τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν Πατρῶν καὶ τῶν φρουρίων τοῦ Ρίου καὶ Ἀντιρρίου ἔλαβον μέρος αἱ γαλέραι διαφόρων εὐπατριδῶν ἐνετῶν, πέντε πλοῖα Παπικά, ἐξ ἐκ τῆς Μελίτης, τέσσαρα ἐκ Τοσκάνης καὶ αἱ τέσσαρες ἐπιτανησιακαὶ γαλέραι τοῦ Σιγούρου, Χαλκιοπούλου, Πινιατόρου καὶ Μεταξᾶ.

Κατὰ τὴν δρᾶσιν ὁ στόλος ἐτέθη ἡμικύκλως ἔχων ἐν τῷ μέσῳ τὴν διοικοῦσαν ναυαρχίδα ἐφ' ἣς ἐπέβαινεν ὁ ἀρχιστρατήγος Μοροζίνης, ἔχων πρὸς τὰ δεξιά τὴν γαλέραν τοῦ Ἀγησιλάου Σιγούρου ἐπὶ τῆς διοίσας ἐπέβαινεν ὁ προβλεπτὴς τοῦ στόλου, καὶ τὰς ναυαρχίδας τῆς Μελίτης καὶ τοῦ Πάπα πρὸς τὰ ἀριστερά. Εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἦσαν αἱ γαλέραι τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν καταδίκων καὶ τοῦ τακτικοῦ ἀρχηγοῦ, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν αἱ γαλέραι τοῦ ἀκτάκτου ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κόλπου. Τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν κατεῖχον τέσσαρες ἐνετικαὶ γαλέραι, καὶ τέσσαρες τῆς Τοσκάνης, τὴν δὲ ὀπισθοφυλακὴν τέσσαρες ἐπιτανησιακαί.

Ο Μοροζίνης συνεφώνησε μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν ὅπως τῇ 21 Ιουλίου μεθ' ὅλου τοῦ στόλου ἐπιτεθῶσιν ἐναντίον τῶν Πατρῶν, διότου εἶχε στρατοπεδεύσει δὲ Σερασκιέρης τοῦ Μορέως μετὰ πολλῆς δυνάμεως. Ἄλλοι δύο πασάδες ἦσαν πρὸς φρούρησιν τῶν Δαρδανελλίων (Ρίου καὶ Αντίρριου) καὶ ὑπεράσπισιν αὐτοῦ. Ο τοῦ Ρίου πασᾶς ἦτο δ Χουσιλδερέμ Μεχμέτ καὶ τοῦ Ἀντιρρίου δ Μουσταφᾶς. Ἡ ταχύτης μεθ' ἣς ἔπλεον τὰ ἐνετικὰ πλοῖα, προσποιούμενα ἐπίθεσιν καὶ ἀπόβασιν, ἥναγκαζον τοὺς Τούρκους νὰ εἴνε εἰς τὰ δύλα. Ἐπὶ τέλους κατὰ πρότασιν τοῦ στρατηγοῦ κόμητος Κένιγκσμαρκ (Koenigs mark) ἐγένετο ἡ ἀπόβασις εἰς τὰς Πάτρας, ὡς τὸ καταλληλότερον μέρος, ἀν καὶ ἦσαν ἐκεῖ χαρακώματα καὶ ἴσχυρα καὶ κανονοστοιχίαι. Μετὰ μεγίστης ταχύτητος ἐγένετο ἡ ἐπίθεσις καὶ ἡ ἀπόβασις, διότι ἐπρόκειτο συγχρόνως νὰ συγκροτήσωσι μάχην. Τούτο ἐννόησεν Ισχυρὸν πολέμιον σῶμα, δεξιόθεν καὶ ἐθελοντῶν. Τούτον γενομένου, δχι μόνον κατέλαβον τὴν θέσιν ἀλλ' ἐκυρίευσαν καὶ δύο χάλκινα πυροβόλα. Οἱ Τούρκοι, οἵτινες πολλὰ ἥλπιζον καὶ ἐκ τῆς ὁχυρώσεως ἐκείνης, ἀπελπίσθησαν.

Οι Ἐνετοί ἰδόντες τὴν ἐπιτυχίαν των καὶ ὅτι ἡρχισαν ἡδη νὰ κυριεύουν καὶ τὰ τουρκικὰ πολεμοφόρια, ἐλάμβανον νέον θάρρος καὶ νέας δυνάμεις.

Ταῦς ἐπιτυχίας ταύτας ἴδων δ Σερασκιέρης ἀπελπίσθη, φοβηθεὶς δὲ μήπως οἱ χριστιανοὶ ἐπιτεθοῦν καὶ ἀπὸ τὰ νῶτα καὶ εὐρεῖς ἐπί τῷ μέσῳ τοῦ χριστιανικοῦ πυρός, μετ' ἀγανακτήσεως καὶ δρμῆς προσέβαλε κατὰ μέτωπον καὶ

καὶ μεταφέρῃ ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος ἐπικουρίας.

Διετάχθη τότε δ Βενέδικτος Σανοῦδος μετὰ τῶν ἔπιταγμάτων τοῦ Μπαλάνη, τοῦ Βενιέρου, τοῦ Βαδουέρ, τοῦ Νάνη, τοῦ Φώσκαρι, τοῦ Ὁριού καὶ τῆς ζακυνθίας γαλέρας τοῦ εὐπατριδίου Ἀγησιλάου κόμητος Σιγούρου νὰ διέλθουν τὰ Δαρδανέλλια. Ὅπερασπιζόμεναι οὕτως ὑπὸ τῆς μοίρας τοῦ Πιζάνη, ἐκ τῶν ἐχθροικῶν προσβολῶν τῶν φρουρίων Ρίου καὶ Αντιρρίου, αἱ ἐπιτάγματα γαλέραι διευκόλυναν τὴν εἰσχώρησιν καὶ ἀλλῆς μισίας. Ὁ ἀντιναναρχος Ιωάννης Μοροζίνης, ἀνεψιός τοῦ ἀρχηγοῦ Σιγούρου καὶ οὔτινες ιωάννης Μοροζίνης, ἀνεψιός τοῦ Αντιρρίου προσβολῶν προσβολῶν τῶν φρουρίων Ρίου καὶ Αντιρρίου, αἱ ἐπιτάχυναν τὴν εἰσχώρησιν καὶ ἀλλῆς μισίας.

Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη εἰσχώρησις τοῦ ἐνετικοῦ στόλου εἰς τὸν κορινθιακὸν κόλπον διετάραξε πολὺ τοὺς πολεμίους, οἵτινες ἔδιδον μεγάλην σημασίαν εἰς τὰ φρούρια Ρίου καὶ Αντιρρίου.

Ἐν τούτοις τῇ ἐσπέρᾳ τῆς 23 Απριλίου δ ἐνετικὸς στρατὸς προούχωρει πρὸς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γεωργ. Μπενζόν, Δανιὴλ Δολφίν, καὶ Ιερωνύμου Προιούλη. Ὁ πρῶτος προοίστατο τοῦ ἱππικοῦ, δὲν δεύτερος τοῦ πυροβολικοῦ καὶ δ τρίτος τῶν πολεμοφόρων καὶ ζωτοροφιῶν. Ἐβάδιζον συγκεντρωμένοι δπως ἀνιμετωπίσωσι τὸν τακτικὸν πολέμιον στρατόν, συγκείμενον ἐξ ἐκατὸν χιλιάδων πεζῶν καὶ τεσσάρων χιλιάδων ἱππικοῦ. Ὁ Μοροζίνης διέταξε συγχρόνως διὰ τῶν μικρῶν πλοίων, τῶν γαλεατῶν, νὰ καταστραφῶσιν αἱ παραθαλάσσαις ἐχθρικαὶ κανονοστοιχίαι πρὸς ἐκτόπισιν δύο τουρκικῶν Ἰλῶν ἱππικοῦ, καὶ νὰ ἀποβιβασθῇ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Νέγρου σῶμα ἐξ ἀγημάτων καὶ ἐθελοντῶν. Τούτον γενομένου, δχι μόνον κατέλαβον τὴν θέσιν ἀλλ' ἐκυρίευσαν καὶ δύο χάλκινα πυροβόλα. Οἱ Τούρκοι, οἵτινες πολλὰ ἥλπιζον καὶ ἐκ τῆς ὁχυρώσεως ἐκείνης, ἀπελπίσθησαν.

Οι Ἐνετοί ἰδόντες τὴν ἐπιτυχίαν των καὶ ὅτι ἡρχισαν ἡδη νὰ κυριεύουν καὶ τὰ τουρκικὰ πολεμοφόρια, ἐλάμβανον νέον θάρρος καὶ νέας δυνάμεις.

Ταῦς ἐπιτυχίας ταύτας ἴδων δ Σερασκιέρης ἀπελπίσθη, φοβηθεὶς δὲ μήπως οἱ χριστιανοὶ ἐπιτεθοῦν καὶ ἀπὸ τὰ νῶτα καὶ εὐρεῖς ἐπί τῷ μέσῳ τοῦ χριστιανικοῦ πυρός, μετ' ἀγανακτήσεως καὶ δρμῆς προσέβαλε κατὰ μέτωπον καὶ

πλαγίως τοὺς Ἐνετούς, ἔχων πίστιν εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῶν δυνάμεων του. Μετὰ τὸν πυροβολισμὸν ἐπειθῆσαν μανιώδεις κατὰ τῶν χριστιανῶν διὰ τῆς λόγχης.

Εἰς τὴν πρώτην τουρκικὴν ὅρμὴν ἀντέστησαν ἀτρόμητοι καὶ μετὰ σταθερότητος Κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ὑπερθαλάσσιοι καὶ ὁ πρίγκηψ Βρανσούσκης, δι' ἀκαταπάστου πυρὸς ἥμυνοντο καὶ ἐπειθήσαν. Ἐπειταὶ δὲ τὸ ἵππικὸν ἐφόρμησεν ἐπιδεξίως καὶ ἐπειθῆ μετὰ τόσης ἀποφασιστικότητος, ὑπὸ τὴν δῆμην τοῦ μαρκησίου Carbon, ὡστε ἀμέσως οἱ Χριστιανοὶ ἐνίκησαν. Ἡττηθεὶς δὲ ἐχθρὸς ἐτράπη εἰς ἄτακτον φυγὴν διευθυνόμενος εἰς Κόρινθον διὰ νὰ σωθῇ. Ἐν διαστήματι δὲ εἰκοσιτεσσάρων ὕρων ὑψώθησαν αἱ σημαῖαι τοῦ Ἀγίου Μάρκου εἰς τὰ τέσσαρα ὀχυρὰ· μέρον.

Ἐμειναν εἰς τὰς κείρας τῶν χριστιανῶν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ὅπτῳ ὀρεινᾷ πυροβόλᾳ τοῦ Σερασκιέρη, ἐξ τοῦ Μουσταφᾶ, τὸ πλεῖστον μέρος τῶν σκηνῶν των, πολεμοφόδιων, ζωτροφιῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀποσκευῶν. Μεταξὺ τῶν λαφύρων συγκατελέγετο καὶ ἡ ἀντορχατορικὴ σημαία μετὰ δύο ἄλλων, ἀποτελοῦσαι τὸ γενικὸν ἀρχηγεῖον. Ἐκυρίευσαν καὶ ἐκατὸν ἔξήκοντα πυροβόλα σχεδόν, ὀρειχάλκινα ὅλα, ἐκ τῶν περιτειχισμάτων, ὅπου ἤσαν καὶ ἀποθήκαι πλήρεις πυρίδος καὶ ἄλλων πολεμοφόδιων. Εἰς δὲ τὴν Ναύπακτον εὔρον σῖτον καὶ ἄλευρον.

Οἱ σκοπὸς τοῦ παρόντος σημειώματος εἶναι μόγον νὰ ἰστορήσωμεν διὰ τὴν ἐπισημοποιοῦσι τὰ σφέζμενα ἐπίσημα ἔγγραφα, τὰ ὅποια ἔχομεν ὑπὸ δύψιν, διὸ καὶ δὲν ἀφηγούμενα τὰς ἄλλας λεπτομερείας, τὰς ὅποιας ἀναφέρουν ἄλλοι ἰστορικοὶ ἀλλὰ δὲν τὰς ἀναγράφουν τὰ ἔγγραφα τῆς οἰκογενείας Σιγούρου. Νομίζομεν ματαιοπονίαν νὰ πλουτίσωμεν τὸ μικρὸν τοῦτο σημείωμά μας διὰ εἰδῆσεων βιβλίων, τὰ ὅποια πᾶς τις δύναται νὰ ἴδῃ.

Δίδομεν τέλος μερικὰς εἰδῆσεις περὶ τῶν

ἐπτανησίων ἀρχηγῶν οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην ταύτην.

Οἱ Ἀγησίλαος Σιγούροις εἶνε γόνος εὐπατρίδου καὶ διαπρεποῦς οἴκου τῆς Ζακύνθου καταγομένου ἐκ προγόνων Νορμανδῶν Ségur τῆς Γαλλίας. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος οἱ Σιγούροι ἀναφαίνονται ἐν Ζακύνθῳ. Μεταξὺ τῶν προγόνων τοῦ Ἀγησίλαος Σιγούροις συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἀγιος Διονύσιος, ὁ τιμώμενος ὡς πολιοῦχος καὶ προστάτης τῆς νήσου μας. Σημειώτεον δὲτε εἰς τῶν προγόνων τοῦ, ὁ Νούκιος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Σιγούρου, ἀνδραγαμῆσας εἰς μάχην τινὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ ἔλαβεν ἐπειταὶ τὸν τίτλον τοῦ Βαρῶνος.

Οἱ Ἀγησίλαος Σιγούροις ἐγεννήθη τῷ 1644. Διέπρεψεν ὡς sopracomito, ὡς πρέσβυς τῆς κοινότητος Ζακύνθου, ὡς ἔλλανοδίκης, ὡς πρόξενος ἐν Πελοποννήσῳ¹. Ἡ Ἐνετικὴ κυβέρνησις ἐκτιμῶσα τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἀρίστου τούτου εὐπατρίδου τῷ ἀπένειμε τὸ παράσημον τοῦ Ἀγίου Μάρκου.² Απέθανε δὲ ὁ Σιγούρος τῷ 1698.

Οἱ Χαλικιόπουλοι εἶνε κερκυραῖος, ἔλκων τὸ γένος ἐπίσης ἐξ εὐπατρίδου οἴκου διαπρέψαντος πολὺ ἐν τῇ ἰστορίᾳ. Μεταξὺ τῶν ἐπιφανῶν ἀπογόνων του συγκαταλέγεται καὶ ὁ μουσουργὸς Μάντζαρος. Εἰς τὰ ἔγγραφα τὰ ὅποια ἔχομεν ὑπὸ δύψιν καλεῖται Ἀναστάσιος, ὁ ἰστορικὸς Λοκατέλης ὅμως τὸν καλεῖ Στάμον². Δὲν ἔχομεν ἄλλα ἔγγραφα ὑπὸ δύψιν διὰ νὰ ἀποφάνθωμεν τῷδε ποιὸν ἦτο τὸ ἀληθὲς βαπτιστικὸν ὄνομα αὐτοῦ. Οἱ Λοκατέλης ἀναφέρει δὲτε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκστρατείας ταύτης εἶχε γαλέραν καὶ ὑπὸ τῆς Γεωργίου Κοκκίνης κερκυραῖος³.

Οἱ Ιάκωβος Μεταξῆς καὶ ὁ Νικόλαος Πινιατόρος ἀνήκουν εἰς παλαιὰς Κεφαλληνιακὰς οἰκογενείας.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

¹ Atti del consiglio della Comunità. 1694-1697 παρὰ τῷ ἀρχειοφύλακειῷ Ζακύνθου.

² Locatelli: Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 191.

³ Αὐτόθι σελ. 48.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Πάντοτε συνέβαινε νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοστὴν μονον προσπάθειαν πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν ἔνεων λαῶν ἢ καὶ τοῦ ἡμετέρου οἴας αἱ ἔξης: «οἱ Ἰταλοὶ φοβοῦνται τὸν δάνατον, οἱ Ἀγγλοὶ τὴν δουλείαν καὶ τὴν πενίαν, οἱ Γάλλοι τὸ γελοῖον καὶ τὴν ταπείνωσιν, οἱ Ἐλληνες τὸ ὄνει-

δος καὶ τὴν ὁμότητα τοῦ ἐχθροῦ» ἢ «οἱ Γάλλοι ἔρωταὶ τίς εἰσαι, οἱ Ἀγγλοὶ τίς εἰναι δι πατήρ σου, οἱ Ἀμερικανὸς πόσα ἔχεις» ἢ «οἱ Ἰταλοὶ ενδίσκουν τὴν μουσικήν, οἱ Γερμανοὶ τὴν μελετοῦν, οἱ Ἀγγλοὶ τὴν πληρώνουν καὶ οἱ Γάλλοι τὴν δημοσιεύουν» ἢ «ἡ Γαλλίς ὑπαν-

δρεύεται τυχαίως, ἡ Ἀγγλίς κατὰ συνήθειαν, ἡ Γερμανίς ἐξ ἔρωτος, ἡ δὲ Ἐλληνίς;» κ. τ. ὅμ. Ἀλλ' Ἰδιά ἀντικείμενον τῆς μελέτης μου ὑπῆρξαν οἱ χαρακτηρισμοί, οὓς ἔδωκεν, ὅχι δὲ ὁ πρωστήριπτο τοράφων καὶ λόγιος, ἀλλ' αὐτὸς δὲ ἐλληνικὸς λαὸς πρὸς τοὺς ἔνεους καὶ πρὸ πάντων πρὸς τοὺς ἔλθοντας εἰς ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτοῦ λαούς.

Ἐτ; ἔργον ὁγκώδους, ἔνθα καθ' ἐκαποντάδας παρατίθενται αἱ παραδόσεις καὶ τὰ ἀνέκδοτα καὶ τὰ ποικίλα τοιαῦτα παρωνύμια, συγκεφαλαιοῦμεν τοὺς κυριωτάτους ἐξ ὅλων τῶν χαρακτηρισμῶν, δι' ὃν ἐκφράζει, ποίαν Ἰδέαν ἔχει δι' ἔκαστον τῶν γνωρίμων του δὲ ἐλληνικὸς λαός, οὐδόλως μεταχειρίζομενοι παραπομπὰς καὶ ὑποσημειώσεις ἵνα μὴ ἐκταθῶμεν¹.

Ἐν πρώτοις λαῶν τινων τὰ δινόματα, ἔνεκα γενικεύεσως τοῦ χαρακτηρισμοῦ, δις κυρίως ἀπεδόθη αὐτοῖς, κατέστησαν δηλωτικὰ πραγματικῆς ἔννοίας. Οἱ σκλάβοι καὶ ἡ σκλαβιὰ ἔγειναν ἀπὸ τὸν Σλαῦνον, ὅστις κατ' ἔξοχὴν ἐπὶ Βυζαντηνῶν ἦτο (καὶ ἐθεωρεῖτο φύσει) δοῦλος, δις δεικνύεται καὶ τὸ δηνομα τὸν Σέρβων (servi-dοῦλοι). Παρόμοιον παρὰ ἀρχαῖοις ἦτο τὸ σκύθης, ὅπερ τὸν τοξότην, τὸν μισθωτὸν στρατιώτην ἐσήμαινε καὶ τὸ γέτης ὅπερ τὸν οὐκέτην. Οἱ βλάχος δηλαδὴ δι ποιμήν, δὲ ὀρεινός, δὲ ἀξεστος ἔγεινεν ἐκ τῶν Βλάχων, οἵτινες ποίμνια κατ' ἔξοχὴν τρέφοντες ἐπὶ τῶν δρέων διέτριβον συνήθως, μὴ ἐπικοινωνοῦντες μὲ τὰς ἔξεις τῶν πόλεων. Οἱ γύφτος δηλαδὴ δι σιδηρουργός, δὲ ὁργανοπαίκτης ἔγεινεν ἐκ τοῦ Γύφτου (Αἰγύπτιος πιθανώτατα) ἐπειδὴ οἱ πλάνητες οὗτοι Ἀδύγανοι τὰ ἔργα ταῦτα μετήχοντο. Οἱ ἀράπης δηλαδὴ δι μαῦρος, ἔγεινεν ἐκ τῶν Ἀράβων οἵτινες καίτοι μὴ ὄντες αἰλίστες, ἐπειδὴ κατέλαβον τὴν Αἰγύπτον, ἐνομίσθησαν δις οἱ ἐκπρωτοῦντες τὴν μαύρην ταύτην ἡπειρον. Οἱ τάταροις δηλαδὴ δι ταχυδρόμος, δὲ ἀγγελιοφόρος ἔγεινεν ἐκ τοῦ Τάταρος (ἢ Τάρταρος ἔνεκα φράσεως τοῦ Λουδοβίκου τοῦ ἀγίου περὶ αὐτῶν) ἐπειδὴ ἐπὶ τουρκοκρατίας κατ' ἔξοχὴν Τάταροις ἔξετέλουν τὸ ἔργον τοῦτο. Δίστιχον ἀδόμενον κατὰ τὸν ἥχον τῶν ἀσμάτων, ἀτινα καλοῦνται Γιαννιώτικα, λέγει:

Νᾶηταν οἱ κάμποι θάλασσα καὶ τὰ βουνὰ ποτάμια νὰ πνίγουνται δι τάταρος πονθερεον τὰ φερμάνια.

Ανάλογα εἶναι ἐπὶ τὴν εὐρωπαϊκὴ συνηθεία τὸ

¹ Κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ ἀναφέρωμεν τὴν καλλίστην σχετικὴν ἔργασιαν τοῦ Σ. Π. Λάμπρου· Εθνικαὶ θρησκευτικαὶ ιαννιώτικα, λέγει:

βοημὸς δηλαδὴ δι πλάνης καὶ φερέοικος καλλιτέχνης καὶ δι turco δηλαδὴ δι ἀλγερίνος ἀκροβολιστὴς δι ὑπηρετῶν ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ.

Καὶ παρ' ἡμῖν τὸ τουρκόπωλος δι τουρκόποντος ἐσήμαινε τὸν ἔφιππον μισθοφόρον στρατιώτην ἐπὶ Βυζαντηνῶν, σήμερον δὲ ἐν Κύπρῳ λέξις αὐτη δηλοῖ τὸν ἀγροφύλακα.

Ἀντιστρόφως παρ' ἡμῖν τὸ ροῦσσος ὄπερο, ἐπὶ τοῦ λατινικοῦ russius, τὸν ξανθὸν δηλοῖ, ἐσχετίσθη κακῶς μετὰ τῶν Ρώσσων ἢ Ρούσσων, ὃν ἡ φυλὴ ἐκλήθη κατόπιν καὶ ξανθὸν γένος.

Δὲν θὰ ἡτο οὐδόλως παράδοξον ἐάν, ἔξακολουθοῦντες νὰ μένωσιν οἱ Πέρσαι ὑποδηματοκαθαρίσται, οἵτινες μὲ τὰ στιλπνά τῶν κιβωτίδια παρήλασαν ποτὲ διὰ τὸν Αθηνῶν, ἀφηνον εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ τὸ ἀτζέμης συνώνυμον μὲ τὸ λοῦστρος, δις οἱ παρὰ τὴν ἄγιαν Εἰρήνην ἐπὶ Μάλτας κομισταὶ ἐπίπλων ἐκινδύνευσαν νὰ μᾶς δωρίσουν τὸ Μαλτέζος¹ συνώνυμον πρὸς τὸ βαστάζος, κομιστής, ἀχθοφόρος. Οὗτοι κατὰ μικρὸν καθιεροῦνται αἱ διάφοροι παροιμιώδεις ἐκφράσεις. Ἐν χωρίῳ τινὶ τῆς κεντρικῆς Ρούμελης ἥκουσα ἐν μεγίστῃ χρήσει τὴν φράσιν «τὰ ἔκανε Σερβία» ἐπὶ ἀνατροπῆς καὶ καταστροφῆς. Καὶ τοῦτο εἶχεν αἰτίαν τὰ νεωστὶν τοῦ Σερβίας κατὰ τὸν φόνον τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου γεγονόντα.

Ἐν γένει δὲ ἐλληνικὸς λαός, καίτοι οἱ ἔνοι ζωσφία τινά, εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ τὴν πτωχείαν διφειλόμενα, ἐλληνικὰ καλοῦσι, πάντας τοὺς ξένους εἴτε σωματικῶς εἴτε θρησκευτικῶς ἀκαθάρτους ἐμεόρησε.

Οἱ Τούρκοι δισ καὶ νὰ πλένεται ἀποπέμπει δυσοσμίαν τινά, δι Ὁβριὸς βρωμῆ, βρωμοῦν καὶ τὰ καλά του, δι Ἀρβανίτης πλένεται καὶ ποδιά του καριότεται, δι Λιάπτης ὡς λερῆς ἐνδυμασίας ὑπόδειγμα λαμβάνεται, δι Βλάχος καλεῖται Μπουρτζόβλαχος διότι μυρίζει τυρίνην (κατὰ Ι. Λαμπρίδην ἐν Ἡπειρωτικοῖς), δι Φράγκος δὲν ἔχει τὸ μῆρον τοῦ δρυθοδόξου, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ δημοδόξου Ρώσσου κατί τι λείπει. Οἱ Ιταλὸς δι τὸν ἔξοχὴν μακαρούντας συνοδεύει τὰ μακαρόνια του μὲ χελῶνας καὶ βατράχους, αἵτινα δὲ διοίσις ἀποστρέφεται, δι δὲ Ἀρμένιος ἔνεκα θρησκευτικῶν λόγων ἡπατήθη ὑπὸ αὐτοῦ καὶ ἐφαγε ἀκαθαρσίαν.

Δι' δὲ δι κύριος χαρακτηρισμὸς τοῦ Αρμένιου εἶναι δι εἶναι μαγαρισμένος. Η αἴρεσις ητίς μᾶς χωρίζει ἀπ' αὐτῶν παρήγαγε τὸν θρῦλον

¹ Τὸ Οὐγγαρέζος κοινῶς δηλοῖ τὸν οὐγγρικὸν ἵππον.

τοῦτον. "Ετερος γαρ απηρισμὸς γενικὸς τοῦ Ἀρμενίου, διότι ἐνταῦθα μόλις τὰ κυριώτατα περιλαμβάνομεν, εἶναι διτὶ δειλὸς καὶ νωθρὸς τυγχάνει, τουθόπερ, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν τοὺς γενναίους στρατηγοὺς καὶ αὐτοκράτορας, οὓς παρεῖχεν ἡ Ἀρμενία εἰς τὸ ἡμέτερον Βυζάντιον, διφεύλεται βεβαίως εἰς τὴν τελείαν ἔξασθεντιν τῆς φυλῆς ταύτης ἐνεκα τῆς μάκραινος τουρκικῆς δουλείας, ἥτις δὲ λίγον ἔλευψε καὶ ἡμᾶς νὰ κάμη νὰ ἀναφερώμεθα ἐν τῇ ἴστορίᾳ μετὰ

τῶν ἔξαφανισθέντων ἀρχαίων ἀνατολικῶν ἔθνῶν τῶν Αἰγυπτίων, Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων. Κατ' ἔξοχὴν δῆμος βρωμερὸς θεωρεῖται ὁ Γύφτος, διτὶς καὶ ὡς μαῦρος παριστάνεται ἐνεκα τοῦ σιδηρουργικοῦ ἐπαγγέλματός του ἀλλ ὁ Γύφτος ἡ ἄλλος Ἀθίγγανος Τσίγγανος καὶ Τσιγγένης θεωρεῖται καὶ ὡς φιλάργυρος, ἀκριβός, ἀγύρτης εἰς τὰς δοσοληψίας του, ἐξ' οὗ καθ ἡμᾶς καὶ τὸ τσιγγοννιά καὶ τσιγγανά καὶ τὸ τσιγγένης καὶ τσιγγούνης.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

ΚΩΝ. Σ. ΓΟΥΝΡΗΣ

ΘΕΜΙΣ ΓΡΟΦ Θ. ANNINOU

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Συνομιλία μὲ τὸν Κύριον

ΕΠΕΡΠΑΤΟΥΣΑ τὸ δειλινόν, κατὰ τὴν συνήθειάν μου, κάτω εἰς τὸ περιγιάλι. Ἡτο ἡ ἐπομένη τοῦ Πάσχα καὶ εἰς τὴν ἔνλινην ἀποβάθραν, διποὺ ἀνεπαύντο κ' ἐπάσχαζαν μέσα εἰς τὴν γαλήνην τοῦ λαμπιοῦ τὰ φαροκάκα, δύο-τρες φαράδες ἐσιγύριζαν ὅρθυμοι τὰ δίκτυα τῶν κ' ἐσιγουρούβεντιαζαν εἰς τὸ λυκόφως. Ἔνας νέος ὑψηλός, μὲ ταπεινὸν καὶ τριμένον φόρεμα, ἐστεκεν ἀποπάνω τους καὶ τοὺς διμιούσες μὲ ἀγάπην καὶ προσοχήν, διμιλίες κ' ἐφωτήματα ἔνενον καὶ ἔνητεμένον. περαστικοῦ ἀπὸ τὸν τόπον. Κ' ἐκεῖνοι βαρετοὶ πότε τοῦ ἀπαντοῦσαν καὶ πότε διέλα.

Τὰ βήματα μου μ' ἔφεραν, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω, ποντά τους. Είδα τότε τὸν ἔνον καὶ ἔνητεμένον κατὰ πρόσωπον, καὶ ἡ γλύκα τοῦ πρόσωπον του μ' ἔθαμβωσε. Τὰ μακρὰ ἔανθά του μαλλιά ἔπεφταν εἰς τοὺς ὄμοις, τὸ μέτωπον τοῦ ἱπτοῦ πλατὺ καὶ φωτεινόν, τὰ μάτια του μεγάλα καὶ γαλάνα σὰν τὸ χρῶμα τῆς θαλάσσης καὶ τάραιά του γένεια κατέβαναν ἀπαλά κ' ἔχωριζαν εἰς τὸ λεπτοκαμῷον πηγοῖν του. Δὲν ἔρω πῶς μοῦ ἔνθυμισε τὴν εἰκόνα ποὺ είχε δώσει ὁ Πιλάτος διὰ τὸν Κύριον, εἰς ἔνα ἐπίσημον ἔγγραφόν του πρός τὰς ἀρχὰς τῆς Ρώμης. Κ' ἔνθυμηθηκα, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν του, δὲ Κύριος, ἔτοι πάλιν είχε φανερωθεῖ εἰς τοὺς μαθητάς του. Μία γλυκυτάτη αὔρα διέτρεξε τὸ σῶμα μου κ' ἐπλησίασα τὸν νέον κ' ἐφωτίσα τησ δειλά.

— Ήσὺ εἶσαι, Κύριε;

Ο ἔνος μ' ἔκνταξε μὲ βλέμματα ποὺ δὲν ἦσαν ἀνθρώπινα καὶ μοῦ εἴπε μὲ τὴν γλυκυτέραν φωνὴν ποὺ ἀφήκαν ποτὲ ἀνθρώπινα χεῖλη.

— Σὺ εἰτες.

Δὲν ἐκλονίσθηκαν τὰ πόδια μου, οὕτε ἐγνάτισα ἐμπρός του, διότι ποτὲ ἀνθρώπως δὲν μοῦ ὀμίλησε τόσον ἀνθρώπινα, τόσον γλυκά καὶ τόσον φιλικά.

— Ο κόσμος ἔγεινεν ἀσχημος, μοῦ εἴπε, καὶ τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ βρίσκει κλειστές τις ψυχές τῶν ἀνθρώπων...

Καὶ ἀνεστέναξε μὲ παράπονον.

— Σὺ εἶσαι τὸ φῶς, Κύριε, εἴτα δειλά. Αλλὰ διατί κλειστέσθηκαν τὰ μάτια του κόσμου ἐμπρός σου;

— Διότι τὸ φῶς τῆς γνώσεως χωρὶς τὸ φῶς τῆς ἀγάπης τι φιλόνει τὰ μάτια τῶν ψυχῶν. Οἱ ἀνθρώποι πάντας νὰ είνε ἀπλοῖ καὶ ἀθώοι καὶ χωρὶς νὰ γίνουν σοφάτεροις ἔγιναν πλέον ἀσχημοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ... Δι' αὐτὸν ἡλθα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν παλαιούς μου φίλους...

— Καὶ ποῖος, ἐρώτησα τότε μὲ συντριβήν, ποῖος, Διδάσκαλε, θὰ διδάξῃ πάλιν τὸν κόσμον τὴν ἀπλότητα, τὴν ἀθωότητα καὶ τὴν ἀγάπην;

— Ο Κύριος ἔροψεν ἔνα βλέμμα βαθυτάτης ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ σκυφτοὶ ἐσιγύριζαν τὰ δίκτυα τους, χωρὶς νὰ μαντεύουν τὸν Διδάσκαλον, καὶ μοῦ εἴπε.

— Αὐτοὶ ποὺ ἀκροάζονται τὸ μέγια τραγούδι τοῦ ὠκεανοῦ καὶ ἀκολουθοῦν εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς τὸν δρόμον τῶν ἀστρων καὶ ἐνωτίζονται τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν κρότον τῆς βροντῆς, ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης.

— Επιασα τὸ κράσπεδον τοῦ ἵματίου του καὶ τὸ ἔφερα εἰς τὰ χεῖλη μου.

— Διδάσκαλε, τοῦ εἴπα, ἀνοιξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς

εἰς τὸ φῶς τῆς σοφίας σου, διὰ νάτενίσω τὴν ὡραιότητά σου.

— Τὸ φῶς τῆς σοφίας μου δὲν θαμβόνει τὰ μάτια, εἰπε δὲ Κύριος. Διότι ἡ σοφία μου εἶνε ἡ ἀγάπη. Καὶ τὸ φῶς τῆς διμοίξει μὲ τὸ φῶς τῶν ἀστρων, μέσα εἰς τὴν ἥσυχην νύκτα.

— Σὲ βλέπω τώρα, Κύριε, εἴπα. Τὸ φῶς τοῦ Γαλαξία δὲν εἶνε πλέον γλυκό ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Δός μου νὰ βλέπω πάντα τὸ φῶς αὐτὸ, ἔως τὴν τελευταίαν τῆς ζωῆς μου.

— Εάν ἔχῃς πίστιν εἰς ἐμέ, εἴπεν πάλιν δὲν Κύριος, πάλησης τὴν σοφίαν σου καὶ πάρε διδάσκαλόν σου ἔνα ἀπὸ τὸν ἀνθρώπους αὐτοὺς καὶ ἀκολούθησε τον.

— Αλλα κανείς, Κύριε, δὲν ἀγοράζει τὴν σοφίαν μου, εἴτα πάλιν δειλά. Όλοι οἱ ἀνθρώποι έχουν τὴν ίδιαν τους καὶ φαίνεται διτὶ τοὺς εἶνε ἀρκετά.

— Ο Κύριος ἔχαμογέλασε γλυκά καὶ είπε: — Τότε φίψε την εἰς τὸν χοίρους. Τὸ ίδιον ἔκαμα κ' ἔγω εἰς τὴν Ιουδαίαν καὶ οἱ χοίροις ἐρρίφθησαν εἰς τὸ ορεία μαὶ ἐπινίκηαν διότι δὲν ἡμποροῦσαν νὰ υποφέρουν τὸ φορτίον της.

— Ο διδάσκαλος διέκρινε ἔνα δισταγμὸν εἰς τὸ πρόσωπόν μου καὶ μοῦ εἴπε πάλιν.

— Ας μὴ δειλαίζῃ ἡ ψυχή σου. Εἰς τὴν ἥμεραν τῆς κρίσεως, σού λέγω τώρα, διτὶ ἡ σοφία δὲν θὰ βαρύνῃ οὐδὲ ὅσον ἔνα στάχυ, ποὺ τὸ παίρνει δὲν ἀνεμος. Ενας κόκκος ἀγάπης καὶ ὧδαίστητος θὰ βαρύνῃ περισσότερον ἀπὸ δέκα στατήρας σοφίας...

— Ο Διδάσκαλος ἔκινηθη νὰ φύγῃ.

— Διατί μὲ ἀφίνεις, Κύριε; είπα. Μετε μαζί μου εἰς τὸν αἰῶνα.

— Μ' ἔκνταξε μὲ ἀγάπην.

— Όπουν ἔγω πηγαίνω καὶ ἔσυμπορεις νὰ ἔλθης, εἴπε, ἔναν ἀκολούθησης τὰς ἐντολάς μου. Άλλα τώρα βιάζομαι νὰ φύγω· η ἀσχημία τοῦ κόσμου θλίβει τὴν ψυχήν μου.

— Εγείνε τόσον ἀσχημός δὲ κόσμος, Κύριε; ἐρώτησα πάλιν.

— Άλλοιμον! Η ἀσχημία ἐπλημμύρησεν ἔως τὰ ἄδυτα τῶν ναῶν μου καὶ τὸ φεῦγα τῆς μολύνει μὲ τὸν λερωμένον ἀφρόδον του τοὺς πόδας τοῦ σταυρού μου. Οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φρασιστοὶ ἀνεστήθησαν ἐπάνω εἰς τοὺς ἀμπιβωνας καὶ ἀντικατέστησαν τοὺς λόγιους μὲ πομπόλυγας εἰς τὸ θυσιαστήριον μου. Ο οἶκος μου ἔγεινεν οἶκος ἐμπορίου καὶ δὲν ὑπάρχει φραγγέλιον διὰ τὸν ἔμπτορενούμενον. Έμπρόδε εἰς τὰ πάθη μου διαβαίνουν πομπαὶ ἀσχημαν δργίων καὶ ἡ ἀνάστασις μου μολύνεται μὲ τὸ αἷμα ἀθώων ἀμύνων, ποὺ ὑπῆρχαν τὸ διοίωμα μου. Καὶ δὲν ἐνέρθη μία Μαγδαληνὴ νὰ χύσῃ τὸ ἀλαβάστρινον ἀγγειον τῶν μύρων της εἰς τὰ πληγαμένα μου μέλη. Διότι ὅλα των τὰ μῆσα καὶ ὅλα των τὰ δρώματα τὰ ἐκένωσαν ἐπάνω εἰς τὰ σάρκας των, διὰ νὰ καλύψουν τὴν δυσωδίαν τῆς ἀμαρτίας. Καὶ δὲν εὑρέθη μία Μαγδαληνὴ νὰ τὴν κόμηη της τὰ αίματωμένα μου πόδια, διότι καμμία δὲν ἥθελησε νὰ καλάσσῃ τὸν στολισμόν της διὰ τὸν Κύριον.... Περίλυπος εἶνε ἡ ψυχή μου καὶ πρέπει νὰ φύγω

Μία εὐωδία νάρδου καὶ σμύρνας καὶ λιβάνου ἔχνθη τριγύρω, καὶ διτὶ ἐσώπτησεν δὲ Κύριος, δὲ φλοιόβιος τοῦ κύματος ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον ἐφαύνετο ὡς νὰ ξαναλέῃ τὰ θεῖα του λόγια. Εγύρισα πάλιν πρὸς τὸν Κύριον καὶ τὸν ἰκέτευσα.

— Μή φεύγης, Κύριε. Μεῖνε μαζί μου εἰς τὸν αἰῶνα...

Ἄλλος δὲ Κύριος εἶχεν ἀφανισθεῖν. Οἱ πτωχοὶ ψαράδες σκυψτοί καὶ σιωπηλοί ἦσαν γρίζαν τὰ δίχτυα τους. Καὶ ἔνας ὕδωραζε μὲν τὸν Ιέρετον καὶ ἄλλος μὲ τὸν Ἰωάννην καὶ ἄλλος μὲ τὸν Μαθαῖον. Καὶ κανεὶς δὲν ὕδωραζε μὲν τὸν Ἰούδαν. Καὶ τόσον ἐφοβήθηντο μῆπως τοῦ ὕδωραζα ἐγώ, ὅπετε ἔφυγα δοφμαῖος, ζητῶν μίαν ἀγέλην τοιούτην κοιρῶν διὰ νὰ πεταξώ τὴν σοφίαν μου.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ο ποιητής τού «Τάφου» καὶ τῶν «Ιάμβων καὶ Ἀναπαιστῶν», δ ὁ ποιῶν εἰνε ταυτοχρόνως δ ποιητής τοῦ «Ἀσκραίου» καὶ τῶν «Ἀλυσιδῶν», δ ποιητής ποὺ ἀκούσεν ἀπὸ σημαντικὰ χειλὶ τὸ ὄνομα τοῦ «μεγάλου» καὶ ταυτοχρόνως αἰσθάνθηκε δἰλιγὴ τὴν δρμῆν τῶν πλέον ἀστοχάστων ἐπιθέσεων καὶ τῶν βαναυσοτέρων προστηλαικισμῶν — δ Κωστῆς Παλαμᾶς, διατρέχων τώρα τὴν τροχιάν τῶν Μεγάλων Όραμάτων, μᾶς δίδει ἔνα ἀκόμη ποίημα «μιακρᾶς ἀναπνοῆς» τὸν Λωδεκάλογον τοῦ Γύρφου.

Μέσα εις τους ευρυχώρους φανταστικούς δρόμους της ποιητικού στοιχείης αὐτῆς πολιτείας, πλασμένης μὲ «λογισμὸν καὶ μὲ ὄνειρο», δύον μᾶς σύρει μὲ τὰ μάγια τῆς τέχνης του ὁ ποιητής, δύσκολα προσανατολίζεται τὸ θυμβωμένον τηνεῦμα, καὶ τὸ ἔχον τοῦ χρονογράφου, ποὺ θέλει νὰ ἴστορήσῃ χωρὶς μουσικὴν τί εἰδε καὶ τί ἀκούσει καὶ τί ἐσκεψθῇ μέσα εἰς ἓνα ὄνειρον ὄνειρον, καταντὰ τόσον δύσκολον, δύσον καταντὰ τολμηρὸν νὰ προσδιορίσῃ μὲ κάποιαν ἀκρίβειαν, χωρὶς ἀδικίαν ἀδέλτην ἢ παρεξήγησην μοιραίαν, τὴν αἰσθητικὴν τοῦ ἔργου, μέσα εἰς τὴν πυκνὴν σύνθεσιν ὑποκειμενικῶν καὶ ἀντικειμενικῶν στοιχείων, εἰς τὴν ἀνάμιξην τοῦ ὄνειρου μὲ τὴν παρατήρησιν, τῆς λυρικῆς σκέψεως μὲ τὴν δροθιολογικὴν σκέψιν, τῆς ῥητορικῆς μὲ τὴν διαλεκτικήν, τῆς λυρικῆς ὑποβολῆς μὲ τὴν φιλοσοφικὴν ἀνάλυσιν. Διότι δὲ ποιητῆς συχνά ἔξυπνῷ ἀπὸ τὸ ὄνειρον εἰς μίαν πραγματικότητα, κάπως ἔνην πόδος τους νόμους του ὄνειρου καὶ μεταπίπτει ἀπὸ ταύτην εἰς ἔκεινο, διατέρχων ὅλας τὰς καταπτήσεις τοῦ ἔντεινοντας μεταξὺ τηνεῦματοῦ ἀπό

κατατικούς του εκτείνοντας μεταξύ συνεισφοράν. υπο-
συνειδήτους και ἀσυνειδήτους και πολὺ συχνά, ἐνῷ τὸν
χάνει κανεὶς μέσα εἰς τὴν ποιητικὴν δύμικὴν τοῦ φαν-
ταστικοῦ, ὃπου κάποια μυστηριώδης ὑπόκρουσις συν-
οδεύει τὴν ἀδριστην σκέψιν του, τὸν ἐπανευρίσκει πάλιν
μέσα εἰς τὸ μεσημερινὸν φῶς τοῦ πλέον νηφαλίου
υπλογισμοῦ, ἐκεῖ δπου ζῇ τὸ πραγματικὸν μὲ τὰς
πλέον μικράς του λεπτομερείας. Ἐπει, ὅπως ὁ Ἰδιος
ὁ ποιητής παρατηρεῖ εἰς τὸ πρόλογόν του, ἀδιάκοπα
ἀνακατόνονται εἰς τὸ ποίημά του στοιχεῖα ἐπικά, λυ-
ρικά καὶ δραματικά, θά δὲ ἐπρόσθετα δέ δι τὸ δὲν ὑπάρχει
μορφὴ λόγου ποὺ δὲν ἐνδύνθηκεν ἡ πολύτροπη σκέψις
καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ ποιητοῦ μέσα εἰς τὸ πλάσμα
αὐτοῦ, ποὺ τώρα ἀπλώνεται μὲ τὴν ἀπλῆν μεγαλοπρέ-
πειαν τοῦ ἔπους καὶ τώρα ὑψώνεται μὲ τὴν δρμὴν
τοῦ διιδυράμβου, καὶ τώρα κελαΐδει μὲ τὴν πλέον
ὑποκειμενικὴν τροφερότητα τῆς ἐρωτικῆς λύρας, καὶ
τώρα φυσῆ τὸν αὐλὸν τοῦ εἰδύλλιου καὶ τώρα λαλεῖ
τὴν αὐστηράν φωνὴν τῆς ίστορίας καὶ τώρα δανεί-
ζεται τὴν διαλεκτικὴν τοῦ φιλοσόφου διὰ νὰ ἔχειν
πάλιν εἰς τὴν πλατηγορίαν τοῦ ὄρτορος.

TA BIBLIA

Σάρκα ἡ μουσικὴ θὰ γίνῃ

ἀποτελεῖ σύλληψιν ποὺ εἰς τὰ χέρια μεγάλου ποιητοῦ
εἰμπορεῖ νὰ πλάσῃ ἑνα ἀριστούργημα.

Οὐτε σπίτια, οὐτε καλύβια
Δὲν σοῦ πόδισαν ποτὲ
Δὲν σοῦ κάρφωσαν τὸν δρόμο
Τὸν παντούνό, τὸν ἀνεμπόδιστο
Γύψις, ἀτάξιαστε λαέ.

"Ετσι χαιρετίζει ὁ ποιητής, μέσα εἰς τὴν μεγαλοπρέπη σκηνογραφίαν τῶν τελευταίων ἡμερών τοῦ Βυζαντίου, τὸν ἔρχομόν του Γύρφου, εἰς τὸν ὅποιον λειλήθοτως ἐνσάρκωνται τὸ πνεῦμα του, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ ἔργον τῆς τέχνης.

*Είμαι ο πλάστης ο χαλκιᾶς,
Ποὺ δὲν πλάθει τὸ σφυρί του
Ἄλλο ἀτ' τὰ πανώραια τάνωφέλευτα*

Ο ποιητής, που δὲν λησμονεῖ τὸν κριτικόν, δίδει
ἔτοι ποιητικά, μίαν θεωρίαν τοῦ ἔργου τῆς τέχνης.
Καὶ τὸ ἔργον αὐτὸν τὸ δύοπον τοῦ ήπαγόρευσεν ἡ ψυχὴ¹
του, καλεσμένη ἀπὸ «τὸ κράξιμο τοῦ νοῦ»,

*K' ἔσκυνψα πρὸς τὴν ψυχή μου
Σὰ στὴν ἄκρη πηγαδιοῦ
K' ἔκραξα πρὸς τὴν ψυχή μου
Μὲ τὸ οράξιμο τοῦ νοῦ,*

ἔχει ἀνάγκην νὰ τὸ πλάσῃ μὲ τὰ μάγια τῆς ἀγάπης.
Νὰ οἱ ὥραιοι στίχοι τῆς νέας ἐπικλήσεως:

*Περδικόστηθη Τοιγγάνα,
Ω μαγεύτρα ποὺ μιλεῖς
Τὰ μεσάνυχτα πρὸς τᾶστρα
Γλώσσα προσταγῆς*

Μάθε με πᾶς νὰ κατέχω
Τὰ γραφτὰ θνητῶν καὶ ἐθνῶν,
Πᾶς τάποκυνθα τὸν οὐκλων
Καὶ τῶν οὐρανῶν
Πᾶς νὰ φέρων ἀστηράμενους
Σὲ καθόρετες μαγικούς
Τις πεντάμορφες τοῦ κόσμου
Κι' δόλους τοὺς καιρούς
Πᾶς ὑπάκοντος τὸν δαμόροντας,
Τοὺς λαοὺς τῶν ξωτικῶν
Στοὺς χρυσοὺς νὰ δένω γύρων
Τῶν δαχτυλιδιῶν,
Καθὼς δένω και τὸν λόγο
Δαίμονα και ξωτικό
Στὸ χρυσὸν τὸ δαχτυλίδι,
Στὸ ουνθό.

Μέσα εἰς τοὺς στίχους αὐτούς, τοὺς ὅποιους ἀνθολόγισα ἀπὸ τὰ καίρια σημεῖα τοῦ ποιήματος, ὁ ποιητὴς μᾶς δίδει τὴν σύλληψην τοῦ ἔργου του, τὸν μηχανισμὸν του, τὴν αἰσθητικὴν του καὶ γενικώτερα τὴν φιλοσοφικὴν κεντρικὴν του ἰδεῖν καὶ ταυτοχρόνως μᾶς δίνει καὶ τὴν ποιητικὴν του. Μᾶς δίνει δηλαδὴ τὸ κλειδὶ δόλου τοῦ δυσεξχινάστου, εἰς τὸ πρῶτον ἀντίκρυσμα, ἔργου του Μὲ τὸ κλειδὶ αὐτὸν ὡς ἡμπορέσθε δὲ αἰσθαντικὸς καὶ στοχαστικὸς ἀναγνώσθης ν' ἀνοίξῃ δόσας θύρας τοῦ εἰνε βολετὸν διὰ νά εἰσελθεῖ εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ μεγάλου ὄρφαματος. Περισσότερον δὲν εἰμιτορεῖ νά ἐγγίσῃ ή σύντομη χρονογραφία τοὺς δινευρετοὺς κόσμους εἰς τοὺς δόποις μᾶς φέρουν δὲ ποιητὴς, κόσμους ἴστορικους καὶ φανταστικούς, τοπία πραγματικὰ καὶ ἀνύπαρκτα, κατατοπάσεις ψυχῆς καὶ καταστάσεις συνειδήσεως, κόσμους ἀσυνδέτους δεμένους μὲ τάδόρατα νήματα τῆς λυρικῆς σκέψεως, μέσα ἀπὸ

τοὺς ὅποιους περνᾷ ἡ Ἑλλάς, ὡς ίδεα καὶ ως πραγματικότης, καὶ διαβιάνει ἡ ἐλληνικὴ ψυχὴ, ὃς φωτεινὴ λαμπτὸς διατέρχουσα μίαν εἰμαρμένην τροχιάν, φῶς λεπτὸν κ' εὐγενικόν, ποὺ τώρα τὸ ζωογονεῖ μία ἐλαφρόπνοη αὔρα καὶ τώρα τὸ τρεμοσθύνει μία ἀγρία πνοή καὶ τώρα τὸ πνίγει μία σκοτεινὴ ἀναθυμίασις καὶ αὐτὸν προχωρεῖ μὲ τὸ ἐλάφρον τον πέρασμα εἰς τὴν ἀπαρασάλευτην τροχιάν του, ἀπὸ τὸ Βιζαντιον εἰς τὴν Ἀναγέννησιν καὶ εἰς τὰς Ἡμέρας μας καὶ εἰς τὰς Ἡμέρας τῶν τέκνων μας, ποὺ προφητεύει δι ποιητῆς.

Ο Κωστής Παλαμάς, που είδεν εις τό "Ουνειρον του Γιαννίνη" τού κ. Ψυχάρη τὸ μυθιστόρημα τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς, ὧνειρεύνθη νὰ μᾶς δῶσῃ εἰς τὸν "Δωδεκάλογον τοῦ Γύφτου" τὸ μέγα ποίημα τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς. "Αν τὸ ἔδωκεν, εἶνε τολμηρὸν νάποφανθῶ ἔγώ εἰς τὰς προχείρους αὐτὰς γραμμάς. Τὸ μέλλον κρατεῖ τοὺς στεφάνους. Ἐγώ δὲν ἔκαμα παρὰ νὰ ἐνατείσω ἀπλάζενα μεγαλοφάνταστον ποίημα, γεμάτον ἀπὸ καλλονάς, δπως ὅλα τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ὁ δποίος ν' ἔκει ἀκόμη δπου ή ποιητική του δὲν είνε ή ποιητική μου, μουν ἔδωκε πάντα τὴν ἐντύπωσιν ἐνδός μεγάλου penseur.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Μαρτύρων καὶ Ἡρώων αἷμα, ὑπὸ Ἰδα, Αὐγήνα 1907

ΤΡΕΙΣ ἀστερίσκοι, τυπογραφικὸν κόσμημα συμπλη-
ρούον τὸν κόκκινον τίτλον τοῦ βιβλίου τούτου, ἔξ-
ελκθόντας ὡς ἀποσωπητικά, καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας
βιβλιογραφίας ὁ τίτλος μετεγράψη υῦτω : *Μαρτύρων*
καὶ *Ἡρώων ἄλμα...*

Ο συγγραφεὺς δικαιοῦται νὰ διαμαρτυρηθῇ διὰ τὴν οἰκτρὸν αὐτὴν παρεξῆγησιν. Οὔτε δὲ τίτλος του οὐσίε τὸ βιβλίον του ἔχει κανένα ἀποσιωπητικόν. "Ολ' ἀπεναντίας λέγοντα καθαρά, ἔστερα, κτυτικά, διοφάνερα. Καὶ ἡ γλώσσα, καὶ τὸ ὑφός, καὶ ἡ διήγησις καὶ ἡ σκέψις, εἰνε ὡς τὸ διαφανὲς κρύσταλλον, τὸ ὄντοιον οὔτε ἀτμὸς οὔτε πάχνη θαμβῶνει. Καὶ εἰνε ὡς ἡ κλασικὴ ἡμέρα, τῆς ὅποιας τὸ φῶς δὲν ἀμαυρώνει οὔτε διμήχλη οὔτε σύννεφον. Τίτοτε δὲν εἶδα ἀκόμη πλέον ἀταξίαστον ἀπὸ τὰ τείχα ἀποσιωπητικά. Τοία καὶ δεκατριάδα ἀποσιωπητικά θά ἐταῖριαζόν εἰς τοὺς τίτλους μερικῶν ἄλλων βιβλίων, τὰ ὅποια λέγονται διὰ τὴν Μακεδονίαν..."

Καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰδα μᾶς λέγει διὰ τὴν Μακεδονίαν Εἰς τὸν θάνατον τοῦ Πιάνου Μελᾶ ὁ Πολαμᾶς ἔγραψε :

*Πλατειὰ τοῦ ὀνείρου μας ἡ Γῆ καὶ ἀπόμακρη. Καὶ γέρνεις
Ἐκεῖ καὶ οὐεῖς γοργά.
·Ιερὴ στιγμὴ. Σὰν πιὸ πλατειὰ τὴ δεῖχνεις καὶ τὴ φέρνεις
Σὰν πιὸ κοντά.*

Οι στίχοι αυτοί είναι γραμμένοι εἰς τὸ ἔξωφυλλον του βιβλίου. Τοῦτο ἀκριβῶς κάμνει καὶ ὁ Ἰδας. Τὴν Μακεδονίαν μᾶς τὴν δεῖχνει σὰν πιὸ πλατεῖν καὶ μᾶς τὴν φέρει σὰν πειὸ κοντά. ‘Ἡ θαυμασία του ἀπεικόνισης ἔχει ἀμυδρότερον τύπον διηγήματος ψυχολογικοῦ καὶ ἡθογοραφικοῦ. ‘Ἄλλ’ ἵστος ζωηρότερον ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἐπονοῦ. Εἶναι ἔνα κράμα λογισμοῦ καὶ περιγραφῆς, ἀναλύσεων καὶ πρατηρίσεων, οὐ τορικῆς καὶ φύλοσοφίας, ἀπὸ τὸ ὅποιον οὕτε ἡ δραματικὴ πονηρία οὔτε ἡ σατυρικὴ χροιά λείπεται. Κάτι τί, ὡς μορφή, πολὺ νέον, πολὺ πρωτότυπον. Καὶ τὸ ψφος ἀνάλογον, ὅλως διόλου ἀτομικὸν καὶ ιδιόρρυθμον. Καὶ ἡ γλώσσα δημοτική, ἀδομινική, ωραία. ‘Ἡ δηναγωσία του βιβλίου του Ἰδα είναι αἰσθητικὴ ἀπόλαυσις, ἀλλὰ καὶ ἀποκάλυψη, καὶ διδασκαλία, καὶ φρονηματισμός καὶ τόνωσις. ‘Ἀφού τὸ ὑψηλότερον ἐνδιαφέρον, συγκρατεῖ τὴν εὐγενεστέραν περιέργειαν, ἀφαρπάζει, συγκλονίζει,

ἐνθουσιάζει. "Οχι μὲ τὰ λόγια, ἀλλὰ μὲ τὰ πράγματα· μὲ τὴν ἀλήθειαν.

Ουμιλούμεν διὰ τὸ ὡραῖον αὐτὸς βιβλίον ὑπὸ καθα-
οῶς καλλιτεχνικὴν ἔποψιν. Δυστυχῶς, δὲν εἰμεδα ἀρμό-
διοι νὰ δημιουργοῦμεν ὑπὸ ἄλλας. Δὲν γνωρίζουμεν τὴν
Μακεδονίαν, καὶ πιστεύομεν διὸ εἰνες ὅπως μᾶς τὴν
δειχνεῖ ὁ Ἰδας. Δὲν γνωρίζουμεν πᾶς πρέπει νὰ καλ-
λιεργήσωμεν τὴν μακεδονικὴν ἰδέαν, καὶ νομίζουμεν
ὅτι δι καλλίτερος τρόπος εἰνες οὐτός ποὺ διδάσκει ὁ
Ἴδας. "Ἄλλοι ἀς μᾶς εἰτούν ἀν πλανημέθα, καὶ ὁ συ-
γγραφείσιν καὶ ἀναγνώστης του. "Ημεῖς μίαν μικρὰν
ἀντιδρούσην θὰ ἔχημεν διὰ τὴν γλῶσσαν. Οχι φιλολογι-
κήν, ἀλλά πολιτικήν. "Λν τὸ βιβλίον του Ἰδα εἰνε
βιβλίον προταγάνδας, νομίζουμεν ὅτι θὰ ἐσύμφερε
καλλίτερο νὰ γραφεῖ εἰς γλώσσαν τὴν ὅποιαν ὅλος ὁ
κόσμος διαβάζει. "Άλλη ἀν εἰνες βιβλίον καθαρῶς φιλο-
λογικόν, ἔπιτίζον, ἔναν δὲν ξήρη εἰς τὸ παρόν, νὰ ξήρη
εἰς τὸ μέλλον, τότε ἀνακαλούμεν.

*Χτισμένο στὸν ἄμμο, δρᾶμα σὲ τέσσερες πρᾶξες,
ὑπὸ Ζ. Φυτίλη, Ἀθῆνα, 1906.*

Οκ. Φυτίλης ἔξελισσεται προοδεύει. "Υπάρχει τόσῳ μεγάλῃ διαφορά μεταξὺ τοῦ δράματος αὐτοῦ καὶ τοῦ πρώτου του, ὅστε θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι δὲν τὰ ἔγραφεν δὲν εἶδος ἀνθρώπος ἢ ὅτι ἐμεσολάβησε πολὺ περισσότερος καὶ φύσις, ἀπὸ τὰ τοιά χρονία πού τὰ χωρίζουν : Μητέρα καὶ Κόρη, 1903). Τοῦ "Χτισμένο στὸν ἄνθρωπο" είναι ἀπὸ τὰ ὀδραύτερα, καὶ τὰ πλέον ἄρτια, καὶ τὰ πλέον μεστά κοινωνικά δράματα, πού ἔγραψήσαν εἰς τὴν γλώσσαν μας. "Ο ἔπαινος δὲν είνει καὶ τόσον μεγάλος, διὸ συλλογισθῆ κανεὶς πόσον δίλιγα καὶ σπάνι είνει τὰ ὁραῖα ἐλληνικά δράματα. Ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὰ ἔναν ἡμιπούσον αὐτὸν τὸ δρᾶμα πάντα ἵνη ποστῆ τὴν σύγκρισιν χωρίς νά κάσῃ πολύ. Ἰψεν βέβαια δὲν. Φυτίλης δὲν ἔγεινεν ἀκομη, καὶ μὲ δῆλην τοῦ τὴν καταπληκτικὴν ἔξελιξιν, δὲν θὰ γίνη ἴσως ποτέ. Ἀλλὰ τὸ "Χτισμένο στὸν ἄνθρωπο" ἔχει σκηνάς, πού θὰ τὰς ἐζήλευν πολλοὶ μιμηταὶ τοῦ" Ἰψεν. Τὰ finale μάλιστα τῶν πράξεων είναι εὐφύεστα καὶ σκηνικώτατα. Καὶ οἱ καρακτῆρες ζωντανοί, καὶ ἡ ψυχολογία λεπτή, καὶ ἡ κεντρικὴ ίδεα τοῦ ἔργου ὠραία. "Αν εἴχαμεν τόπον, θὰ ἤτα η καλλιτέρα ἀνάλυσις τοῦ ἔργου. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν. Καὶ πρέπει να περιορισθῶμεν εἰς τὰς ὀλίγας αὐτάς λέξεις, διότι ἐπέρασε τόσος καιρὸς, χωρίς νά μας δοῦθη ἡ κατάλληλος εὐκαιρία νά διμιλήσωμεν δι' ἔργον περὶ τοῦ ὅποιου πολὺς λόγος ἔπεστε νά γεινή, όχι μόνον εἰς τὸν τύπον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θέατρον. Αλήθεια, τὸ δρᾶμα αὐτὸν τοῦ κ. Φυτίλη πρέπει ἀφεύκτως νά παραχθῇ εἰς τὰς Ἀνθήνας. Τὸ συνιστῶμεν εἰς δρποιον θεωρίον θίασον θάποφασίση φέτος νά παίξει καὶ μεσοκαὶ ἐκλεκτὰ ἐλληνικά ἔργα.

'To Mparmpáni κ' ἡ καλλιέργειά του ὑπὸ^{τοῦ} Σεριτεμένου. Άθηνα, 1906.

ΤΟ ΤΟ τὸ ψευδώνυμον «Ξενιτεμένος» κρύπτεται γνωστότατος καὶ συμπαθέστατος νέος τῶν Ἀθηνῶν πτάλληλος τῶν Καταστημάτων Ράλλη εἰς τὰς Ἰνδίας. «Οπως οἱ πειριστέραι τῶν μορφωμάνων καὶ πρακτικῶν αὐτῶν νέουν, καὶ δὲ Ξενιτεμένος εἶνε ὅπαδος τῆς δημοτικῆς γλώσσης ἐνθουσιώδης, καὶ τὸ βιβλίον του εἶνε γραμμένον εἰς ὧδαίαν καὶ διμάλην δημοτικήν. Ἐχει δλας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας καὶ δόδηγίας περὶ τῆς καλλιεργείας τοῦ βάμβακος καὶ θὲ δὴ τοι πολὺ χρήσιμον εἰς τὸν πατόν μας, ἵνν εἴχαμεν τὴν συνήθειαν νὰ χρησιμοποιοῦμεν βιβλία, καὶ μάλιστα γραμμένα δπως αὐτό.

*Αι ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς, πατὰ τὸ ἄγγελικὸν
τοῦ Σιρ Τζέων Λούμπων, ὑπὸ Ἀλεξ. Γ. Μαρπούν-
τζόγλου, ἐν Ἀθήναις 1907.*

Ι ΔΟΥ ἐν θαυμάσιον παιδαγωγικὸν βιβλίον, ἀκριβῶς ἀπὸ ἔκεινα ποὺ μᾶς λείπουν, καὶ ὡραιότατα μεταφρασμένον εἰς τὴν γλῶσσαν μας. Μίαν μόνον παρατήσην ἔχομεν: "Οτι κ' αἱ ἔκτενες ἔκεινα περικοπαὶ τῶν ἔλλήνων συγγραφέων, τὰς διπίας συγχρά παρεμβάλλει ὁ συγγραφεὺς, ἔπειτα νὰ μεταφρασθῶν ἐπίσης. Εἰς τὸ πρόταυτον, δύπις είνε τώρα, ὁ ἀναγνώστης θὰ δυσκολευθῇ νὰ τὰς ἔννοιήσῃ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κωνσταντ. Α. Σαράφη Πιτζιπιοῦ, «Ο Ελληνικὸς αὐτοκρατορικὸς Στόλος». Εν Ἀθήναις 1907.

$\Sigma T' = 383 \text{ } \sigma\text{eV}$

ΑΙ πληροφορίαι, τάς δποίας οι Βυζαντινοί συγγραφεῖς μᾶς δίδουν περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ τοῦ μέσου αἰῶνος, δὲν ἀρκοῦν, ὡς γνωστόν, ἵνα ἴκανοποιήσουν τὴν περιοχείαν ἥμαντν καὶ ἔχει ἀναμφιστητήτας δίκαιον δ. κ. Σαράφης Πιτζιτίος, ιαρα-
τηρίζων αὐτάς ὡς ἀμυνδράς καὶ ἐλλιπεῖς. Δὲν πταιόνων
δικαὶος διά τοῦτο οἱ Ἐνδρωπαίτοι βιζαντινολόγοι, οἵτινες
ἐπανειλημένως εἴτε ἔξεδοσαν στουδιάκα κείμενα, δι-
δύν διαφωτίζεται ἡ Ἰστορία τοῦ βιζαντινοῦ στόλου,
εἴτε ἐσχόλιασαν διὰ μακρῶν τὰ βιζαντινά περὶ Ναυ-
τικῆς συγγράμματα. Ὄταν δ. κ. Σ. Π. καταχρίνει τὴν
Ἐνδρωπαίζειν πολὺπραγματούνην, «ἡ δποία δὲν αἰσθά-
νεται ἀκόμη τὴν δρεξιν γὰ στραφῇ καὶ διατριψῃ,
πέραν στενῶς διαγεγραμμένων δρίων, εἰς τὰς τοῦ Βι-
ζαντίου παραδόσεις», ἀποδεικνύει ὅτι ἀγνοεῖ ἐντελῶς
τὴν μεγάλην φιλολογικὴν καὶ Ἰστορικὴν κίνησιν, ἡτις
ἐκδηλοῦται σήμερον ἐν ὅλῃ σχεδὸν τῇ Ἐνδρώπῳ πρός
ἔρευναν τῶν βιζαντινῶν πραγμάτων. Καὶ αὕτη ἡ
ἄγνοια, ἐκ μέρους σιγγραφέως, ὅστις ἐπερχείρησε νὰ
γράψῃ περὶ βιζαντινοῦ θέματος, μᾶς ἐμπνέει ἀμέ-
σως μεγάλας ἀνησυχίας. Αὐξάνονται καὶ πολλαπλα-
σιάζονται αὐτάι αἱ ἀνησυχίαι τοῦ ἀναγνώστου, ὅταν
παρατηρῇ ὅτι καμίαν Ἰστορικὴν πηγὴν δὲν ἀναφέρεται
εἰς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Πιτζιτίου. Γρωθίζω καλά, ὅτι
ἡ τουαύτη ἐλλειψὶς ἐπιστημονικῶν παραπομπῶν δι-
καιολογεῖται ἔνιοτε. παραδείγματος χάριν εἰς βιβλία,
τὰ δποία γράφονται δι’ εὐδύτερον κύλων ἀναγνω-
στῶν, καὶ δηρὶ διὰ μίαν δρᾶπα λογίων. Ἀλλὰ τὸ βιβλίον
τοῦ κ. Σαράφη Πιτζιτίου ὑποθέτω ὅτι ἐγράφη διὰ
λογίους. Διότι περιέχει ὑλὴν πλουσιωτάτην. Δὲν περιο-
ρίζεται εἰς τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά. Ἐπαναλαμβάνει,
εἰνὲ ἀλληλές, τὰς πληροφορίας τὰς δποίας πάντες δύ-
νανται γὰρ είνουσαν ἐν τοῖς Τακτικοῖς τοῦ Δέοντος, ἐν

νόμοιασίαι τῶν μεσαιωνικῶν πλόιων ἀντιστοιχοῦν, εἰς
τὸν νοῦν αὐτοῦ, πρὸς σχέδια καὶ εἰκόνας, διὰ τῶν
ὅποιαν ἀνενδούσαστος ἐπλούτισε τὸ σύγχρονα του,
γνωρίζει τὰς κατὰ τοπούς καὶ αἰώνας διαφοράς τῶν
ναυτικῶν τόπων, βῆμα πρὸς βῆμα παρακολούθει τὴν
ξεξέλιξιν αὐτῶν, ζωγραφίζει καὶ σκιαγραφεῖ καὶ πηδάλια
καὶ κώπας καὶ κατάρτια καὶ σημαῖας καὶ λάβιασ
καὶ κόπομη. Τίποτε δὲν ἐλησμόνησε δῆλα τὰ ξενόρει. Δικαία
ἴνειν ἡ περιφρόνησις κεῦθ’ ἡς ἀτενίζει πρὸς τὰ ώχρα
τριῶντα τῆς «εὐρωπαϊκῆς πολυπραγμούσης». Α-
νεῦδε καὶ δημοσιευει καὶ πλήρης καταλόγον τῶν ποιη-
τικῶν καὶ θραύσιν ἐπιτέων, μὲ τὰ ὄπια οἱ Β. αὐτο-
ράτορες ἐστόλιζαν τὰ πλοῖα των ἀν δ κ. Υπουργός
τῶν Ναυτικῶν είχε λάβῃ ἐγκαίρως εἰδῆσιν τῆς σπου-
δαίας ἀνακαλύψεως ταῦτης, εἰμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν
ἦ ἐσκέπτετο ποτὲ περὶ Ναυρατονοῦν καὶ ὅμοιοι
τεράτων ἀλλὰ μιμούμενος τὸ παράδειγμα τῶν θα-
λασσοκρατῶν τοῦ Ι' αἰώνος, θὰ ἐποτιμούσε, κατὰ
τᾶσαν πιθανότητα, δόνματα οίον «Ωρούφας δ Δρονγ-
γάριος», «Ἀπελάτης» ἢ «Βουκινάτῳ».

Δέν είχα οιτούν άδικουν, λέγουν ότι τό βιβλίον τοῦ κ. Σ. Π. δέν είνε ἀπλοῦν συμπτήμα· ὅλως τούναντίον, ἐκπλήσσει διά τῆς ἀφθονίας τῶν ἴστορικῶν νεωτερισμῶν, καὶ τῶν πρωτακούνστων εἰδήσκων καὶ πληροφοριῶν. Ἀλλὰ τοῦτο ἀκριβῶς θὰ κάμη ὅλους τοὺς βιζαντινολόγους ν' ἀπατήσουν τὰς νέας πτηγάς, αἵτινες ἐπέτρεψαν εἰς τὸν σοφὴν ὑποπλοίσοχον τὴν δημοσίευσιν τῆς πολυσελίδου μελέτης αὐτοῦ. Ναι μὲν ἐδιάβασα τὸ προσώμωτον, ἀλλ' ὁδοιογῷ ὅτι ἐφυλλομέτρησα ὅλον τὸ ἔγγον, με τὴν ἐλλίδα νὰ ἔνωρ παραπομάς εἰς ἄλλα κείμενα, ἡ ἐκεῖνο, τὸ δόποιον ἀναφέρεται εἰς σελίδα δ'. Δότι τὸ «πανομοιότυπον» αὐτὸ ἀποτελεῖ... πικρὸν σκάνδαλον.

Δέν γνωρίζω ἂν ὑπάρχῃ πράγματι τὸ ἀνέκδοτον κειρόγραφον, τὸ περιέχον δῆθεν 2086 φύλλα (!) ἐκ χρονοῦ κάρτου, ἐκ τοῦ ὅποιον ἐλήφθη η ἡ φέρουσα τὸν ἀιώνιμον 1074 σελίς. "Ἄν ὑπάρχῃ, σημαίνει ὅτι τὴν ἀνέκδην τῶν πλαστογράφων ἀρχαιοκαπήλων ὑπέστη λυπηράν κατάττωσιν ἀπὸ τῶνχρονον τοῦ διαβοήτου Σιμωνίδου. Ο. κ. Σ. Π. μᾶς λέγει «ὅτι ἡ συνόλη ὑφὴ τοῦ πορειχομένου πειθεῖ περὶ μεταφορᾶς παλαιοτέρου τινὸς... χρονικογράφηματος». Καὶ βεβαίως ἡ γραφὴ τοῦ πανομοιοτύπου δὲν ἀνήκει εἰς τὸν I^ο, οὔτε εἰς τὸν Γ^ο αἰώνα. Ἀλλὰ προσθέτω ὅτι ἀδύνατον νὰ εἰνε τοῦτο τὸ σύγγραμμα προϊὸν τοῦ IZ' οὔτε τοῦ IH' αἰώνος. Ἐγράφη ὑπὸ συγχρόνου τινὸς Ἑλληνος, ἀγνοοῦντος ἐντελῶς τὰ πρώτα στοιχεῖα τῆς Παλαιογραφίας, ἔστω καὶ τῆς Παλαιογραφίας τῶν τελευταίων κρόνων, διόποιος ἐβασανίσθη ὥπως σχηματίσῃ γράμματα ἀλλόκοτα. Θεωρῶ περιττὸν καὶ σχεδὸν γελοῖον τὸ νὰ ἐπιχειρήσω ἀπόδειξην τῆς γνώμης ταύτης. ἀρκεῖ νὰ σημειώσω γραφὰς ὃς Κερίο* διὰ συγκεκριμένον! καὶ μὲν ἔιδα ὑπογεγραμμένον! καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν γεγονός ὅτι δὲ πλαστογράφος ἔχαραξε μὲν τὰς 19 πρώτας γραμμὰς τῆς σελίδος χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἀνορθογραφίαν, ἐνθυμηθεὶς δὲ ἐγκαίρως ὅτι τὸσον ἀντηρῷ δρθογραφία θά δὲ τοῦ πράγμα πρωτοφανές εἰς τοιαῦτα κειρόγραφα, ἐξαίφνης ἀρχισε καὶ ἀποδίδασται ἀνθίδιον γνονδόριτα παρόμιατα.

καὶ νῦν λέγω πρὸς τὸν κ. Σ. Π. εἴτε σᾶς ἔξηπά-
τησε κἀποιος πλαιστογράφος εἴτε ἐπροσπαθήσατε νὰ
νὰ ἔξαπατήσετε τοὺς ἀναγνώστας σας· ἂν ἐπιδυμῆτε νὰ
γνωσθῇ ἡ ἀλήθεια ἐπὶ τοῦ ξητήματος τούτου, διπερ,
φρονῶν, σᾶς θήγει ἐγγύτατα, σᾶς συνιστὼν νὰ μὴ κρύ-
πτετε τὸ πολύτιμον χειρόγραφόν σας, ἀλλὰ νὰ τὸ
ἐγγειειστε ἀμέσως πρὸς ἔξετασιν εἰς οἰονδήποτε ἐπι-
στήμονα. Εἰ δὲ μὴ τὸ κοινὸν θὸ σᾶς κρίνῃ αὐστηρῶς.

HENRI GRÉGOIRE

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Σπύρος Σαμάρας

ΓΕΜΑΤΟΣ ἀπὸ ιερὸν ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν τέχνην του, ἀπὸ ὑψῆλα ἰδιανικά, ἔφυγε μίαν ἡμέραν ὁ Σαμάρας παιδὶ ἀκόμη διὰ τὸ Παρόντο μὲ τὴν ἀτόφασιν νὰ γνωρίσῃ τὴν Μεγάλην Τέχνην καὶ νὰ χαρίσῃ ἔνα ἀκόμα, μεγάλο ὄνομα εἰς τὴν πατρίδα του.

Μόνα ἐφόδια διά τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων του είχε τὴν καλλιτεχνικὴν του ἰδιοσυγχαρασίαν, καὶ τὴν μεγάλην του θέλησιν ἥτις τὸν ἔκαμε μετ' ὀλίγῳ χρόνῳ νὰ σύνῃ ἐπάνω του τὴν προσοχὴν τοῦ μουσικοῦ κόσμου τῆς Εὐρώπης.

Σπῦρος Σαμάρας

Πράγματι τὸ πρῶτον του ἔργον, ἡ Φλώρα Μισάμπηλις δοθὲν εἰς τὸ Μιλάνον ἀπεκάλυψε τὸν Ἑλλήνα γενιάν συνθέτην ἐμπτευσμένον, καινοτομοῦντα ἐν πολλοῖς καὶ πολλὰ ὑποσχόμενον διὰ τὸ μέλλον.

πολλούς καὶ πολλά εἰσοδημένον διὰ τὸ μετόπιον.
πρότινας τῶν τότε τεχνοκριτῶν Φίλιππος Φίλιππι
ἔγραψε ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ αὐτοῦ, σύμπαντες ἄλλως τε
οἱ κοιτιμοὶ τῷ ἐπίνεγαν.

Καὶ δὲν επειδή κανεῖς ν^η ἀρνητῆς ὅτι τὸ πρῶτον του ἐκείνον ἔργον τὸ ὑπὸ νέας ὄλως τεχνικὰ μορφάς παρουσιάσθεν, δὲν ἐπέδρασεν ἐποικοδομητικῶς ἐπὶ τῆς κατόπιν παραγωγῆς τῆς νεούτακτης σχολῆς τότε μόδις ἀγαπουμένης διὰ τὸ Σαυδά.

Ἡ θέσις τον μεταξύ του εύφορωπού μουσικού κόσμου ἡτο ἥδη ἔξησθαισμένη καὶ διπλῶς ἔγραψεν ὁ Dottor Verità εἰς τὸ τόπο Pungolo della Domenica Δ. Σωμάτως ήταν αὐτό τοι περιπέτεια.

ο Σαμαράς στην ανώτιο περιοχή της Αργολίδας.

μενή ποτε εἰς ἐπίτεδον ἡχηρῶν ἀπηχήσεων καὶ χυ-
δαίου θορύβου, τοῦ προσδιόδουν ἰδιαιτέρων φυσιογνω-
μίαν χαρακτηριστικὴν μεταξὺ τῶν συναδέλφων του.

Ο Σαμάρας είνε καλλιτέχνης τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν. Κερδίζει πολλὰ καὶ ἔξεδενε περισσότερα, πάντοτε εὐγορεῖς, φαιδρὸς καὶ καλὸς φίλος.

* συντιμήσεις ως βασιλ.: (Βασιλικῶν).

Οσάκις ἔρχεται εἰς τὴν Ελλάδα εἰς τὴν ὁποίαν
ἔχει ἥδη χαρίση τὸ μεγάλον ὄνομα ποὺ ὀνειρεύθη,
προσπαθεῖ νὰ μείνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.
Τὸ αἷμα δὲν γίνεται νερὸν καὶ τὸν τραβᾶ ἡ πατρίς.
Μουν ἐλέγεν ότι μετὰ τὴν αἰσίαν ἔκφεν τῶν δια-
πογματεύσεων του μὲ τὸν κύριον Δῆμαρον διὰ τὸ Δ.
Θέατρον, "θὰ θεωρῷ τὴν μεγαλειτέραν του εὐτυχίαν
γὰ περοῦ δύο ἡ τρεῖς μῆνας μεταξὺ μας.

Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ

Γεράρδος Χάουπτμανν

ΤΟ δόνομα τού φημισμένου γερμανοῦ δραματοποιοῦ ὃ ὑποῖος ἀπό τινας ἔβδομάδων διαιτοῖται ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἑδάφους, θὰ ἔχῃ ποτὲ ἐν τῇ Ἰστορίᾳ τῶν Γραμμάτων δύο εἰδῶν σημασίας ἡ οἵτινας ποτητήν πολλάν διαίσθημα σηκνικῶν ἔργων, ἀτίνα καθ' ὅλον τὸν νεώτερον κόσμον παρεστάθησαν καὶ ἐθνυμάσιον καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν ἀντιρρόσωπον μεγάλου εὐρωπαϊκοῦ καλλιτεχνικοῦ ἁεύματος, τὸ δόποιον ἐν αὐτῷ εὑρε τὴν ίψίστην ἔκφρασιν του καὶ τὴν ἰσχυροτάτην του ζωῆν. Ποια θὰ είνει ἡ ἐκτίμησις τῶν μεταγενεστέρων περὶ ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἔργων του ἡμεῖς οἱ σύγχρονοι δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν, διότι ἐπὶ τέλους, ἡμεῖς θὰ κρίνωμεν ὡς ἀριστον, ὡς μέγιστον, τὸ περισσότερον εἰς ἡμᾶς ἀρέσκον. Ἀλλ' η τοιαύτη εὐάρεστεια δὲν ἀποτελεῖ κριτικὸν μέτρον. Τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν διτὶ η μεγάλη κατουραλιστικὴ καλλιτεχνικὴ ἐποκὴ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰώνα—τοὐλάχιστον ἐπὶ τῆς σηκνῆς—ἐν αὐτῷ εὑρε τὴν ἰσχυροτάτην καὶ καθαρωτάτην ἔκφρασίν της καὶ διὰ τοῦτο τὸ δόνομά του ἐνεχαράχθη ἀνεξιτήλως ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἐξελίξεως τῆς εὐρωπαϊκῆς λογοτεχνίας.

Μετά τας δύο μεγάλας ἐποχάς τῆς γερμανικῆς λογοτεχνίας, τὴν τοῦ Γκάττε καὶ τὴν δοματικήν - ἐπήλθεν ἐν Γερμανίᾳ ἀμπωτικής τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας· Ολíγοι ἐπίγονοι των μεγάλων διδασκάλων εἰς φαινομενικήν ἀνέτησαν ζώνην τοὺς νεκρούς τύπους, οὓς ἔκεινοι είλογεν μορφώσῃ πρὸς ζωηρὸν πυράστασιν τῆς ιδίας των φύσεως. Δὲν συνέβη δὲ τούτῳ μόνον ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ πνευματική δύναμις τῶν λαῶν ἐφαίνετο διτὶ ἔμελες ν' ἀναλυθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ πολιτικά καὶ τὸ τεχνικὸ προβλήματα. Κατά τὴν στιγμὴν ὅμως τῆς ἑσχάτης ἀδρανείας ὡς ἀνατέλλον ἀστρον ἀνεφάνη ἡ γιγαντιαία μορφὴ τοῦ Ἐρρίκου Ἰψεν καὶ ἤρχισε ἀσούσα τὴν ζωγόρουν ἐπίδρασιν τῆς. Οὐδαμοῦν τῆς ἑνδρώπτης ὑπῆρξεν ίσχυρον καὶ τόσον ἀκμάτια ἡ πρᾶμα μικροῦ ἀφωνισθεῖσα ζῶν δυσον ἐν Γερμανίᾳ, καὶ οὐδαμοῦν εὑρε τόσον σημαντικὸν καὶ κραταιόν κήρυκα δυσον ἐν τῷ Γεράρδῳ Χάουπτμανν. Ἡ ἐπίδρασις τῶν πρώτων ἔργων του ὑπῆρξε λογοτεχνικὴ ἐπανάστασις, διὰ τὴν θερμήν, σπάζουσαν, αφύζουσαν ζωήν τὴν ὅποιαν ἥθελε νὰ δημιουργήσῃ· δὲν ἦσαν κρήσιμα πλέον τὰ καλύμματα τὰ λειτὰ τῆς καλλιτεχνῆς καὶ δομαντικῆς τέχνης. Κατευνάτωφεν αὐτὸς ὁ λεπτὴν εὐθυγματίστον ὑαλον. Ἡ ὑψίστη ἥθυκη ἰδέα, τῶν χρόνων του, ἡ δημοκρατικὴ, ἡ ἕαν ποτιμάτε, ἡ ἀπαίτησις δποιος αἱ οὐδισθεῖσαι ἐντολαι τοῦ χριστιανισμοῦ καταπήκτησιν πολιτικὴν πραγματικότηταν ἐνένευσαν αὐτὸν ὑπέρ πάντα ἄλλον καὶ ὁ Γεράρδος Χάουπτμανν ἔγραψε τερα τῶν ποιημάτων του καὶ οικανως ανεκτιχθεὶς τὸ πρίγκηψ τῶν Γάλλων πεζογράφων. Ρενανιστής εἰς τὸ ὑφος καὶ τὴν σκέψιν ἐσκόρπισε εἰς τὰς σελίδας τῶν ἔργων του ὀλόκληρον τὴν φιλοσοφικὴν μελαγχολίαν τῆς ψυχῆς του καὶ τοῦ πνεύματος του τὸ ἔξοχως λεπτὸν καὶ εἰρωνικόν. Τὸ διτὶ τὸ πνεῦμα του ἐφυγιλατεῖθη ἐντὸς τῆς μεγάλης Ρενανικῆς Σχολῆς, δὲ ἐμπτειος μελετητῆς τὸ παρατηρεῖ ἀπὸ τὴν πρώτην σελίδα οἰουδήποτε ἔργου του. Θά προσέθετον μάλιστα διτὶ ἡσθανθη ἀκόμη καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Λουΐ Μενάρ ως πρὸς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα, παροδημθεῖς εἰς τὴν λατρείαν τούτου ἔξι ἰδιοσυγκρασίας ἄλλα καὶ ἀπὸ τὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς.

Εν τούτοις δὲν είνε δογματολόγος. Ή φιλοσοφία του είναι τόσον ἐλάφρια καὶ τόσον ἀνθρώπινη ὡς δικαιώς ἀπεκλήθη ἀπὸ τὸν Λεμαῦθον «Μάγος τῶν Γαλλικῶν Γραμμάτων». Διὰ τῶν μυθιστορημάτων του δὲν λύει κοινωνικά ἢ φιλοσοφικά ζητήματα, ἀλλ ὅπως ὁ μέγας διδάσκαλος του ὁ Ρενάν, ἀπλούστατα ὑποδεικνύει αὐτά καὶ ἀφίνει τὸν ἀναγνώστην μόνον του νὰ σκεψάῃ ἐπ' αὐτῶν καὶ κατ' ἀρέσκειαν νὸς γελάσῃ ἢ νὰ ισχαγανέλησῃ.

¹Ἐν τῇ κατόπιν ἔξελιξει του ἀφοσιώθη εἰς τὴν καλλιέπειαν ὑφους, ἔκτοτε δὲ τὸ ὄνομά του τὸ ὄποιον

Ἀνατὸλ Φράνς

Μ IA φυσιογνωμία ἔξεχουσα τῶν γαλλικῶν γραμμάτων διατρίβει κατ' αὐτάς εἰς τὴν πόλιν μας. Ο μυθιστοριογράφος καὶ ποιητής Ἀνατόλ Φράνς. Μού φάνεται ότι ἐπανειλημμένως ὁ διάσημος Γάλλος συγγραφέας είχεν αφήσει νά πληριωθεί τῇ ψυχῇ του καὶ τὸ πνεῦμα του ἀπὸ τὸ φῶς τὸ τόσον γαλῆιον καὶ καθαρόν τοῦ Ἀττικού οὐρανοῦ. Εἴχεν ἔλθει καὶ τότε ὅπως καὶ τώρα ὡς περιπαθής προσκυνήτης τοῦ Ἱεροῦ ἐδάφους μας Ποτισμένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν αἰσθάνεται μιὰν νοσταλγίαν πρὸς τὴν χώραν τῆς ὁποίας οἱ συγγραφεῖς ἐμόρφωσαν τὸ πνεῦμα του καὶ ἀν ἀκόμη δὲν τὸ διελάλησε τούτο, ὅπως ὁ Οράτιος, αἱ ἐπισκέψεις του ὅμως αὐταί, αφήνουν νά ὑπονοήσωμεν τὸν θαυμασμόν του πρὸς τὴν αἰωνίαν.

Τὸ ἔργον τοῦ Ἀνατόλ Φράնκ είνε γνωστότατον εἰς τὴν Ελλάδα. Οἱ σκεπτόμενοι τὸ παρηχολούνθησαν ἐκ ταῦθικόντος καὶ ἀτὸ φιλομάθειαν, οἱ ἄλλοι, οἱ κοσμικοί, ἀπὸ τὴν συνήθη ἔνομανιάν. Ὁπως καὶ ἀν ἔχῃ τὸ τρόγαμα, ή ἐργασία τοῦ Φράνκ, εἴτε μυθιστορική, εἴτε ποιητική είνε ἀξία θαυμασμοῦ. Ἐγκλείει τὰ στοιχεῖα ἔκεινα ποὺ συγκινοῦν τὴν ψυχὴν καὶ θέλγουν τὴν σκέψιν. Τὰ μυθιστορήματα τοῦ ἀναμφιβόλως είνε ὑπέροχερα, τῶν ποιημάτων του καὶ δικαίως ἀνεκρήρυχθη ὁ τριγκήψη τῶν Γάλλων πεζογράφων. Ρενανιστῆς εἰς τὸ ὑφός καὶ τὴν σκέψιν ἐπιστρέψεν εἰς τὰς σελίδας τῶν ἔργων του ὅλοκληρον τὴν φιλοσοφικὴν μελαγχολίαν τῆς ψυχῆς του καὶ τοῦ πνεύματος του τὸ ἔξοχως λεπτὸν καὶ εἰρωνικόν. Τὸ διτὶ τὸ πνεῦμα του ἔσφυγον λατήθη ἐντὸς τῆς μεγάλης Ρενανικῆς Σχολῆς, ἥ ἐμπειρίος μελετητῆς τὸ παρατηρεῖ ἀπὸ τὴν πρώτην σελίδα οἰουδήποτε ἔργου του. Θᾶ προσέσθετον μάλιστα διτὶ ὑσθάνθη ἀκόμη καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Λουΐ Μενάρδ ὡς πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἀλληλικὸν πνεῦμα, παρορθεῖσις εἰς τὴν λατρείαν τούτου ἐξ ιδιοσυγκρασίας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς.

Ο 'Ανατόλη Φράνς ἔχει ἀναμφιβολώς τὸ πνεῦμα φιλοσοφικόν. Εἰς τὴν Θαῦτα τὴν διοίαν ἐδημοσίευσαν τὰ «Παναθήναια» εἰς τὴν Κωμικὴν· Ἰστορίαν ποὺ ἐδημοσίευθή εἰς τὸ «Ἄστυ» ὅπως εἰς τὸν Πέτρον Νοζὶε τὸν Κῆπον τοῦ 'Επικούρου, αἰσθαντομεθα τὸν μυθιστοριογράφον νὰ μᾶς δύμιλῃ δχι διά νά μᾶς θέλεξη μόνον ἄλλα και νά μᾶς καμψη νά σκεφθῶμεν τὰς ανομοιότητας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς και τῶν ἐποχῶν, τὸ φαινομενικῶς μὲν εὐμεταβλητονέσθωτερικῶς δὲ ἀνάλλοιωντον και δμοιδόμορφον. Τὰ πρόσωπα τῶν μυθιστορημάτων τοι ἀντιτροπωσθεύονται ἔνα δωρισμένον κόσμον, ἀπὸ τῶν δοποῖον δμως ἔξερχονται σκέψεις δυνάμεναι νὰ χαρακτηρίσουν ὀλόληχον κοινωνίαν ἔξω τῶν δρίών τοῦ τόπου, δπου ταῦτα ἔξελισσονται.

Ἐν τούτοις δὲν είνε δογματολόγος. Ἡ φιλοσοφία του είνε τόσον ἐλαφρά καὶ τόσον ἀνθρώπινη ὅτε δικαιών ἀπελήκυθι ἀπὸ τὸν Δεμαίτην «Μάγος τῶν Γαλικῶν Γραμμάτων». Διὰ τῶν μυθιστορημάτων του δὲν λύει κοινωνικά ἡ φιλοσοφία ζητήματα, ἀλλ ὅπως ὁ μέγας διδάσκαλος του ὁ Ρενάν, ἀπλούστατα ὑποδεικνύει αὐτὰ καὶ ἀφίνει τὸν ἀναγνώστην μόνον του νὰ σκεφθῇ ἐπ' αὐτῶν καὶ κατ' ἀρέσκειαν νὸς γελάσῃ ἢ νὰ μελαγχολήσῃ.

Ἐγών δικαῖος τοῦ κοινοῦ ἀρέσει περισσότερον εἰς τὸν

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ μοῦ ἀρέσει περισσοτερον εἰς τὸν

Γάλλον Ἀκαδημαϊκὸν εἰνε ἡ ἐλληνοπρέπεια του καὶ αἱ ὥραιαι περιπλανήσεις του εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον ὅχι διὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον αὐτὸν, οὔτε διὰ νὰ γράψῃ ἔνα ιστοριῶν κεφαλαίον, ὅπως τὸ ἔκαμψεν ὃ Μπρούνε πιέσθη. ἄλλος ἀπλάκαι καὶ διὰ μόνην τὴν εὐχαριστίστην ποὺ αἰσθάνεται κάθε ἐπίλεκτον πνεῦμα τῆς ἀναζητήσεως μιᾶς ἐπιπλέον αἰσθητικῆς συγκινήσεως. Τας συγκινήσεις του αὐτᾶς ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον ἐλληνικὸν κόσμον, πλειότερον ἡ ἀλλαχοῦ, μᾶς τὰς ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν Θαΐδα καὶ τοὺς Κορινθιακοὺς Γάμους τοὺς δόπιους εἴχα τὴν εντυχίαν νὰ ἴδω ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Παρισιοῦ Ὁδείου. Δύναμαι ἀναγε νὰ βεβαιώσω ἐδῶ ὅτι οἱ Κορινθιακοὶ Γάμοι δὲν μὲ συνεκίνησαν τόσον ὅσον θαῖς του μολονότι ὁ μέγας θαυμαστής του Κάρολος Μωρᾶς ἀνέκρουσε πρόμναν ώς πρός αὐτὴν καὶ δὲν ενδικεῖ πλέον μετά νέαν ἐπισταμένην μελέτην τὰ θέλγητα τὰ δόπια ἄλλοτε εἶχεν εὑρεῖ καὶ διαγηρύξει;

Ἐνθυμοῦμαι πολὺ αὐτὴν τὴν μικρὰν λεπτομέρειαν. Μετά τὴν παράστασιν τῶν «Κορινθιακῶν Γάμων» είχα μεταβῆνε εἰς τὸ Café de Flore. Ὁ Ζαν Μωρέας, ὁ Κάρολος Μωρᾶς καὶ ὁ Ραύμονδος Δελαταγιέδ συνέζητον ἐκεῖ ἐπὶ τῶν Κορινθιακῶν Γάμων καὶ τῆς Θαΐδος. Μή σᾶς φανῇ παραδόξον ἂν σᾶς είπαν, δότι καὶ οἱ τρεῖς ἀνέλυσον τὴν Θαΐδα μὲ τόσην ἐμβρίθειαν, δύον καὶ σκληρῶν εἰλωνείων ὥστε νὰ αἰσθανθῇ πραγματικὴν λύτρην.

Σημαίνει δώμως τίποτε τοῦτο; "Οχι βεβαίως ἀφοῦ εἶνε ἄναμφιλέκτον ὅτι εἰς τὴν ἐποχήν μας καὶ ἀπὸ τὸ τελειότερον βιβλίον κάτι θά λείπεται. Τὸ γεγονός εἰνε ὅτι εἰς τὸ ἔργον τοῦ Φράνκου δύναται νὰ βυθίζῃ κανεὶς μὲ διαφορά τὴν σκέψην του δῶπας τῶρα δια- σημος συγγραφεὺς βυθίζει τὰ βλέμματα του μέσα εἰς τὸ χρῶμα τοῦ Ἀττικοῦ οὐρανοῦ διὰ νὰ συναποκομίσῃ κάτι τι ἀπὸ τὸ φῶς του καὶ τὴν καλλονήν του καὶ καλλύν τὸ πενεῦμα του τὸ τόσον εὔστροφον καὶ ἀρι- στοτεχνικόν.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Φρειδερίκος Μπλάσ
Α ΠΗΝΗΣ καταδιώκει ἐσχάτως ὁ χάρος τὰ ἀρχαῖα
ἔλληνικά γράμματα. Ἡ σεμνὴ χορεία τῶν ἑτιφα-
νῶν σοφῶν καθ' ἔκστην ἀραιοῦται, καὶ εἰς διάστημα
ἐλαχίστον σχετικῶς χρόνου ἔγειραν εἰς τὸ κτύπημα
τοῦ θανάτου αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ἐν Γερμανίᾳ
ἔλληνιστῶν Παρὰ τοὺς νεοσαφεῖς τάφους τῶν
Wachsmuth, Usener, Christ, Dittenberger καὶ
Benndorf, ἥνοιχθη ἐσχάτως καὶ ὁ τοῦ Μπλάς. Διὰ
τοὺς δύο τελευταίους, ὁ γνωρίζων τὴν παιδικήν
φιλίαν διὰ τῆς ὅποιας συνεδέοντο οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες,
θὰ νομίσῃ ὅτι δύως οὐτοὶ συνεμαθήτευσαν, συνεσπού-
δασαν, συνειργάσθησαν καὶ ἡσαν σχεδὸν ἀχώριστοι
εἰς τὰ καλοκαιρινά των ταξίδια, εἰχαν συμφωνήσει καὶ
συναποθέμαντον.

Δέν είναι έδω τόπος διά να δώσωμεν
τηλήρη τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως
οὐ Ληπάς. Προκινθεὶς ἀπὸ τὴν φύσιν μὲν ἀντίληψιν
πανταῖν, φυλοπονίᾳ ἔκτακτον καὶ δαιμονίαν κριτικὴν
δύναμιν, ἐπεδόθη μετ' ἀφοσίωσεως εἰς τὴν στουδή
ἥης ἀρχαῖας Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φυλογένειας, εἰς
τὴν διοιαν ἀπὸ ἀπλοὺς καθηγητὴς Γυμνασίου, ἀνε
δείχθη ταχέως εἰς ἐκ τῶν κρατίστων Ἀκαδημαϊκῶν
διδασκάλων ἐν Γερμανίᾳ, διδάξας κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς
τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Κιέλου, κατόπιν δὲ εἰς τὸ τῆς
Κάλλης ὅπου καὶ παρέμεινε μέχοι θανάτου, πιστὸς εἰς
τὴν περίφημον Graecam Halensem.

Πάμπολλα είναι τὰ συγγράμματα τὰ δύοια κατέλιπεν
Μπλάς μεταξὺ τούτων τὰ κυριώτερα είναι ή τρίτο-
ιος Ἀττική οητορεία, ἡ μεγάλη γραμματική Kühner-

πλάς, ή γραμματική της Νέας Διαθήκης, τὸ περὶ τῆς
οφορδᾶς τῶν ἀρχαίων Ἐλλήνων, τὰ περὶ τοῦ ἐργά-
υου πεζοῦ λόγου κ. λ. π. Ἀλλὰ κυρίως ἡ δύναμις
τῶν φαινεταί εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν κειμένων. Ἐκτὸς τῶν
τεκιῶν ὄντρων τοὺς ὅποιους σχεδὸν ὅλους ἔξεδω-
νται εἰς τὴν σειρὰν τοῦ Τευθνή, τὰ νεώτερα ἐπὶ πα-
νύρων φιλολογικά εὐρήματα, ως οἱ λόγοι τοῦ Ἑπερο-
ν, ἡ Ἀθηναίων πολιτεία τοῦ Ἀριστοτέλους, τὰ
οὐμάτα τοῦ Βακχυλίδου, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μπλάς
ἔρον τὸν μοναδικὸν συμπλήρωτήν, διορθωτὴν καὶ
ποταπαστάτην Διὰ τὴν δημοσίευσιν μικρῶν τεμαχίων
ἀποσπασμάτων φιλολογικῶν παπύρων, ἐκρίνετο ἐπί-
τος ἀπαραίτητος ἡ συνεργασία τοῦ Μπλάς εἰτε Ἀγ-
ριος εἴτε Γάλλος εἴτε Γερμανὸς ἵτο ὁ ἐκδότης νέου
νέος φιλολογικοῦ εὐρήματος, προτοῦ προβῇ εἰς τὴν
δημοσίευσιν, ἔτρεπε νά ζητησῃ τὰ φῶτα τοῦ Μπλάς
ὅπερε νὰ διά τοῦτο δλαι σχεδὸν αἱ νεώτεραι δημοσίευσις
ιωτῶν φιλολογικῶν παπύρων, φέρουν τὴν ἐπικύρω-
ν καὶ τὴν σφραγίδα τῆς κριτικῆς αὐτοῦ δεινότητος.
εἰς τὰς ἐργασίας τάντας ὁ θάνατος τοῦ Μπλάς ἀφή-
μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον κενόν, τὸ δόποιὸν γίνε-
ται αἰσθητότερον ἀκριβῶς τώρα, ὅπότε μᾶς προετοι-
μένονται νέα ἐκπλήξεις διὰ τῶν παπυρολογικῶν εὐ-
μάτων τῆς Αἰγύπτου. Τὴν πολύτιμον συνεργασίαν
τὸν προσέφερε εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν διαλεκτικῶν ἐπι-
αφῶν ὑπὸ τοῦ Bechtel καὶ ὁ olitz, τελευταῖον δὲ
γράψετο εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Αἰσχύ-
λου μετὰ κριτικῶν καὶ ἐμμηνευτικῶν σημειώσεων, ἐκ-
ποτας πέρους τὰς Χοηφόρους.

"Οχι μάνον ώς ἐπιστήμων, ἀλλὰ καὶ ώς ἄνθρωπος Μπλάς ἡτοί ἔξαιρετος. Ἀκολουθῶν τὴν παλαιὰν καὶ ημέραι ἐκλείπουσαν παράδοσιν τῶν γερμανῶν κα-
γητῶν, ἐδέχετο εἰς δόρισμένας ἡμέρας τοὺς ἀκρο-
άτους τους κατ' οἶκον, δῆμον ὃ σοφὸς καθηγητᾶς ἀνε-
ίνονε τὰ σπουδαιότερα φιλολογικά νέα τοῦ δεκαπε-
νταμέρουν, ὥμιλει περὶ πολλῶν ἐπιστημονικῶν ξητημά-
των, καὶ διηγεῖτο μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ εὐτραπε-
τας φιλοδρά ἐτεισόδια τοῦ βίου καὶ τῶν περιττησεών
του. Λί συναθρούσιες ἀνται, καὶ ἄλλαι ἐν στενωτάτῳ
κλφ ωρίμων μαθητῶν φιλολογικαὶ ἐσπεριόδες, καθ'
ὅ θαλερὸς πρεσβύτης μὲ τὴν μακρὰν κομῆν καὶ
γλυκὴ μειδίαμα ἡριήνευε διαλεγόμενος τοὺς δαστεί-
τοι στίχους τοῦ ἀριστοφάνους. Ἡ ἔξήγει, τὰ ὑψηλά
ἡματα τοῦ Πλάτωνος ἐνῷ συγχρόνως ἄφθονοι ἐφ-
ον αἱ σπονδαὶ τοῦ ἔνθου, εἰχον τι τὸ ἀρχαῖκὸν καὶ
ενθύμικον τὰ συμπόσια τοῦ λαοῦ τοῦ διοίου τὴν
λησσαν καὶ τὸν βίον τόσον εἰχεν ἀγαπήσει ὁ σοφὸς
ληνιστής.

Ο Μπλάς είχεν ἐπισκεφθῆ ἐπανειλημένως τὴν Ἐλδα, καὶ ἦτο ὁ πρῶτος εἰς τὸν δόπον τῇ μεσιτείᾳ Κάϊζερ ἐπετράπη ἡ ἔρευνα τῆς ἐν Κωνσταντινουπολεῖ βιβλιοθήκης τοῦ «Παλαιοῦ σεραῖου», δύος τῶν γραμμάτων ὃνειρεύετο ματαίως τὴν διατριψιν σπουδῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων. Υπὸ τῶν πάδων τοῦ Βυζαντίου ἀνέτειχε τὸ εἰς αὐτὸν ἡ ἔκσις τοῦ Δημοσθένους εἰς τὴν Ζωγράφειον βιβλιοθήκην, ἀλλ' ἐνῷ κατ' ἀρχὰς ἐφάνη διατεθειμένος ν' ὀδεχθῆ τὴν πρότασιν, ἐπειτα μετενόησε. Ἐκ τῶν ἀνὴριών εἰλικρινῶν ἀνέφερε συχνά τὸν Κόντον καὶ την πολὺ τὸν Γοργόναν· Βασιλεὺς ἦν τοῦ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Β. ΚΟΥΓΕΛΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΣ τὴν «Gazette de France», τὴν ἀρχαιοτέραν τῶν Παρισινῶν ἐφημερίδων, ὁ Ζαν Μορεάς ἀφιερώνει μίαν δλόκηρον ἐπιφυλλίδα εἰς τὰ νεοελληνικά γράμματα· Ἐν πρώτοις μεταφράσει ἔκτενεις περικοπᾶς απὸ τὸ δημοσιεύθεν εἰς τὰ «Πλαναθήναια» ἄρδον περὶ Παπαδιαμάντη τοῦ κ. Παύλου Νιζβάνα, τοῦ ὁποίου ἔξαίρει τὴν φιλολογικὴν φήμην. «Οὐμεῖ κατόπιν διὰ τὸ σαλόνι τῶν «Παναθηναίων», τῷ ὁποῖον συγκεντρώνει, λέγει, τοὺς ἔξιχωτέρους λογοτέχνας τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀφιερώνει λόγια μεστά συμπαθείας διὰ τὸν διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων», τολμηρὸν ἀλλὰ καὶ γνωρίζοντα νά τηρῃ τὴν παράδοσιν, καὶ τὴν χωρίαν Μιχαηλίδην. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ μεταφράζει εἰς ὡραιούς γαλλικοὺς στίχους τὸ ποίημα τοῦ κ. Ζητουνιάτη, τὸ ἀφιερωμένον εἰς αὐτὸν καὶ δημοσιευθὲν εἰς τὸν παρελθόντα τούμον τῶν «Παναθηναίων». Ο. κ. Ζητουνιάτης, προσθέτει, ἔχει κομψὸν πνεῦμα καὶ καρδιὰν πλημμυρισμένην ἀπὸ ποίησιν. Λέγει διτὶ τὸν ἔγνωρισε εἰς τὸ Παρίσι καὶ ὅμιλῶν περὶ τῆς ὁριστικῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς τὰς Ἀθήνας. προσθέτει τὸ ἔξης σημαντικά: «Οταν γράφει κανεὶς εἰς μίαν γλώσσαν πρέπει νάναπτει διάρκως τὸν ἀέρα ὃπου ή γλώσσα αὐτὴ ζῇ καὶ δονεῖται μὲ τὴν ἄνεσιν της». Λαναρέφει κατόπιν τὸν κ. Μαλακάσην, ὁ διποτὸς ἀπὸ καιφὸν είχε κατατήσει τὸν θαυμασμὸν του καὶ παραδέτει δύο παλαιὰ μεταφράσεις του στέχων τοῦ ποιητοῦ. Κατόπιν, ὅμιλων διὰ κάποιας λαϊκάς τάσεις τῆς νέας μας φιλολογίας —δι ποιητῆς δὲν ἔννοει τὰς γλωσσικὰς τάσεις,— παρατηρεῖ διτὶ αὐταὶ ἀναχαιτίζουν τὴν νέαν δρμῆν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Καὶ διά νάποφύγη ἔνδεχομενήν παρεξηγησιν ἔξαίρει τὸ γόντον τῶν δημοτικῶν μας τραγουδιῶν καὶ μεταφράζει εἰς ἀρμονικάς γραμμάς δλόκηρον τὸ τραγούδι τοῦ Κωσταντᾶ. Προσθέτει ὅμως: «Δὲν εἶνε λόγος νά περιφρονήσωμεν τὰ δημοτικά τραγούδια. Πρέπει διμως νάποφύγωμεν τὸ ἀνακάτωμα τῶν τάξεων, τὸν σπέσιον τὴν ἀκαταστάσιαν, κατὰ τὸν τρόπον τῶν ρωμανικῶν. Ἡ πάροχει μία τέχνη ἀντότερα, η μόνη ποὺ ἀξίζει ἀληθινά νά ἔξεγει τὴν μίμησιν. Είνε η τέχνη τῶν ὀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Γάλλων κλασικῶν. Λύτη ἔστερνα τὸ δημοτικὸν τραγούδι.»

Καὶ τελεώνει ὁ πομπῆς τῆς *'Ιφιγενείας'* τὴν ὁδούς αν
ἐπιφυλλίδα του μὲ μίαν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὸν Ήραιαῖα :
«Οταν πρό δύο ἔτῶν ἀκολούθησα τὸν θάσον Σιλ-
βαίν εἰς τὰς *'Αθήνας*, οὐδὲν δὲ μέγας τροφγόδος ἐδω-
κεν εἰς τὸ Στάδιον τὴν ἀλησμόνητην ἐκείνην παρά-
στασιν τῆς *'Ιφιγενείας*, εἴλα τὴν ἑνχαριστησην νὰ γνω-
ρίσω τὸν Ι., Παύλον Νιοβάνον καὶ τοῦ διφείλω τὸ δῖτι
ἐκφάτησα εἰς τὰ μάτια μου τὸ ἀδμονικώτερον θα-
λασσινόν τοπίον.³ Ἐκάμαψεν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἔνα περί-
πατον μὲ τὴν ἄμαξαν, κάποιο δειλινὸν τοῦ Νοεμ-
βρίου, ποὺν ἔχνει τὸ εἰρηνικὸν τον φῶς εἰς τ' ἀκρο-
γιάλια καὶ τὴν θάλασσαν. Θά λησμονήσω τὰ ποτέ
τὴν στιγμὴν ποὺν τὰ βλέμματά μας ἐπλανήθησαν ἐ-
πάνω εἰς τὸν ἀρχαῖον λιμένα τῆς *Mουνυχίας*;...»

ΤΗΝ Κυριακήν 6 Μαΐου όταν δοθῆ μία τιμητική παράστασις εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον Ὁ "Εμπόρος τῆς Βερετίας" ὑπὸ τοῦ κ. Λεκατοῦ, ἐφράζοντος τὴν 40ετηρίδα τοῦ θεατρικοῦ σπουδῶν. Σαράντα ἔτη ἡ ζωὴ τέχνης πούν θά την ἔζηλευσαν πολλοί. "Ἀλλ' ὁ μωρός καὶ ζωῆς πάλιης, ἀπογοητεύεται, δὲν διστάζω νόειτα δυστυχίας. "Οοσν εἶναι δυνατή ἡ λέξις αὐτῆ τόσον ὁ καλλιτέχνης οὐδένεται ἐμπρός στὰ μάτια κάθε ἀνθρώπου πούν αἰσθάνεται τὴν ζωὴν ὑπὸ δψιν κάπως ὑψηλοτέραν ἀπὸ τὴν κοινήν. Ή παράστασις πούν θά δοθῇ μεθαύριον ἀς εἶναι μία πολλαπλὴ ικανοτοίησις τοῦ κ. Λεκατοῦ. Τὴν ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Ἡ πριγκήπισσα Ἀλίκη ἀνέλαβε τὴν παράστασιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς καὶ μία ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κυριῶν Δεληγεωργίη, Δραγούμη, Καραπάνου, Μελᾶ, Μπαλτατζῆ, Νεγρεπόντη, Σλήμαν, Στρεῖτ ἐδέχθη προ-
θυμότατα νά ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἑσπε-
ριδος.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Τὸ δεκαπενθύμερον αὐτὸ ἐπέρασαν ἀπὸ τὰς Ἀθῆνας δύο κορυφαὶ τῶν γεωμανικῶν καὶ τῶν γαλλικῶν γραμμάτων, ὁ Γεράδος Χάουπτμαν καὶ ὁ Ἀνατόλη Φράնς.

Ο γλύπτης Αύγουστος Ροντέν ἔγραψεν εὐχαριστῶν διὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὰ «Παναθήναια» μελέτην περὶ τῆς τέχνης του.

Περὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐταιρείας εἰς τὸ Ζάππειον θάγμαψωμεν εἰς τὸ προσεχὲς τεύχος.

Ο Σύνδεσμος τῶν ἀθλητικῶν καὶ γυμναστικῶν σωματείων ἐστόσησεν ἐπιτροπήν πρὸς σύλλογήν ἐράνων διὰ νὰ στηθῇ εἰς τὴν αἱδησοῦσαν τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συνδέσμου ἡ προτομή τοῦ Ἰωάννου Φωκιανοῦ. Ὁ Φωκιανός ἐπρωτοστάτησε τὸ τελευταῖα χρόνια, εἰς τὴν διάδοσιν τῆς γυμναστικῆς ἐν Ἑλλάδi.

Ο Κάιτερ ήγόρασε τὸ Ἀχίλλειον τῆς Κερκύρας
ἐναὶ ἑκατομμύριον μάρκα.

Τον Αγριουστόν τα γηγει συνεργίων ὕγιεινής εἰς το
Βερολίνον. Τό ελληνικὸν πανεπιστήμιον προσεκλήθη
νὰ στείλῃ ἀντιπρόσωπον.

Ο κ. Ἰωάννης Δαμβέργης διωρίσθη γραμματεὺς
τοῦ «Βασιλικοῦ Θεάτρου».

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Παγὰ Λαλέονσα ποιήματα ὑπὸ Παύλου Νιοβάνα.
*Έκδοσις «Παναθηναίων» δρ. 2. Διὰ τοὺς συνδρομητάς
τῶν «Παναθηναίων» δρ. — ωρ. 1.

Σενηλασία ἢ Ισοτέλεια; ὑπό Μ. Α. Τριανταφυλλίδου. Μέος Α. τεῦχος Β Ἀθῆναι 1907 δο. 5.

Tò Δίκαιον τῶν Μελισσῶν ὑπὸ Δημητρίου Γ. Ἀντωνιάδου. Ἀθῆναι 1907 τυπογρ. Νομικῆς δρ. 2,50.

Δογματική Λογοδοσία του Δρουμοκαΐτειον θεραπευτηρίου κατά τό έτος 1906. Αθῆναι τυπογρ. Νομικῆς.

‘Ο ἐπιτάφιος θρῆνος, ἀπὸ τὰ ἔρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Λυκαίων ἄπει | Κ. Βουλεύουν λ. 59

Ο κυνηγός ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη. Σύλλογος ὁφελίων βιβλίου δο. 0. 40.

*Tὸ Nauτικὸν τῆς Ἑλλάδος Πρόγραμμα ὑπὸ Περι-
κλέους Ἰακώβου Ἀργυροπούλου. Ἀθῆναι 1907 τυπογρ.
«Ἐστία»*

Τοῦ Νησιοῦ μου διηγήματα Ἀγγέλου Α. Κοσμῆ.
Πειραιεὺς 1907 δο. 2.

*Παραλλαγές ποιήματα Κλήμη Πορφυρογεννήτου.
Αθῆναι 1907 δρ. 2.*

*'Επιγραφὴ Δερριόπον ἐν Μακεδονίᾳ, ἐκδιδομένη
ὑπὸ Πέτρου Ν. Ιωαννεωργίου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ
τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου 1907.*

ΤΟΜΟΙ
ΤΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ,,
ΜΕ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΚΠΤΩΣΙΝ

Καταρτίσαντες πλήρεις σειράς τῶν «Παναθηναίων», (1900 - 1906) πωλοῦμεν τοὺς περισσευόντας τόμους εἰς τιμὰς ἔκτακτως ἥλαττωμένας.

Οἱ τόμοι 1ος, 2ος, 3ος, 4ος, 5ος, 6ος, 7ος
8ος 9ος 11ος καὶ 12ος πτωλοῦνται πρὸς δραχ.
ἢ φρ. ΔΥΟ ἔκαστος.

Ο τόμος 10ος, ἐκ τοῦ δοποίου δὲν περιστερύων ἀντίτυπα, πωλεῖται μόνον μὲ διάλογον τὴν σειρὰν πρὸς δρ. 28 ἥτοι διάλογος ἡ σειρὰ δρ. ἡ φρ. 50.

Διὰ κάθε τόμου προσθέτομεν εἰς τὰς ἄνω τιμὰς 50 λεπτὰ διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ 1 φράγκον διὰ τὸ ἔξωτερικὸν ταχυδρομικά.

Μετά τὴν ἔξαντλησιν τῶν περισσευόντων τόμων, αἱ δὲ λίγαι ὑπολειπόμεναι σειραὶ τῶν «Παναθηναίων» θὰ πωλοῦνται εἰς τὴν ἀρχικήν των τιμὴν δραχ. 150.

Αἱ παραγγελίαι στέλλονται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν τῶν «Παναθηναίων» ὅδὸς Ἀριστο-
τέλους 35 Ἀθῆνας
καὶ πορτηνούργονται

Η Αιείθυνδις τόν "Παναθηναϊκού"